T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yetmiş dördüncü inikat

17 . VI . 1942 Çarşamba

Münderecat

	Sayıfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	194
2. — Havale edilen evrak	194
3. — Sualler ve cevaplar	195
1. — Bursa mebusu Nevzad Ayas'ın, Terbiye ve maarif tarihlerinin telif ettirilmesi yolunda bir tasavvur ve teşebbüs mevcut olup olmadığı hakkında sual takriri ve Maarif vekili Hasan Âli Yücel'in şifahi cevabı	195 :199
4. — Müzakere edilen maddeler	199
1. — Fevkalâde ihtiyaçlar için yaptırılacak Nafia inşaatına ait eşyanın gümrük vergilerinden muaf olarak yurda sokulması hakkında kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/844)	199 :200,201,221,221 :224
2. — Eğirdir'in Çay köyünden Hasanoğlu Ahmed Savaş ve Ahmedoğlu Memed Ali Sarıdoğan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye encümeni mazbatası (3/430)	200
3. — Maadin nizamnamesinin bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu nizamnameye yeniden bazı maddeler ilâvesine dair kanun lâyihası ve Adliye, Maliye, Bütçe, İktisat ve Dahiliye encümenleri mazbataları (1/472)	200 :201,203,221,225 :228
4. — Ceza muhakemeleri usulü kanununun 3515 sayılı kanunla değiştirilen 66 ncı maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası ve Adliye encümeni mazbatası (1/603)	201
5. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3656 sayılı kanuna ek 3888 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/820)	201 :202
6. — Hatay vilâyetinde adli kanunların tatbik şekline ve ilâmların infazı tarzına dair 3713 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Adliye encümeni mazbatası (1/675)	202
7. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanuna ek 3888 sayılı kanuna bağlı 3 numaralı cetvelin tadili hakkında 4088 sayılı kanuna bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/803)	202 :203
8. — Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3659 sayılı kanunun 14 ncü maddesinin son fıkrasının tadiline dair kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/551)	203
9. — Başvekâlete bağlı Matbuat umum müdürlüğü Teşkilât ve vazifelerine dair olan kanuna ek kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/830)	203 :204
10. — Köy okulları ve enstitülerini teşkilâtlandırma kanunu lâyihası ve Muvakkat encümeni mazbatası (1/789)	204 :218
11. — Ataşemiliter, ataşenavai, ataşeeariyenler maiyetlerinde istihdam edilecek eratın maaş, harcırah, iaşe ve ilbası hakkında kanun lâyihası ve Hariciye, Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/709)	218 :219

Sayıfa

12. — Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğına dair kanun lâyihası ve İktisat, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/817) 219,221,228:231

13. — Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkında kanun lâyihası ve İktisat, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/818) 219: 220,221,231:234

14. — Türkiye ile Bulgaristan arasında 27 mart 1942 tarihinde imzalanan Ticaret Anlaşması ile merbutlarının tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/813) 220

15. — Türkiye ile İsviçre arasında 28 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/802) 220

16. — Yabancı memleketlere gönderilecek memurların harcırahları hakkındaki 3441 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/713) 220:221

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Üç kişinin ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında iki kıta mazbata ile;

Umumî Hıfzıssıhha kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bir maddesinin kaldırılmasına;

Devlet Meteoroloji işleri umum müdürlüğü Teşkilât ve vazifelerine dair kanunun bazı maddeleriyle Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki kanuna bağlı (4) sayılı cetvelin Devlet Meteoroloji işleri umum müdürlüğü kısmında değişiklik yapılmasına;

Askerî Ceza kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine;

Sıhhat ve içtimai muavenet vekâleti Teşkilât ve Memurin kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine;

Askerlerin zatişlerine taallûk eden dâvaların tetkik ve muhakeme usulü hakkındaki kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesine;

Gedikli küçük zâbit membalarına dair kanunun beşinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihaları kabul olundu.

Ceza hükümlerini ihtiva eden kanunlarda fevkalâde hallerin tesbit ve ilânına;

Askerî Ceza kanununa bazı maddeler eklenmesine dair kanun lâyihalarının birinci müzakereleri icra edildikten sonra;

Çarşamba günü toplanılmak üzere inikada nihayet verildi.

Reis vekili	Kâtip	Kâtip
Sivas	Niğde	İsparta
Şemsettin Günaltay	*Cavid Oral*	*Kemal Turan*

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK

Tezkereler

1. — Birinci kânun 1941 : Şubat 1942 aylarına ait raporun sunulduğuna dair Divanı muhasebat riyaseti tezkeresi (3/484) (Divanı muhasebat encümenine);

Mazbatalar

2. — Askerî muhakeme usulü kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Adliye encümenleri mazbataları (1/738) (Ruznameye);

3. — Askerî ve mülki tekaüt kanununun 62 nci maddesinin tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi ve Millî Müdafaa, Bütçe ve Maliye encümenleri mazbataları (3/432) (Ruznameye);

4. — Fevkalâde ihtiyaçlar için yaptırılacak Nafia inşaatına ait eşyanın gümrük vergilerinden muaf olarak yurda sokulması hakkında kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/844) (Ruznameye);

5. — Hatay vilâyeti hususi idaresine devredilecek gayrimenkuller hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye, Bütçe ve Maliye encümenleri mazbataları (1/489) (Ruznameye);

6. — Kırkağaç'ın Bakır köyünden Halimoğlu Fuad Bakır'ın mahkûm olduğu cezanın affine dair Adliye encümeni mazbatası (5/48) (Ruznameye);

7. — Millî Müdafaa istikrazı hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/827) (Ruznameye);

8. — Ordu subaylar heyetinin terfiine ait 863 sayılı kanunu tadil eden 4002 sayılı kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesine dair 1/835 ve Ordu subaylar heyetine mahsus terfi

kanununun muaddel 10 ncu maddesinin değiştirilmesine dair 1/836 sayılı kanun lâyihaları ve Millî Müdafaa encümeni mazbatası (Ruznameye);

9. — 3656 ve 3888 ve 3968 sayılı kanunlara bağlı 1 numaralı cetvellerin Maliye vekâleti kısmında ve 2996 sayılı kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası ve Bütçe ve Maliye encümenleri mazbataları (1/815) (Ruznameye);

10. — Yüzbaşı Avni Özkalyoncu, üsteğmen Cihat Sarpkaya, üsteğmen Rifat Göker, üsteğmen Suavi Öcal ve Mevhibe Özkalyoncu ile öğretmen Cemile Oriyan ve Fahriye Tokaç'ın mahkûm oldukları cezanın affına dair Adliye encümeni mazbatası (5/49) (Ruznameye).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15

REİS — Dr. Mazhar Germen

KÂTİPLER : Bekir Kaleli (Gazianteb), Cavit Oral (Niğde).

REİS — Celse açılmıştır.

NAFİA VEKİLİ Gl. ALİ FUAD CEBESOY (Konya) — Muhterem arkadaşlar, bugünkü gelen evrakın 4 ncü maddesinde, ruznameye alındığı gösterilen fevkalâde ihtiyaçlar için yapılacak Nafia inşaatına ait eşyanın gümrük vergilerinden muaf olarak yurda sokulması hakkında kanun lâyihası vardır. Geçenlerde, malûmu âliniz, müstacelen Muvakkat encümene havale buyurmuştunuz. Muvakkat encümen tetkik ve kabul buyurarak Heyeti Celilenize arzetti. Dün de tab ve tevzii yapılmıştır. Bu kanunun hem ehemmiyeti, hem de müstaceliyeti sizce malûmdur. Bunu Muvakkat encümen de tasdik buyurdu. Binaenaleyh bugün müstacelen ve tercihan müzakeresini teklif ediyorum, lûtfen kabul buyurunuz.

(Kabul sesleri)

İKTİSAT V. SIRRI DAY (Trabzon) — Ruznamede Sümerbank ve Etibank'ın sermayelerinin tezyidi hakkında üçer maddelik kısa iki kanun lâyihası vardır. Müsaade buyurursanız bunlarında müstacelen müzakere edilmesini rica edeceğim. (Muvafık sesleri).

REİS — Nafia vekili, gelen evrakın 4 ncü maddesindeki lâyihanın ruznameye alınmasını teklif ediyorlar. Evvelâ onu reye arzedeceğim.

Ruznameye alınmasını kabul buyuranlar... Etmiyenler... Ruznameye alınması kabul edilmiştir.

Müstacelen ve tercihan müzakeresini reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Ruznameye geçmeden evvel bir noktayı Heyeti Celilenizin muvafakatına arzetmek istiyorum. Cuma günkü inikadın saat 14 de yapılması için Heyeti Celilenizin muvafakatını rica ediyorum. (Muvafık sesleri).

3. — SUALLER VE CEVAPLAR

1. — Bursa mebusu Nevzad Ayas'ın Terbiye ve Maarif tarihlerinin telif ettirilmesi yolunda bir tasavvur ve teşebbüs mevcut olup olmadığı hakkında suali ve Maarif vekili Hasan Âli Yücel'in şifahi cevabı

REİS— Sual takririni okuyoruz.

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Maarif vekilliğinin 1942 malî yılı bütçesi Meclis Umumî Heyetinde (İnikat: 26 mayıs 1942, salı) müzakere olunurken, «Yetişmekte olan neslin terbiyece tekâmülü» bahsi de açıldı ve terbiye mefhumuna girebilen bir takım mevzular üzerinde ayrı ayrı duruldu. Ancak saym Maarif vekilimiz, cevaplarını verirken mütalâalarını; muhterem hatiplerin bu mevzularla ilgili meseleleri ortaya koyuş ve tasvir ediş tarzlarına muvazi bir istikamette yürüttükleri için beyanları arasında dokunup geçtiği bazı noktalar, aydınlanmaya mühtaç bir durumda kalmış oldu.

Bütçe müzakerelerinde, Devlet hizmetlerindeki tekâmül derecesinin araştırılması, en önemli inceleme mevzularımdan biridir. Böyle olduğu içindir ki, 1942 malî yılı Hariciye vekilliği bütçesinin raportörü sıfatiyle Bütçe encümenine sunduğum raporun «C. Hizmetlerin tekâmülü» kısmında, (Yıllık) ve (tarihçe) ihtiyacından bahsederken şu mütalâayı ileriye sürmüştüm: « .... bu, yalnız hariciyemiz için değil, bütün Devlet dairelerimiz için bir ihtiyaçtır. Her Dev-

let dairesinin tekâmülünü gösteren tarihçeler, her seneki faaliyet ve hizmetlerini toplıyan (Yıllık) lar; ileride millî tarihimizin muhtelif cepheleri için birer kıymetli kaynak teşkil ederler..»

1939 malî yılı Maarif vekilliği bütçesinin Meclis umumî Heyetinde (İnikat: 25 mayıs 1939) müzakeresi sırasında muhtelif maarif meselelerimiz hakkında maruzatta bulunurken (Maarif ve terbiye tarihimiz) mevzuu üzerinde de ehemmiyetle durmuş ve bu arada: «... Maarif vekilinden, bütün salâhiyet ve bütün nüfuzunu kullanarak Maarif ve terbiye tarihimizi yazdırmak üzere en âcil tedbirleri almasını çok rica ederim.....» demiştim.

İşte bu mülâhazalarla sayın Maarif vekilimizin, Meclis umumî heyeti inikadında, aşağıdaki sualime şifahen cevap vermesini diler, saygılarımı sunarım:

«Terbiye ve maarifimizin geçmiş hâdiselerine mütaallik hemen bütün vesikalar Devlet elindedir. Elinde bulunmıyanları da kolaylıkla ancak Devlet toplıyabilir. Maarif vekilliğimizin, terbiye tarihimizle maarif tarihimizin telif ettirilmesi yolunda bir tasavvur ve teşebbüsü var mıdır; düşüncesi nedir? »

Bursa mebusu
Nevzad Ayas

MAARIF V. HASAN ÂLİ YÜCEL (İzmir) — Nevzad Ayas arkadaşımız, maarif ve terbiye tarihimizin tedvini hakkında vekilliğimizin tasavvuru olup olmadığından ve bu mevzuları tesbit ettirmek için ne gibi şeyler yapıldığından huzurunuzda bahsetmemi istiyorlar, sual soruyorlar.

Bütün tarih mevzularında olduğu gibi her işin tarihine hizmet etmek, bugün iyi tesbit etmekle başlar. Maarif ve terbiye tarihimizin şimdiye kadar etraflı ve terkibî bir şekilde tesbit edilemeyişi her gün ondan evvelki günlere ait hâdiselerin iyi tesbit edilememesinden çıkmıştır. Onun için bugünümüzü tesbit etmek, hakikatte tarihimize hizmet etmektir. Çünkü her bugün, bir gün sonra, dün oluyor.

3,5 senelik bir zamandanberi Maarif vekilliği bir dergi neşretmektedir. Bu, her hafta pazartesi günleri çıkar. Bunun adı «Tebliğler dergisi» dir. Bütün mevzuat, tamimler, talimatnameler, talimatnameleri izah etmek lâzım geldiği zaman bunların izahnameleri, terfiler... hepsi bu «Tebliğler dergisi» nde yazılıdır. Bütün teşkilâta, tâ köylerdeki öğretmenlere kadar bu dergiler gider ve arkasında imza edilecek yerler vardır, alâkalılar bunu okuyup imzalarlar. Bu suretle Maarif vekilliğinin resmî mahiyette ve teşkilâtına duyurmağı zaruri gördüğü kanuni ve nizami hususlar tesbit edilmiş demektir. Bunun haricinde, kanunun vekilliğe verdiği salâhiyetle ve mükellefiyetle toplamağa mecbur olduğumuz şûralar ve kongrelerin zabıtları da neşredilmektedir. Birinci Maarif şûrasının büyük bir cilt tutan zabıtları basılmış ve sayın arkadaşlarımıza takdim edilmiştir. Bunda Maarif şûrasında geçen bütün talimatlar programlar metin olarak bulunduğu gibi orada yapılmış olan müzakereler de Meclis zabıtları şeklinde bütün tafsilât ve teferruatiyle konmuştur. Maarif tarihimizi tetkik edecek bir insan bundan 50 sene sonra neler yayıldığını değil, hattâ neler konuşulduğunu orada bulabilir.

Maarif Şûrası inikat etmeden önce şûranın faaliyetlerini müsbet bir sahada yürütebilmek için o zamana kadar Maarif vekâleti tarafından veya doğrudan doğruya Hükûmet tarafından getirilmiş ecnebi mütehassısların Cumhuriyet Maarifi hakkında vermiş olduğu raporları neşrettik. Bunlar arasında Ömer Buyse'in teknik öğretime ait raporu, Doktor Parker'in ilk tahsil hakkındaki raporu, 1933 - 1934 senelerinde Amerika'dan getirilmiş olan heyetin Maarife ait raporu, Albert Malche'in İstanbul Üniversitesi ve umumiyetle üniversite hakkındaki raporu, Doktor Kühne'nin meslekî terbiye hakkındaki raporu, Yohn Dewaj'in umumî maarif meseleleri hakkındaki raporu neşredilmiştir. Nitekim, Beden terbiyesi umum müdürlüğü Maarif vekâletine yüksek kararımızla bağlandıktan sonra bu teşkilâtın ecnebi ve yerli, bütün raporlar da aynı suretle neşredilecektir. Bundan başka Maarif meseleleri hakkında Maarif vekilliğinin diğer vekâletlerle yaptığı muhaberaler ve bunların maarif meselelerinde kendilerine temas eden noktaları izah edici, isteyici raporları ve dilekleri de neşredilmiştir. Bunlardan başka umumî olarak Cumhuriyet maarifinin dayandığı prensipler, Cumhuriyet Halk Partisinin kültür meselelerine taallûk eden hususlarını, anlayış ve tatbik ediş tarzlarını gösterir ve şimdiye kadar yapılmış işleri, hedefleri anlatır bir broşür de geçenlerde neşredilmiştir. O da Yüksek Heyetiniz âzasına sunuldu. Bir de köy esntitüleri çalışmalarını gösterir bir broşür neşredilmiştir, şimdi de ikincisini yapıyoruz. Bunda köy enstitülerinin çalışma tarzları, çocukların geldikleri vaziyet, bugünkü vaziyetleri ayrıca gösterilmiştir. Bir de muhtelif vesilelerle gerek Yüksek Meclisiniz önünde, gerek Meclis dışında vekâletin kongre halinde topladığı heyetlerde Maarife ait meseleler cereyan ettikçe bunların zabıtaları, lâyihaları tamamen neşredilmektedir. Şimdiye kadar müzakere mevzuu olmuş olan hususlar bu şekilde birer birer broşür halinde neşredilmiştir. Nitekim Coğrafya kongresinin de aynı suretle broşürleri büyük bir kitap halinde basılmıştır. Demek ki, bugün ve bugünün yapılmakta olan işlerini, tarihe, bilâhara gelip de tetkik edeceklere tam

kolaylık verecek bir surette, intikal ettirmek vazifesini yapmaktayız.

Eski devirlere, bugünkü çalışmamızın arkasında kalan devirlere gelince bunlar için elimizde umumiyet olarak, yani meseleleri toptan alıp tesbit eder mahiyette üç esaslı kitap vardır biri mülga Darülfünun edebiyat Fakültesi Reisi Profesör Mahmud'un «Tarihçei teşkilâtı maarif» isimli kitabı. Ondan sonra Nafi Atuf Kansu arkadaşımızın iki ciltlik Maarif tarihi, son üç sene zarfında İstanbul vilâyeti Mektupcusu değerli arkadaşım Osman Nuri Ergin tarafından yazılmış olan üç cilt Maarif tarihi vardır ve bu devam edecektir. Son eser tanzimattan öncesini, tanzimat ve Abdülhamit devrini ihtiva etmektedir ve pek mühim bir çok vesaik bu üç cilt içerisinde toplanmıştır.

İlk öğretim için, bu umumiyata taallûk eden eserler içinde izahat olmakla beraber muayyen öğretim birliklerini ele alıp bunların tarihini de yazdırmayı düşündük. İlk öğretim için bu mevzularda hakikaten yüksek ihtisası olan Maarif vekilliği müsteşarı İhsan Sungun'un nezareti altında Kütüphaneler müdürü Aziz Berker'e bu vazifeyi verdik. Çalışmaktadır.

Orta öğretim için bundan beş sene evvel 800 sayfalık bir eser, naçiz arkadaşınız tarafından yazılmıştır. Bunda tanzimat devrinden itibaren bugüne kadar orta öğretim için alınmış tedbirler, çıkmış kanunlar, programlar, terbiye, kültür meseleleri, umumî kültür anlayışları, bunlara müteallik bütün vesaik ve hâdiseleri anlatır hususlar yazılıdır.

Meslekî öğretim için; 1939 ve 1940 ta Maarif vekâleti mecmuasına iki büyük cilt halinde 1860 ta başlıyan, islahane hareketleri, Mitat Paşadan zamanımıza kadar meslekî öğretim ve meslekî terbiye hakkında cereyan etmiş vukuat müdevvenat hepsi orada zikredilmiştir. Şu halde umumî olarak ilk öğretim hususi olarak, orta ve meslekî öğretim tarihi tesbit edilmiş bir haldedir.

Yüksek için, Konservatuvarımızın, Güzel Sanatlar Akademisinin, Gazi Terbiye Enstitüsünün, Ankara'daki yüksek okulların ve İstanbul üniversitesinin bazı fakültelerinin tarihçeleri tesbit edilmiştir.

Diğerleri için de çalışılmaktadır. Maarif ve terbiye tarihinin bugüne kadar hakikaten karanlık kalmış, tetkik mevzuu olup da efkârı umumiyeye arzedilememiş bir kısmı da ecnebi okulların tarihidir. Vesika toplamak, neşriyatı toplamak, müesseselerin elinde bulunan kendi tarihlerine ait malûmatı bir araya getirmek, 3 senedenberi Maarif vekilliğinin esaslı işlerinden biri olmuştur. Zannediyorum, bir seneye kadar özel okullar ve azmlık okullar işini idare eden arkadaşım bu üç senelik mesaisini elle tutulur bir hale getirebilecek ve bunlar basılabilecektir.

Başımızı ağrıtmamak için kısa arzediyorum. Bunların haricinde Maarif vekilliğinin dışındaki Devlet teşkilâtı, maarif ve terbiye meselelerine ait neşriyatta da bulunmaktadır. Bunun başında İstatistik umum müdürlüğü gelir. İstatistik umum müdürlüğü maarif tarihimizin esas unsurlarını veren hizmeti büyük bir müessesedir.

Türk Tarih kurumunun, Türk Dil kurumunun neşriyatı içerisinde Maarif, terbiye ve kültür tarihimize müteallik bir çok vesaik mevcuttur. Askerî okullar Cumhuriyet H. P. ve Halkevlerimizin neşriyatını bu mevzuda çok faydalı görmekteyim. Kendi tarihçelerini neşrederler. Ziraat ve Veteriner okulları da tarihçelerini kısmen neşretmişler, kısmen de neşretmek üzeredirler. Evkaf umum müdürlüğü neşriyatı da bize bu hususta tenvir edici malûmat vermektedir. Vakıflara ait vesikaları neşretmek suretiyle Maarif ve terbiye tarihimize faideli belgeler verdiğini söylemeliyim. Bunun haricinde eski Maarif nezaretinin bütün dosyalarını, defterlerini son sene Topkapı sarayına verdik. Bunların bir kısmı rütubetten çürümüş hale gelmiş, bir kısmı kurtarılmış, istifade edilebilir bir durumdadır. Bunları usulünce tasnif ediyoruz, ehemmiyetlerine göre neşrine de başlıyacağız. Bir müddet evvel kabul buyurduğunuz kanunla tevsi ettiğiniz İnkılâp enstitüsü bu mevzuda çalışacaktır. Programının içerisinde kültür tarihimize taalluk eden bir bölüm vardır. Bundan başka İstanbul Üniversitesinde Tıb tarihi enstitüsü şimdiye kadar yaptığı neşriyatla milletler arası bir ehemmiyet ve takdir kazanmıştır. Bu da neşriyatına devam edecektir.

Bir de gene İstanbul Üniversitesine bağlı olan Pedagoji enstitüsü maarif tarihimize ait vesikaları toplamaktadır. Bunların da ayrıca neşredilmiyen kısımları neşralunacaktır.

Sözlerimi hulâsa edecek olursam bugünü olduğu gibi tarihe tevdi için gayret sarfetmekteyiz. Dünü de söylediğim kaynaklardan çıkarıp, koparıp bir araya getirerek istikbalin tetkik ve istifadesine arzediyoruz.

NEVZAD AYAS (Bursa) — Muhterem Maarif vekilimizin sualim etrafında verdikleri cevaba teşekkür ederim. Kendileri bizzat maarif tarihimizin orta öğretime taallûk eden safhasını yazmayı denemiş bulundukları için, maarif ve terbiye tarihimizin, Maarif vekâletinin vazifeleri noktai nazarından ne kadar mühim bir tetkik mevzuu olduğunu lâyıkıyle takdir etmiş olacaklarından esasen emin bulunuyordum. Verdikleri izahlar da bu emniyetimi takviye etmiş bulunuyor. Arkadaşlar, bendenizin, bu sırada terbiye ve maarif tarihimiz etrafında böyle bir sual takriri takdim edişime bir kaç sebep vardır. Bu sebepler üzerinde müsaadenizle kısaca durunca mevzuun ehemmiyetini Yüksek heyetiniz her halde takdir edecektir. Bu se-

bepler arasında başlıcasını takririmde temhidi mahiyette arzettim:

Bütçe müzakerelerinde, çok defa, söz alan arkadaşlarımız maarif hayatımızda, terbiye hayatımızda bir tekâmül araştırmakta ve mukayeselere girişmektedirler. Bu tekâmül ve mukayese bahsinde müsbet, objektif olabilmek için maarif tarihimizin, terbiye tarihimizin tesbit edilmiş olması zaruridir velâzımdır. Muhterem Maarif vekilimiz, bana, «bu müzakerelerde aydınlanmağa muhtaç bir durumda kalmış noktalardan maksad nedir?» diye bir sual tevcih etmiş olsalardı hemen kendilerine zabıtlardan aldığım parçaları ileri sürerek cevap verecektim. Fakat kendileri, takdir ve dirayetleriyle böyle bir istizaha lüzum görmedikleri için bu noktayı geçiyorum.

İkinci sebep; muhterem Maarif vekilimizin cevapları arasında temas buyurdukları Maarif şûrası zabıtlarıdır. Bu zabıtlar, bir taraftan işaret buyurdukları gibi ileride maarif ve terbiye tarihimiz için bir vesika kıymetini haiz bulunmakla beraber diğer taraftan da bugün terbiye ve ahlâk mevzuu üzerinde ne kadar hassasiyetle durmamız lâzım geldiğini teyit eden bir hukuki vesika, bir terbiyevî vesika, bir ahlâkî vesika olmak kıymetini de haizdir. Hepimize dağıtıldı, gördük. Bendeniz, Yüksek Heyetinizden bilhassa (214 - 267) nci sayfalar arasındaki kısmın alâka ile okunmasını bilhassa istirham edeceğim. Bu sayfalarda Maarif Şûrasında, Maarif vekâletince hazırlanan disiplin yahut inzıbat talimatnamesinin müzakeresi zaptolunmuştur. Bu zabıtlarda memleketin tanınmış terbiyeci, profesör, mütefekkir simaların isimlerini görüyoruz. Bunlar arasında bu disiplin talimatnamesi dolayısiyle ortaya çıkmış bir takım terbiye meseleleri üzerinde, hattâ prensip noktasından, çok dikkati calip, çok düşündürücü görüş farkları olduğu bariz bir surette anlaşılmaktadır. Maarif vekilliğimize çok teşekkür ederim. Bu zabıtları bize dağıtmakla vaziyete muttali bulunmuş olduk. Okuyan arkadaşlar ne söylemek istediğimi takdir buyururlar. Okumıyan arkadaşlarda okudukları zaman nekadar düşündürücü bir mevzu karşısında kalmış olduğumuzu anlıyacaklardır. Bendeniz iki misal verceğim: Müzakerenin cereyanında, o kadar beklenmiyen bir kargaşalık ifade eden bir hava hâsıl olmuş ki, bir aralık âzadan biri, «Alkışın yasak edilmesini teklif» e lüzum görmüş. Sonra yine âzadan başka bir zat; müzakerelerde şahsiyattan kaçınılmasına dair bir takrir vermiş, ve nihayet yine âzadan bir zat, beyanatı arasında şöyle demektedir: «Tahammül ve sabırlarının hayranı olduğum Reisimizden istirham ediyorum. Bu sistem ve inzıbat meselesi mevzuubahis olurken bizim çalışmalarımıza daha çok hız vermek için bize de yeni bir disiplin lûtfetsinler.» Maarif Şûrasını teşkil etmekte olan güzide heyet, o kadar bunalmıştır ki, âzalarından biri Riyasetten disiplin istemektedir. Bir taraftan anlaşmak hususunda uğradıkları müşkülât ve derin görüş farkları, diğer taraftan da beklenilmiyen bir manzara; bize terbiye ve ahlâk mevzuu üzerinde çok düşünmeye ve tetkikatta bulunmıya mecbur olduğumuzu apaçık anlatmaktadır. Maarif vekilimiz, bunun tarihe devredilebilecek bir vesika olduğunu mütalâa ve işaret buyururlarken elbette bu safhaları da düşünmüş olacaklardır. Sonra netice ne olmuştur? Bu Heyet, Maarif Şûrasında, disiplin talimatnamesinin ancak bir kaç maddesini müzakere etmiş, diğer kısımlarını toptan kabul etmek mecburiyetinde kalmıştır. Bu, tarihimizi ve dünümüzü çok yoklamak ve çok tamik etmek ihtiyacında olduğumuzu gösteren bir vesikadır. Şimdi muhterem Maarif vekilimizin üzerinde durduğu maarif tarihine mütaallik eserlere geçiyorum: Bunlardan birincisi, Maarif nezaretince neşredilen ve Mahmut Cevdet imzasını taşıyan eserdir; eksiktir. Ancak muayyen bir iki devri ihtiva eder: Bunu, başlığı da gösteriyor: «Maarifi umumiye nezareti tarihçei teşkilât ve icraatı». Bu eserden çok istifade ettim. Sonra, bahis buyurdukları bir eser de, Osman Ergin imzasiyle yazılan eserdir. Bu eserde hakikaten bir çok kıymetli vesikalardan bahsolunmaktadır. Bir takım menbalara işaret ediliyor. Ancak şunu da tesbit etmek isterim ki, Muhterem Maarif vekilimizin takdirle bahis buyurduğu bu eserin başında bilhassa tasnif için çok indi bir yol tutulmuştur. Burada bir subjektiflik, bir indilik görülmektedir. Bendeniz birinci ciltdi gördüm. 1 nci ciltte şöyle bir tasnif var: Müellif, maarif tarihimizi üç kısma ayırmıştır. 1 - Araplaşma ve iskolastik tedris devri. Bu devir (1453)den (1839) a kadar. 2 - Garplılaşma ve yenilik devri: (1773) den (1923) e kadar. Üçüncüsü de Türkleşme ve milliyetçilik devridir ve 1923 den başlamaktadır.

Bu subjektif görüşler, eserin objektiflik noktai nazarından haiz olması lâzımgelen kıymet üzerinde müessir olur. Bununla beraber bir emek mahsulü olduğu için ben de müellifine karşı takdirlerimi ilâve ederim.

Arkadaşlar; bütün bunları Maarif vekilimizin yalnız bugünkü vesikaları toplamak hususunda değil, terbiye tarihimizin mazisi üzerinde de meşgul olmalarını arzetmek için söyledim. Umuyorum ki, 1939 bütçesi müzakeresinde söylediğim gibi, Maarif vekili bu işi; bir maarif meselesi olarak üzerlerine alacaklar ve kendi eserlerinin başında söyledikleri gibi objektif yolu temin edecek olan metodları da koruyacaklardır.

REİS — Efendim, müstaceliyetle ve tercihan

müzakeresini kabul buyurduğunuz fevkalâde ihtiyaçlar için yaptırılacak nafia inşaatına ait eşyanın gümrük vergilerinden muafiyeti hakkındaki kanunun müzakeresine başlıyoruz.

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — Fevkalâde ihtiyaçlar için yaptırılacak Nafia inşaatına ait eşyanın gümrük vergilerinden muaf olarak yurda sokulması hakkında kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/ 844) [1]

REİS — Lâyihanın heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? (Hayır sesleri).

Maddelere geçilmesini reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Fevkalâde ihtiyaçlar için Nafiaca yaptırılacak inşa ve tesislerde tatbik olunacak muaflıklar hakkında kanun

MADDE 1. — Memleket iktisadi menfaatları veya fevkalâde ihtiyaçları bakımından lüzum göreceği her çeşit yol, liman, iskele, köprülerin biran önce yapılması, onarılması, tamamlanması, cihazlandırılması için dış memleketlerden gerekli göreceği her türlü makina, alet malzeme, sabit ve sabih vasıta ile bu işlerde çalıştırılacakların barınmaları, korunmaları, yeygileri ve geygileri için lüzumlu her türlü maddeleri, nakliyat için zaruri her nevi vasıtaları ve gerekli mahruklar ve yedek ve yenileme parçalarını, Gümrük vergisi ve zamları, Hazine, hususi idareler, belediyelere ait her türlü vergi, resim, harç ve zamlarmdan muaf olarak yurda sokmağa İvra Vekilleri Heyeti salâhiyetlidir.

NECMEDDİN SAHİR (Bingöl) — Efendim, müsaade buyurursanız iki noktaya temas etmek istiyorum: Biri şekle, diğeri esasa aittir. Şekle ait arzum şudur: Birinci maddenin yazılışmda ve basılışmda galiba bir iki yanlışlık ve eksiklik vardır. Bunlardan başka yanlış anlama gelebilecek olan iki yeni kelime görülmektedir. «Yeygileri» , «Geygileri» gibi. Halbuki bunların Türkçemizde tamamen uygun karşılıkları vardır. Yeygi ve geygi sözlerinden «Yeygi» mekûlât, «Geygi» de melbusat karşılığı olarak kullanılmış olacak.

Eğer anladığım doğru ise ve «yeygileri» sözü eski anlamı ile mekûlât karşılığı olarak kullanılmış ise bu yerinde değildir. Bunun güzel Türkçemizdeki tam karşılığı şöyledir: «yiyecekleri» demek daha doğrudur. Sonra «geygileri» sözünü de melbusat mukabili olarak kullanıyorlarsa bunun da Türkçemizde karşılığı vardır: «giyecekleri» diyebiliriz.

Bundan başka belki de basılış yanlışı olarak şunlar görülüyor: «Gerekli mahruklar», cümleye nazaran «gerekli mahrukları» olmalıdır.

Sonra «ve yedek ve yenileme parçalarını» takibeden «gümrük vergisi ve zamları» sözlerindeki «zamları» kelimesinden sonra «ile» yi ilâve etmek suretiyle fıkrayı düzeltmek lâzımdır.

Diğer yandan «Hazine» sözü «Hazineye» «hususi idare» sözü «hususi idareye» şeklinde düzeltilirse birinci maddeye ,yazı ve kanun tekniğine daha uygun bir şekil verilmiş olur.

Esasa ait dileğim; bir fıkranın Muvakkat encümen Mazbata muharriri tarafından tavzihini istemektir. «Her türlü vergi, resim, harç ve zamlarından muaf» fıkrasına nazaran dahil olması lâzımgelen «iskele ve rıhtım» resimlerine ait muafiyet bu fıkra ile temin ediliyor mu? Bu noktanın aydınlatılmasını rica ediyorum. Burada birinci maddeye ait olmak üzere, arzettiğim değişiklikler için bir tadil takriri takdim ediyorum.

MUVAKKAT En. M. M. FAİK KURDOĞLU (Manisa) — Efendim, arkadaşlarımızla mutabık bulunuyoruz. Yeygi ve geygi kelimelerinin yerine yiyecek, giyecek kelimelerinin konmasına hiç bir itirazımız yoktur.

İskele ve rıhtım resmine gelince, kendilerinin de ifade buyurdukları veçhile maddenin son fıkraları sarahaten bunları ihtiva etmektedir.

NECMEDDİN SAHİR (Bingöl) — Yani sarahaten temin etmektedir.

REİS — Bir takrir vardır okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Birinci maddedeki «yeygileri ve geygileri» sözlerinin «yiyecekleri ve giyecekleri» şeklinde değiştirilmesini ve «mahruklar» yerine «mahrukları» denilmesini ve son fıkranın «gümrük vergisi ve zamları ile Hazineye, hususi idarelere ve belediyelere» şeklinde düzeltilmesini teklif ederim.

Bingöl mebusu
Necmeddin Sahir

REİS — Takriri reyinize arzediyorum. Nazarı itibara alanlar... Aleyhinde bulunanlar... Takrir nazarı dikkata alınmıştır.

O halde maddeyi tashih edilmiş şekilde okutuyorum.

Fevkalâde ihtiyaçlar için Nafiaca yaptırılacak inşa ve tesislerde tatbik olunacak muaflıklar hakkında kanun

MADDE 1. — Memleket iktisadi menfaat-

[1] *213 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

farı veya fevkalâde ihtiyaçları bakımından lüzum göreceği her çeşit yol, liman, iskele, köprülerin biran önce yapılması, onarılması, tamamlanması, cihazlandırılması için dış memleketlerden gerekli göreceği her türlü makina, alet malzeme, sabit ve sabih vasıta ile bu işlerde çalıştırılacakların barınmaları, korunmaları, yiyecekleri ve giyecekleri için lüzumlu her türlü maddeleri, nakliyat için zaruri her nevi vasıtaları ve gerekli mahrukları ve yedek ve yenileme parçalarını, Gümrük vergisi ve zamları ile, Hazineye, Hususi idarelere, Belediyelere ait her türlü vergi, resim, harç ve zamlarından muaf olarak yurda sokmağa İcra Vekilleri Heyeti salâhiyetlidir.

REİS — Maddeyi bu suretle reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci madde hükümlerine göre yurda sokulacak maddeler, Nafia vekilliğinin her defasında bildirişi üzerine, Gümrüklerce hiç bir muameleye tabi tutulmadan yurda sokulur.

REİS — Mütalâa var mı? Reye arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerinden faydalandırılarak yurda sokulan maddelerin tahsis edildiği hususlarda kullanılması Nafia vekilliğince temin ve kontrol edilerek her takvim yılı sonunda o yıl içinde geçirilenlerin cins, miktar ve kıymetleri Gümrük ve inhisarlar vekilliğine bildirilir.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Reye arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerine göre yurda girmiş maddelerden ihtiyaç kalmamış olanları, Nafia vekilliğinin bildirişi üzerine hiç bir vergi ve resme ve başkaca izin almağa lüzum kalmaksızın tekrar yurt dışına çıkarılabilir.

Bunlardan yurt içinde muaflıktan faydalanmıyanlara satılacak veya devredilecekler, satıldıkları veya devredildikleri tarihteki hallerine göre temsil edilecekleri tarife üzerinden Gümrük ve sair girişe bağlı vergi ve resimlere tabidirler.

Devir ve satışlar, devir ve satıştan önce, Nafia vekilliğince gümrüklere bildirilir.

REİS — Madde hakkmda mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun neşrinden önce gümrük vergisi ve resimleri tecil edilerek veya teminata bağlanarak yurda sokulmuş olup da bu kanunun birinci maddesinde yazılı maksatlarda kullanılmış veya kullanılacak olan maddeler hakkında, İcra Vekilleri Heyeti kararıyle bu kanun hükümleri tatbik olunabilir.

REİS — Madde hakkmda mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer ve beş yıl müddetle yürürlükte kalır.

REİS — Kabul edenler.. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanunun tatbikına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler.. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini açık reyinize arzediyorum.

2. — Eğirdir'in Çay köyünden Hasanoğlu Ahmed Savaş ve Ahmedoğlu Memed Ali Sarıdoğan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye encümeni mazbatası (3/430) [1]

(Mazbata okundu).

REİS — Mazbata hakkında mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmiyenler... Mazbata kabul edilmiştir.

3. — Maadin nizamnamesinin bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu nizamnameye yeniden bazı maddeler ilâvesine dair kanun lâyihası ve Adliye, Maliye, Bütçe, İktisat ve Dahiliye encümenleri mazbataları (1/472) [2]

REİS — Encümenden gelen ikinci madde okunacaktır.

MADDE 2. — Tabii teşekkül neticesinde gerek yeryüzünde ve gerek yeraltında bulunan altın, gümüş, plâtin, civa, kurşun, demir, bakır, kalay, çinko, bizmut, kobalt, nikel, krom, arsenik, manganez, antimuan, alüminyum ve bunlara benzer madeni maddelerle kehribar, kükürt, şap, grafit ve her türlü maden kömürü, zift, neft, asfalt, petrol ve petrola benzer diğer madeni maddeler, petrol istihsaline elverişli olmıyan asfalt yatakları, her nevi kıymetli taşlar, zımpara, lületaşı, içinde borasitli maddeler bulunan muhtelif cisimler, kayatuzu, tabii tuzlu ve bakırlı sular, sıcak ve soğuk maden suları, manyazit, amyant, çimento yapılmasında kullanılan başlıca maddeler (Bu maddeler çimento yapılmasında kullanılmak şartiyle), kibritiyeti hadit imalinde kullanılan piritli topraklar, madenli, alüminyumlu kumlar ve topraklar, turbi, on sene müddetle istifade edilmemiş olan bakıye yığınları ve cüruf Maadin nizamnamesiyle bu kanun hükümlerine tabidir.

İçmeğe ve yıkanmağa mahsus olup halen meksuf veya henüz keşfedilmemiş şifalı sıcak ve so-

[1] *204 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

[2] *79 sayılı basmayazının beşinci eki zaptın sonundadır.*

ğuk maden sularının rüsum ve temettü hisseleri vilâyet hususi idarelerine aittir. Hususi idareler bu suları doğrudan doğruya işletebilecekleri gibi, taliplerine işletme ruhsatnamesi vermek suretiyle ihale de edebilirler. Hususi idarelerce işletilmek istenmiyen veya ihale edilmiyenlerin rüsum ve temettü hisseleri vilâyetçe belediye veya köylere terkedilebilir.

Bu sulardan terkibi itibariyle kıymetli veya mevkii bakımından ehemmiyetli olanlar lüzum görüldüğü takdirde doğrudan doğruya Devletçe işletilebileceği gibi, imtiyaz suretiyle taliplerine de ihale edilirler. Bu hususta 927 sayılı kanun hükümleri caridir. Bu kanunun neşrinden evvel, gerek hususi kanunlarla ve gerek imtiyaz suretiyle hakikî veya hükmi şahıslara verilmiş olan haklar mahfuzdur.

İçmeğe ve yıkanmağa mahsus bütün sıcak veya soğuk şifalı maden sularının işletilmesi ve sıhhi murakabesi hususunda 1593 sayılı Umumî hıfzıssıhha kanununun hükümleri tatbik olunur.

Bu suretle her türlü tesisatın yapılmasından evvel Sıhhat ve içtimai muavenet vekâletine müracaat olunur.

Taşocakları, Taşocakları nizamnamesine uyularak vilâyetler tarafından taliplerine ihale ve nispî ve mukarrer resimleri eskisi gibi vilâyet hususi idareleri tarafından tahsil olunur.

Çimento yapılmasında kullanılan maddelere ait taşocağı resmi Maliyece tahsil olunan çimento resminden ayrılarak her üç ayda bir hususi idarelere verilir.

Petrol istihsaline elverişli olmıyan asfalt yatakları hariç olmak üzere maden ve taşocakları hakkındaki hususi kanunların hükümleri mahfuzdur.

İZZET ARUKAN (Eskişehir) — Efendim, birinci fıkranın en nihayetinde (türbi) denmiştir. (turp) olacaktır.

Sonra, iki satır aşağıda (cüruf) kelimesi (cürufları) olacaktır.

MUVAKKAT En. M. M. ALİ SÜHA DELİLBAŞI (Kütahya) — Cürufları olmaz, cüruf iyidir.

REİS — O halde yalnız (turp) kelimesinin tashihi ile maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 29. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

REİS — Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini açık reye arzediyorum.

4. — Ceza muhakemeleri usulü kanununun 3515 sayılı kanunla değiştirilen 66 ncı maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası ve Adliye encümeni mazbatası (1/603) [1]

REİS — İkinci müzakeresidir. Maddelere geçiyoruz.

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 3515 sayılı kanunla değiştirilen 66 ncı maddesinin tadili hakkında kanun

MADDE 1. — Ceza muhakemeleri usulü kanununun 3515 sayılı kanunla değiştirilen 66 ncı maddesi aşağıda yazılı şekilde tadil olunmuştur:

Ehlihibrenin intihabı ve adedinin tâyini hâkime aittir.

Hazırlık tahkikatında tehirinde mazarrat bulunan yerlerde Cumhuriyet müddeiumumisi de bu hakkı haizdir.

Muayyen hususlar hakkında rey ve mütalâalarını beyan ile tavzif edilmiş resmî ehlihibre mevcut ise hususi sebepler olmadıkça başkası tâyin edilemez.

Hazırlık tahkikatında muayeneleri icabeden kimselerin muayeneleri, Cumhuriyet müddeiumumilerinin talebi ile yapılır.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye vekili memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Reye konmuş olan lâyihaya rey vermiyen var mı?. Rey toplama muamelesi bitmiştir.

5. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3656 sayılı kanuna ek 3888 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/820) [2]

REİS — İkinci müzakeresidir. Maddelere geçiyoruz.

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanuna ek 3888 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun

MADDE 1. — 3888 numaralı kanuna bağlı

[1, 2] *Birinci müzakereleri 72 nci inikat zaptındadır.*

(1) numaralı cetvelde «Jandarma genel komutanlığı» başlığı altındaki kadro kaldırılmış ve yerine ilişik kadro konulmuştur.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

GALİB PEKEL (Tokad) — Muhterem arkadaşlar bu kanunun 30 mayıstan itibaren tatbikı çok yerinde olacaktır. Bunun için bir takrir takdim ediyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Efendim ikinci madde hakkında bir tadil teklifi vardır, okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

İkinci maddenin 30 mayıs 1942 den itibaren meriyetinin kabulünü teklif ederim.

Tokad mebusu
Galib Pekel

BÜTÇE En. M. M. HÜSNÜ KİTABCI (Muğla) — Efendim, arkadaşımızın teklifinin bütçe bakımından hiç bir mahzuru olmadığını arzederim. Bütçe encümeni buna muarız değildir.

REİS — Takriri nazarı itibare alanlar... Almıyanlar... Takrir nazarı itibare alınmıştır. Kabul edilen takriri filhal encümen de kabul etmiş olduğundan reye arzetmek üzere maddeyi bu şekilde okutuyorum.

MADDE 2. — Bu kanun 30 mayıs 1942 tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanununun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reye arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kanun kabul edilmiştir.

6. — Hatay vilâyetinde aldi kanunların tatbik şekline ve ilâmların infazı tarzına dair 3713 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Adliye encümeni mazbatası (1/675) [1]

REİS — İkinci müzakeresidir. Maddelere geçiyoruz.

Hatay vilâyeti hududu dahilinde Hatay'ın ilhakından evvel altın üzerine yapılan borçların ifası tarzına dair 3713 numaralı kanuna ek kanun

MADDE 1. — 23 . VII . 1939 tarihinden evvel bugünkü Hatay vilâyeti hududu dahilinde mevzuu Türk altın lirası olarak vukubulan akitlerde aktin harfiyen icrası (aynen ödemek) kelimesi veya buna muadil sair tâbirler ile şart edilmiş olsa bile borçlu borcunu vâdenin hulûlünde aynen altın olarak veya bir altın 925 kuruş hesabiyle Türk evrakı nakdiyesiyle ödeyebilir.

REİS — Tadil teklifi yoktur. Maddeyi reye arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler.. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reye arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kanun kabul olunmuştur.

7. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanuna ek 3888 sayılı kanuna bağlı 3 numaralı cetvelin tadili hakkındaki 4088 sayılı kanuna bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/803) [1]

REİS — Bu lâyihanın da ikinci müzakeresidir.

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan kanunun tadili hakkındaki 4088 sayılı kanuna bağlı cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanun

MADDE 1. — Devlet memurlar aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanunun ikinci maddesine bağlı ve 3888 sayılı kanunla muaddel cetvelin 4088 sayılı kanuna bağlı cetvel ile değiştirilmiş olan Dahiliye vekâletine ait vilâyet memurları kısmında ilişik (1) sayılı cetvelde derece, aded ve unvanları gösterilen memuriyetler kaldırılmış, yerine ilişik 2 sayılı cetvelde derece, aded ve unvanları yazılı memuriyetler konmuştur.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini ic-

[1] *Birinci müzakeresi 72 nci inikat zaptındadır.*

[1] *Birinci müzakeresi 72 nci inikat zaptındadır.*

raya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kanunun heyeti umumiyesi kabul edilmiştir.

8. — Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3659 sayılı kanunun 14 ncü maddesinin son fıkrasının tadiline dair kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/551) [1]

REİS — İkinci müzakeresidir, maddeleri okutuyorum.

Bankalar ve Devlet müeesseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3659 sayılı kanunun 14 ncü maddesinin son fıkrasının tadiline dair kanun

MADDE 1. — Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3659 sayılı kanunun 14 ncü maddesinin son fıkrası aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

« Kezalik hususi surette teşekkül eden ve bu kanuna tabi bulunan millî bankalar kendi memurları ile birinci maddenin C fıkrası hükmüne göre kurdukları veya iştirak ettikleri teşekküller ile kurumların memurları için, Devletçe kurulmuş bankaların memurları hakkında kabul edilen esas ve nisbetler dahilinde kalmak üzere tekaütlük ve mâlûliyet tazminatı kabul edebilirler ».

BÜTÇE En. M. M. HÜSNÜ KİTABCI (Muğla) — Bu maddede küçük bir ibare değişikliği yapılmasını teklif edeceğim. Bunun da saikı şudur: Maddede; millî bankalar kendi memurları ile kendilerinin teşkil etmiş oldukları teşekküller ve kurumlar için tekaütlük hakkı ve tazminat kabul edebilirler, diye yazılıdır. Bunda bütün külfet millî bankalara tahmil edilmektedir. Millî bankalar isterse yapacak, bu teşekküller de birer muhtar teşekkül olduğuna göre, kendi vaziyetleri bir hak teminine kâfi ise, onlara bu hakkı kendilerince teminine çare vermek, yol vermek üzere, maddenin yalnız ibaresinde bir değişiklik yapılmasını teklif ediyorum. Madde şu şekilde olacaktır:

«Kezalik hususi surette teşekkül eden ve bu kanuna tabi bulunan millî bankalar ile birinci maddenin (C) fıkrası hükmüne göre bunların kurdukları veya iştirak ettikleri teşekküllerin ve kurumlarm memurları için, Devletçe kurulmuş bankaların memurları hakkında kabul edilen esas ve nisbetler dahilinde kalmak üzere tekaütlük ve malûliyet tazminatı kabul edilebilir.»

Yani esas itibariyle madde hükümleri tamamiyle mahfuzdur. Yalnız bir ibare değişikliğinden ibarettir.

REİS — Teklifi okutuyorum:

Yüksek Reisliğe

Arzettiğim veçhile maddenin aşağıdaki şekilde yazılmasını teklif ederim:

Kezalik hususi surette teşekkül eden ve bu kanuna tabi bulunan millî bankalar ile birinci maddenin (C) fıkrası hükmüne göre bunlarm kurdukları veya iştirak ettikleri teşekküllerin ve kurumlarm memurları için, Devletçe kurulmuş bankalarm memurları hakkında kabul edilen esas ve nisbetler dahilinde kalmak üzere tekaütlük ve malûliyet tazminatı kabul edilebilir.

Bütçe En. M. M.
(Muğla)
Hüsnü Kitabcı

REİS — Takriri reyinize arzediyorum: Kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Maddenin bu suretle tashih edilmiş şekli okunmuş oldu. Maddeyi bu tashih edilmiş şekilde reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arzediyorum: Kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Reylerini istimal etmemiş zevat varsa lûtfen reylerini versinler. Rey toplama muamelesi bitmiştir.

9. — Başvekâlete bağlı Matbuat umum müdürlüğü Teşkilât ve vazifelerine dair olan kanuna ek kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/830) [1]

REİS — İkinci müzakeresidir, Maddelere geçiyoruz.

Başvekâlete bağlı Matbuat umum müdürlüğü teşkiline ve vazifelerine dair 3837 sayılı kanuna ek kanun

MADDE 1. — Matbuat umum müdürlüğü

[1] *Birinci müzakeresi 72 nci inikat zaptındadır.*

[1] *Birinci müzakeresi 72 nci inikat zaptındadır.*

Anadolu ajansının neşriyat ve istihbarat işlerini, bütçe ve kadrosu ile tatbikatını murakabe etmek ve ödenecek miktarı her yıl bütçesinin Anadolu ajansı faslına konulan tahsisatı geçmemek, gelecek yıllara da sâri olabilmek üzere en çok beş yıllık bir mukavele akdine salâhiyetlidir.

Bu mukavelede ajansın Umum müdüriyle idare meclisi âzalarının tâyin tarzları da tesbit olunur.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 3837 sayılı kanunun 5 nci maddesi kaldırılmıştır.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — Matbuat umum müdürlüğü 1942 malî yılı bütçesinin Anadolu ajansı faslına ilâve edilen 150 000 liranın itası birinci madde hükmüne göre mukavelenin aktedilmesine bağlıdır.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya Başvekil memurdur.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

10. — Köy okullarını ve enstitülerini teşkilâtlandırma kanunu lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/789) [1]

MUVAKKAT En. REİSİ SALÂH YARGI (Kocaeli) — Müsaade buyurursanız maruzatım var.

REİS — Maddeyi okuyalım da ondan sonra söylersiniz.

MUVAKKAT En. REİSİ SALÂH YARGI (Kocaeli) — Mazbatamız var, bundan bahsedeceğim.

REİS — Buyurun.

MUVAKKAT En. REİSİ SALÂH YARGI (Devamla) — Efendim, geçen celsede 25 nci madde hakkında verilen takrirlerden, nazarı dikkate alınan bir takrir Encümenimize havale buyurulmuştu. Encümen takrir sahiplerinin izahlarını da dinledi. Mesele üzerinde incelemede bulundu ve bir mazbata tanzim etti. Bu mazbatada noktai nazarımızı daha izahlı olarak Heyeti Celileye arzediyoruz. Bu mazbatamızla 25 nci maddeden erkek ve kadın tabirleri kaldırılmıştır. Bundan başka mükellefiyet için askerî, zirai, sıhhi sebeplere müstenit ve mükellefiyet tahmil eden diğer kanunlarda olduğu gibi bir fark tasrih edilmek ve böyle bir şey gözetildiğini göstermekten çekinerek doğrudan doğruya «Vatandaş» olarak bu maddede yer bulmasının muvafık olduğuna kani olduk. (Güzel sesleri). Yalnız kadınlar hakkında takrir sahiplerinin izahlarını ve bu reye iştirak eden bazı muhterem arkadaşlarımızın da encümeni tenvir için verdikleri malûmattan, beyanattan anladığımıza göre, kadınların katiyen çalıştırılmaması hakkında bir fikir yoktur. Bunda hepimiz müttefikiz. Yalnız ev işlerinden alıkonulması, kendilerinin hususiyeti hallerini nazarı itibare almak, askerî mükellefiyet kanununda tasrih edildiği gibi, gebe ve emzikli hallerinde kendilerinin bu mükellefiyete tabi tutulmaması gibi kayıdlar mevcut olduğuna göre ve bu mülâhazalara nazaran kadınların kaldırılması reyine iştirak ettiklerini söylemelerine göre encümen tetkikatında maddede bedenî kudretsizlik ve çalışmaya mâni olan haller diye yazılı olan kaydın gayet geniş ve şumullü olmasına nazaran bu kanunun tatbikı için vekâleti aidesince hiç olmazsa bir izahname ile mahallerine bildirileceğine göre bu müzakerelerde dermeyan edilen mütalaaları ve arzettiğim gibi arkadaşlarımın mülahazalarını şüphesiz nazarı dikkate alarak bu izahnameleri mahallerine ve her birinin hususiyetini nazarı dikkate almak suretiyle bildireceklerine şüphe göremedik. Sonra bu defterleri mahalli ihtiyar heyetleri tanzim edeceklerine göre bu kayıt da her şekilde ifade edilebilir. O itibarla bugün maddenin erkek, kadın tâbirlerini katiyen kaldırarak «Vatandaş» diye konulan bu mükellefiyet, diğer mevcut kanunlara göre de ahenk ve insicam temin edilmiş olur, ve bu kanun vesilesiyle de herhangi bir ayrılık ortaya konulmuş olmaz. Binaenaleyh encümenimizin tasvibinize arzettiği vaziyetin sebepleri bundan ibarettir

Sonra bu mükellefiyetin müeyyidesi olan 26 ncı maddeyi yeni baştan tertip ettik; Orada, çalışmayanların iki misli çalıştırılması vaziyetini kaldırdık ve cezai mahiyette olarak çalışmıyanlar ve çalışmaktan kaçanlardan para cezası alınması meselesi de bertaraf edildi. Çalışmıyanlar mahalli rayice göre kendi ihtiyar heyetleri tarafından takdir edilecek ücretle amele, işçi yevmiyesi vermek suretiyle bu mükellefiyeti ifa etmiş olacaklardır. Binaenaleyh madde bu şekilde tadil edilmiştir. Yine 25 nci maddenin son fıkrasında, köylerde oturmadığı halde yarıcılık ve işçi bulmak suretiyle işlettikleri bağ, bahçe ve sair arazinin bu inşaatın devam edeceği iki ve âzami üç sene için bir yıllık

[1] *150 sayılı basmayazının ikinci eki zaptın sonundadır.*

arazi vergisini geçmemek üzere kendilerine tahmil edilen bu mükellefiyetin de bir vergi gibi köy sandıklarına yatırılacağı ve vermiyenler hakkında Tahsili emval kanunu hükümlerinin tatbik edileceği zikredilmiş ve ayrıca ceza mahiyetinde herhangi bir para cezası ve saire alınması kaldırılmıştır. Bu şekilde zannediyoruz ki maddeler Heyeti Celilenin lûtfen tasvibine iktiran ederse, kanundan kastedilen maksat da temin edilmiş olur. (Muvafık sesleri).

MADDE 25. — Köy halkından olan veya en az altı aydanberi köyde yerleşmiş bulunanlardan 18 yaşını bitiren ve elli yaşını geçmiyen her vatandaş, köy ve bölge okulları binalarının kurulasına, bu binalara su temin edilmesine, okul yollariyle bahçelerinin yapılmasına ve bunların onarılmasına munhasır işler tamamlanıncaya kadar yılda en çok yirmi gün çalışmaya mecbur tutulur.

Bu işlerde çalışma mükellefiyetine tabi tulacak köylülerin defteri eğitmen ve öğretmen veya gezici öğretmen ve gizici başöğretmenlerin de iştirakiyle ihtiyar meclisleri tarafından tanzim olunur.

Bu defter tanzim edilirken mükelleflerin bedeni kudretleri ve bu işlerde çalışmaya mâni halleri gözönünde tutulur.

Tanzim edilen defter köyde mahallî âdete göre ilân olunur. İlândan on gün sonra bu defter köy bütçelerini tasdik edecek makama gönderilir. Bu akam, on gün içinde defterin bu kanun hükümlerine uygun bir surette tanzim edilip edilmediğine bakar. Ve alâkalılar tarafından itiraz vâkı olmuş ise bu itirazları tetkik ve icabına göre tadil veya tasdik eder.

Çalışmaya mecbur olanlar yerlerine başkalarını çalıştırabilecekleri gibi çalışacakları günler için mahallî râyice göre amele ücretini vermek suretiyle de bu mükellefiyeti ifa edebilirler.

Işin nevine göre hayvanlı arabasiyle veya saban ve pulluk gibi ziraat aletleriyle birlikte çalışanların bir günlük hizmetleri üç gün sayılır.

Bu işler eğitmen, öğretmen veya gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlerin teknik, köy muhtar ve ihtiyar meclisinin idarî nezaretleri altında mahallî iklim ve halkın iş mevsimi gözönünde bulundurularak yukarıda yazılı mükellefiyet defterine göre bir çalışma plânı dahilinde yapılır. Mükelleflerin bu maddeye göre iş gördükleri günlerin mahsuplarını gösteren defterler de bunlar tarafından tutulur.

Köylerde arazi veya bahçeleri olanlar ve bunlardan yarıcılık veya işçi çalıştırmak şeklinde faydalanmakla beraber köy dışında otuanlar bu maddede yazılı yirmi günlük mükellefiyeti mahallî râyice göre işçi ücretini köy sandığına yatırmak suretiyle ifa ederler. Şu kadar ki, bu ücretin tutarı köydeki arazi veya bahçelerinin bir yıllık arazi vergisinden fazla olamaz.

ABİDİN BİNKAYA (Kastamonu) — Arkadaşlar; bu kanunun 25 nci maddesi üzerinde Yüksek Heyetiniz çok büyük hassasiyet göstermiştir. Bendeniz bu maddenin müzakeresi sırasında hâsıl ettiğim intiba üzerine bir kaç bakımdan notlarımı tesbit etmiştim. Bunun sonunda ufak bir takrir arzetmek suretiyle ve bir kolaylık olmak için bu notlarımla maksat ve fikirlerimi ifade etmek istiyorum:

Muhterem arkadaşlar ; kanaatlerimize karşılıklı hürmet hepimizin vazifemizdir. Fakat samimi olarak inandıklarımıza, yurt ve milletin faydasına ait hususlara, deliller ve makul fikirler iradı suretiyle arkadaşlarımızın birbirlerini ve vatandaşlarımızın yekdiğerini inandırmağa çalışması da samimî kanaatlere hürmet etmek kadar gene değerli vazifelerimiz sırasında gelir. Onun için çok ehemmiyetli bulduğumuz ve bize köylerimizin kültür seferberliğini veciz bir mâna ile ifade eden, köy okulları ve enstitüleri teşkilâtlandırma kanun lâyihasının; üzerinde müzakereler, münakaşalar cereyan eden 25 nci maddesine dair bendeniz de kısaca fikir ve kanaatlerimi arzetmek istiyorum.

Aziz arkadaşlar, medeni milletler, ilimde ve fende dünyayı hayrette bırakacak ve basit görüşlü, geri düşünceli milletleri yerinde saydıracak kadar yıldırım sürati ile mesafe alırken; zekâsı, bünyesi, azmi ve asaleti hiç bir medeni milletten geri kalmıyan, tahammül edemiyecek kabiliyet ve kudrette olan Türk milletinin zayıf bir kültürü, orta bir yaşayışı kendine lâyık görmüş gibi mütevekkil halini tasavvur etmek bile fevkalâde elem verici bir hal değil midir?

Arkadaşlar; kanunlar, insanların faydası ve hayatı için yapılır. Bir camianın yaşamasına temiz gayesine engel olacak kanun yoktur. Kanun lâfzına bağlanıp kalarak faydaları fevtetmek ... (Gürültüler) ..

Müsaade buyurun sonu tatlı gelecek.

NECMEDDİN SAHİR (Bingol) — Maddenin lehindesiniz değil mi?

ABİDİN BİNKAYA (Devamla) — ... Esasen kanun yapmaktaki gayeye uygun düşmez; kanunun lâfzı, bir şeyi ve herhangi iyi bir maksadı açıkça menetmiyorsa onun ruhuna sadakat göstererek burada yararlı hedefe doğru gitmek en isabetli bir hareket olur. Filhakika bu mevzu halledilmiştir. Fakat zımnî tereddütlere cevap olarak tekrarında fayda olduğu için tekrar ediyorum; müzakere ettiğimiz 25 nci maddede Teşkilâtı esasiye kanununa uymıyan bir mâna yoktur ve çünkü kabul edilecek bu kanunun, çok kıymetli köylü vatandaşlarımızı karanlıktan aydınlığa götüreceği ve aynı zamanda kanunun ihtiva ettiği hükümlerin kendi arzularına uygun bir mükellefiyet olduğu tahakkuk etmiş açık bir dâva halindedir. Bu kanunda

hiç bir yurddaşı fedakârlığa icbar edici bir hal görülemez, çünkü bu işler kendi işleridir. Memleketin faydasına olan işlerdir. Kendi evlâtlarını okutmak için ve kendileri için kültür müesseseleri tesisine hizmettir; Devlet bütçesinin hali hazırda köylüyü bir zaman evvel isteğine ulaştıracak durumda olmadığı ve kaybedilecek vaktimizin de bulunamadığını köylülerimiz takdir ettikleri için; siz bize rehberlik ediniz, bizlere hayat ve nur verecek olan işlerimizi kendimiz görürüz diyorlar.. Bu yolda arzedilen hizmetler köylü vatandaşın kendi arzusunun ve cok yerinde olan bu realitenin güzel bir ifadesidir. Onun için ana kanunlarımızın ruhuna ve en ileri gelen ihtiyaçlarımıza uyan bu lâyihadaki mükellefiyetlerden dolayı kalbimiz müsterih olsun. (Müsterihiz sesleri, gürültüler.)

Arkadaşlar; kültür bina işlerine kadınlarımızın iştirakinin doğru olup olmadığı hususuna gelince; köylü kadınlarımızı bu yoldaki hizmet şerefinden mahrum tutmak için sebep bulmanın ve mülâhazalar dermeyan etmenin hiçte yerinde olmadığına kaniiim. (Şiddetli gürültüler, kâfi sesleri.)

Müsaade buyurun arkadaşlar, bir takrir vereceğim. Çünkü zihinleri ilgilendiren hisleri, onları gidermek için bendeniz hislerimi arzedersem fazla bir şey mi olur? Ne olur, beş on dakika lûtfediniz. (Kâfi kâfi sesleri) Az bir şey kaldı.

Muhterem arkadaşlar, ahlâk ve faziletin makarrı, insanlığın ve insanların vicdanıdır. Bir kimsede eğer vicdan bulanıklığı varsa, her muhit o kimsenin kötü mahiyetini göstermek için mehenk yerine geçebilir. Esas kanunlarımızda kendilerine verilen vatandaşlık müsavatından kadınlarımız her yerde, mekteplerde ve memuriyetlerde istifade ediyorlar. Kızlarımız askerlik dersi alyorlar. Köy kadını Türkiye'de ötedenberi, hattâ mesut inkilâbımızdan, Cumhuriyet devrinden önceki zamanlardanberi tarlada, çiftte, harmanda ve bütün köy işlerinde kocasiyle, kardeşiyle ve köy komşusiyle birlikte omuz omuza bir safta namuslu ve faziletkâr çalışmasiyle umumî hayatımızın bütün mevzularında şerefli mevkiler almıştır.

NECMEDDİN SAHİR (Bingöl) — Aksini iddia eden yok.

ABİDİN BİNKAYA (Devamla) — Aksini iddia eden olmasaydı encümene ekseriyet reyiyle havale olunmazdı. Ben de onu takviye için arzediyorum.

NECMEDDİN SAHİR (Bingöl) — Takviyeye hacet yoktur. Mesele anlaşılmıştır.

ABİDİN BİNKAYA (Devamla) — Hususiyle ki, görülecek işler köy okullarmm yapılması, köylerimizin aydmlığa kavuşturulması işidir. Arkadaşlar, bir memlekette yol ve maarif işleri için millete ne kadar vazife verilirse verilsin bu hareket tam yerindedir. Çünkü bu işler milletin kendi kültürünün yükselmesi, benliğinin ve varlığının yüksek bir şuur ile hissedilmesi ve ettirilmesi ve Türke hür ve ebedi milletler sırasmda yüksek bir derece ve mevki verilmesi işidir. (Kâfi, kâfi sesleri). Bu gibi yüce amaçlarda fertler ve şahıslar zarar görmüş olabilir. Bu zararlarm telâfisi, tazmin ve izalesi mümkündür. Fakat bir devlet yıkılır, bir millet harap olursa bunun ne feci bir akıbet olduğunu tahayyül etmek bile vicdanlarımıza kan ağlatır. Bugünkü dünya durumu ve ileri giden milletler karşısmda kaybedilecek bir dakikamız bile yoktur... Yaşamak, Türkiyenin ebediliğini temin etmek istiyorsak - ki; yüreklerimizde yanan en yüce ateşli bir gayedir - en ileri giden milletlerden bile ziyade çalışmamız, gayretler göstermemiz icabeder. Çünkü evvelâ onlara yetişebilmemiz ve sonra da hiç olmazsa onlardan geri kalmamamız şuurumuzun bizlere hitap ve ihtar ettiği çok eski bir vazife ve bir vicdan borcudur. (Gürültüler).

Kadm, erkek memleketin hayati kaynaklarına, kültürel sahalarma vücudumuzu ve fikirlerimizi vakfetmekledir ki; temiz ülkülerimiz ancak müyesser olabilecektir. Arkadaşlar, şehir ve kasabalarla köyler mütevasıl kaplar gibidir. Yalnız köylerin bu noktada şehirlerden farkı, köylerin biraz daha dağ yamaçlarmda ve uzaklarda bulunmasıdır ve şehirlerdeki irfan ve sanat cereyanlarmm oralara ulaşabilmesindeki güçlüktür. Uğraşılan nokta, bu güçlüğü yenmek üzerinde birleşiyor. El birliği ile bu işleri benimseyerek, kendine malederek bu ülkülere erişildikten sonra köylerin feyiz ve bereketi şehir ve kasabalara kolaylıkla akarak yurdun umumî kültürü ve kalkınması, öz ve samimi ruhumuzun istediği yolu bulacaktır.

REİS — Zatı âlilerinizi iki dakikada bitirmeğe davet ederim.

ABİDİN BİNKAYA (Devamla) — Peki efendim, bir dakikada bitireceğim.

Kastamonu köylü kadmlarmm İstiklâl harbinde çocukları kucağında eşya ve malzeme arabalarmı sürerek Ilgaz dağlarmı kışta, kıyamette aştıkları ve orduya cepane ve malzeme yetiştirdikleri harikalı tarihimizde yer almış bir hakikattır. Şu halde unutmıyalım ki, irfan ve sanat ve en medeni milletler sırasında tutunma mücadelemiz istiklâl savaşımızdan daha az ehemmiyetli değildir. Hattâ daha çok önemde olduğunu iddia edebiliriz. Çünkü yüksek yaşayan ve ebedi olan milletler ancak tam mânasiyle maarifin yetiştirdiği milletlerdir.

RİFAT VARDAR (Zonguldak) — Netice?

ABİDİN BİNKAYA (Devamla) — Netice, bu madde encümene tekrar gelmiştir, görüşülmüştür ve esbabı mucibesi de yazılmıştır.

RİFAT VARDAR (Zonguldak) — Encümen namına mı söylüyorsunuz?

ABİDİN BİNKAYA (Devamla) — Encümenin fikirlerine uyan kısımlar encümen namına olur. Uymıyanlar da kendi mütalâamdır. Ben bunları encümende söylemişimdir, burada müdafaa ediyorum. benim fikirlerime iştirak edebilir. Onun için müsaade buyurunuz.

Evet, bu madde esababı mucibesiyle gelmiştir. Esbabı mucibesi okunmadı, fakat Muvakkat encümen reisimiz burada izahat verdiler. Madde yerindedir. Evet, kadın kelimesi kalkıyor, «Vatandaşlar» deniliyor ki, umuma şâmil olan bir tabirdir. Zaten Teşkilâtı esasiyede ve bütün kanunlarımızda bu mevcut olduğu için ve bu esas prensiplere mugayir bir kanun olmasın için madde yine bu şekilde kabul edilmiştir. İrfan yolundaki şereften kadınlarmızı mahrum bırakmıyacağız. Fakat aynı zamanda kadınlarımıza bir hürmet olmak üzere, ihtiyaca göre değişmek üzere, ben ufak bir teklifte bulunacağım. Bu kadar köylerimiz var, Nüfusu çok olanlarda, belki hiç kadına ihtiyaç olmadan bu işleri görebilirler. Binaenaleyh yalnız bu maddenin bu sebeplere binaen 3 ncü fıkrasına yine «Bu defterler tanzim edilirken mükelleflerin bedeni kudret ve kuvvetleri gözönünde tutulur» cümlesinden sonra «Erkeklerin çalışmasiyle başarılabilecek yerlerde kadınlar deftere geçirilmez» cümlesinin ilâvesini..... (Gürültüler, hallettik sesleri). Teklif ediyorum.

Dr. OSMAN ŞEVKİ ULUDAĞ (Konya) — Usul hakkında söyliyeceğim:

REİS — Usul hakkında konuşmak için de izin almak lâzımdır.

Dr. OSMAN ŞEVKİ ULUDAĞ (Devamla) — Söz istiyorum. Efendim, muhterem arkadaşımız esasen encümene dahildir. Mazbatanın altında; buna muhalifim diye imza etmediğine göre takrir vermesi usulsüzdür.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Encümen reisi arkadaşımız, kadınlar hakkında bütün muhalif rey verenlerin hepsinin kadınların çalışmasında müttefik olduklarını söyledi. Bendenizce bu memleketin imar, ilim ve irfan sahasında ilerlemesi için kadınlarımızın da erkeklerle beraber yürümesini hepimiz arzu ederiz, fakat bu memleketin yegâne mümessili bu sakıf altında toplanmış, birleşmiş olan bizler, yani Büyük Millet Meclisi, bu mevzua dair bir karar vermiştir. Bu karar da kadınların çalışmamasını müeyyittir. (Hayır, öyle bir şey yok sesleri, gürültüler). Bu karar verildikten sonra bilmem ki, Encümen bunu nasıl tekrar mevzuubahis edebilir? Arkadaşlar, bizim kadınlarımız ahvali fevkalâdede, muharebede cephane taşır, her şey yapar. Hattâ icabederse erkeklerden daha ileri gider, hiç bir fedakârlıktan çekinmez. Yalnız şunu söylemek isterim ki; bu memleketin köylü kadınları hem ordunun anası, hem de nefaka anasıdır. Bunlara hürmet etmek lâzımdır, bunları diğer geride kalan kadınlarımızla aynı şekilde tutmak bizim borcumuzdur. Büyük Millet Meclisi bu hususiaki kanaatını izhar etmiştir. Gebelik vesaire gibi şeyleri mevzuubahis ederek Encümen tekrar kadınları bunun içerisine sokmuştur. Onun için çok rica ederim, nazik bir mevzudur, mümkün olsaydı da bunu hafi bir celsede görüşseydik.

Bunu nazarı itibare alsın Encümen. (Gürültüler). Çünkü Meclis kararını vermiştir ve buradan geçmiştir, ekseriyetle kabul edilmiştir. Maruzatım bu kadardır.

MUVAKKAT En. Reisi SALÂH YARGI (Kocaeli) — Efendim, encümen Yüksek Meclisin izhar buyurduğu herhangi bir reye hürmet etmesini, herhalde Sinan arkadaşımın bize hatırlatmasiyle bilecek değildir (Bravo sesleri). Emin olsunlar, bunu biliriz.

Dahilî nizamname hükmüne de tamamen riayet etmişizdir. Esasen riayet etmesek Riyaset Makamı derhal bizi o yola sokar. Çok rica ederiz, herhangi bir lâyihanın müzakeresinde verilen takrir ekseriyet ihraz ederse bunun adı nizamnamede yazılıdır, « Nazarı itibara alınmak » tır.

HASAN FEHMİ ATAÇ (Gümüşane) — Nazarı mütalâaya.

SALÂH YARGI (Devamla) — Nazarı itibara alınınca madde takrirle beraber yeniden Encümene gider, Encümenlerin teşkilinden maksat her ne ise, meseleyi daha ziyade incelemek, bütün teferruatiyle tetkikat yapmak, neticesini buraya arzetmek, ona göre istimal buyuracağınız reylerde bu noktai nazarları, hususiyeetlerine göre, tamamen nazarı tetkikmıza arzetmektir. Yoksa bunun üzerinde rey verecek, yine Heyeti Celiledir. Onun neticesinde husule gelecek ekseriyete göre muamele yapılacağı gayet tabiidir. Çok rica ederim. Sinan arkadaş; birinci müzakerede kabul edilen bir meselenin, kanunun ikinci müzakeresinde bir tadilname verilerek tebdil edildiğinin binlerce misali vardır. Birinci müzakerede Heyetin reyi tecelli etmiştir, nasıl değişir? Böyle bir tadilname verildiği ve Heyeti Umumiyece nazarı mütalâaya alındığı halde encümen eski fikrinde ısrar etmeğe nasıl cüret edebilir gibi; eğer silsilei kelâm müsaade etseydi bu yollara kadar meseleyi götürecektim. Mesele bir hakikatin meydana çıkmasıdır. Rica ederim, bütün arkadaşlarımızla hususi temaslarmızda, lûtfen bu mesele ile fazla alâka gösterdiler, fazla izahlarla tenevvür etmişizdir. Muhtelif kanunlar mevcuttur. Bu kanunlarda böyle bir fark gözetilmemiştir. Kadın erkek farkı yoktur. Hattâ teşkilâtı esasiye kanunumuzun neşrinden evvel çıkmış olan Köy kanununda bile bu fark gözetilmemiştir.

Mensup olduğumuz Cumhuriyet Halk Partisinin programında her türlü hak ve vazifelerin,

kadın erkek tefrik edilmeksizin bütün vatandaşlara verileceğini âmirdir. Biz nizam ve inzıbat altında çalışan ve kanunlarımıza riayet eden bir teşekkülüz. Mesele Heyeti âliyenize arzedilir. Rey ne suretle tecelli ederse ona göre kabul edilir veya edilmez. Şu yazılır veya bu yazılır. Çok rica ederim, emri vâki addederek, bugün bizim tetkikat yapıp tanzim ettiğimiz ve nazarı tasvibinize arzettiğimiz mazbatayı tenkit eder şekildeki beyanat yerinde değildir; Lûtfen madde reye konulursa mesele anlaşılır. (Kâfi, kâfi sesleri).

Dr. SADİ KONUK (Bursa) — Efendim, Salâh Yargı arkadaşımız, beyanatlarının sonunda söyliyeceklerimi söylediler. Fakat bendeniz tekrarda fayda görüyorum.

Biz her şeyden evvel Partinin, Cumhuriyet Halk Partisinin esas proğramını kabul etmiş mebuslarız. Bu Partinin programının 4 ncü âmme hukukuna ayırdığı kısımda der ki «Parti bütün yurttaşlara hak ve vazife vermekte kadın, erkek ayırmaz.»

Buna hürmetkâr olmak lâzımdır. (Bravo sesleri alkışlar)

RİFAT VARDAR (Zonguldak) — Efendim encümenden bir sual soracağım. Kadınlardan cetvele ithal edilmemek için mazeret dermeyan edenlerin, doktor raporu almak üzere köylerden kaza merkezlerine gönderileceklerine dair bir kayıt var mı? (Hayır hayır sesleri)

MUVAKKAT En. REİSİ SALÂH YARGI (Kocaeli) — Buradaki maruzatım, encümen noktai nazarının izahından ve müzakerelerden hasıl ettiğimiz intibaın da tamamiyle ifadesinden ibarettir. Bu meselede kaza merkezine muayene için göndermek gibi bir külfet yoktur. Hatta o derece ki, kadınlarımızın ev işlerine engel olacak ve ev hizmetlerini geri bırakacak hususları mazeret sayacak şekilde madde tanzim edilmiştir. Maarif vekâleti ve bunu tatbikle mükellef olan idare âmirleri bu noktai nazardan hareket edeceklerdir. Esasen Köy kanununda mevcut olan hükümlerin bu kanuna naklinden başka bir şey değildir. Köy kanununun da ne şekilde cereyan ettiğini bilhassa sizin gibi idare âmirliklerinde bulunanlar daha iyi takdir ederler.

RİFAT VARDAR (Zonguldak) — Biz de onun için temas ettik.

EMİN SAZAK (Eskişehir) — Bir sual: Bütün bu külfetler sırf mektep yapmağa mı inhisar ediyor? Başka bir hususa teşmil edilmiyecek midir?

MUVAKKAT En. REİSİ SALÂH YARGI (Devamla) — Hayır efendim, katiyen. Yalnız mektep yapmak için. Biliyorsunuz, köylü buna ne kadar teşnedir. Nihayet bu işler 2-2,5 sene devam edecektir.

REİS — Efendim, iki meseleye kısaca bendeniz de temas edeyim:

Birisi, encümen nazarı itibare alınan takrirlere uymak mecburiyetinde değildir, noktai nazarını ayrıca bildirir.

Abidin Binkaya'ya söz vermiş olmam; kendilerini aleyhte değil, encümeninin fikir ve mütalâalarını tavzih eder mahiyette bir fıkra ilâvesi şeklinde telâkki ettiğimiz ve anladığımızdan izahatta bulunmaları için sözünü kabul ettik.

Şimdi kifayeti müzakere takriri var, onu okutacağım.

Yüksek Reisliğe

Müzakere yeter. Maddenin reye konulmasını teklif ederim.

Bingöl
Necmeddin Sahir

REİS — Reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Müzakerenin kifayeti kabul edilmiştir.

Şimdi Abidin Binkaya'nın takririni okutuyorum:

Yüksek Reisliğe

Arzettiğim sebeplere binaen 25 nci maddenin üçüncü fıkrasına, yani; «Bu defter tanzim edilirken mükelleflerin bedeni kudretleri ve bu işlerde çalışmıya mâni halleri gözönünde tutulur» cümlesinden sonra «iş durumu mükellef erkeklerin çalışmasiyle başarılabilecek yerlerde kadınlar deftere geçirilmez» ibaresinin ilâve ve kabul buyurulmasını teklif ederim.

Kastamonu
Abidin Binkaya

REİS — Takriri reyinize arzediyorum. Nazarı itibara alanlar... Almıyanlar... Takrir nazarı itibara alınmamıştır.

Maddeyi aynen reyinize arzediyorum. Kabul edener... Etmiyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Yirmi beşinci maddede yazılı mükellefler arasından:

1.) Mazeretsiz olarak işe gelmiyenler veya işten kaçanlardan çalışmadıkları her gün için köy ihtiyar meclisleri kararıyle mahallî râyice göre takdir olunacak amele ücerti alınır.

Bu suretle alınacak ücretin mecmuu yirmi lirayı geçemez. Kararlar alâkalılara tebliğ olunur.

2.) Kendilerinden amele ücreti alınmasına karar verilenler, tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde bu karar aleyhine mükellef oldukları işe gelmemelerinden mazerete müstenit olduğu veya ücretin mahallî rayice uygun bulunmadığı sebeplerine munhasır olmak üzere köylerinin bağlılığına göre nahiye müdürlerine, kaymakamlara veya valilere itirazda bulunabilirler. Bu makamlar tarafından verilecek kararlar kesin olup aleyhine hiç bir mercie baş vurulamaz.

3.) Yukarıdaki fıkraya göre alınacak amele

ücretleriyle yirmi beşinci maddenin son fıkrasına göre ödenecek işçi ücretlerini vermiyenlerden bu paralar Tahsili emval kanununa göre istîfa olunarak köy sandıklarına yatırılır.

4.) Mükelleflerin yirmi beşinci maddeye göre çalıştırılmasında kayıtsızlığı veya işi aksatacak fena halleri görülen muhtar ve ihtiyar meclisi âzaları hakkında yirminci maddenin üçüncü fıkrası hükmü tatbik olunur.

5.) Mükellefiyet işlerinin teknik bakımından idaresinde kayıtsızlığı veya işi aksatacak fena halleri görülen eğitmen, öğretmen, başöğretmen, gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlere ilkin durumları yazıyla bildirilir. İkinci sinde bu kanunda yazılı disiplin cezası verilir. Üçüncü defasında umumî hükümlere göre haklarında takibat yapılır.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Köy okullariyle enstitülerinin her türlü ihtiyaçları için köy sınırları içindeki araziden şahsi haklar mahfuz kalmak şartiyle tedarik edilen taş, kireç ve kum gibi yapı gereçlerinden hiç bir vergi, resim ve harç alınmaz.

Okul ve enstitülerin yapılarında ve onarma işlerinde gerekli tuğla ve kerpiçleri kesmek, kireci yakmak ve söndürmek için girişilen işler serbestçe hiç bir vergi, resim ve harca tabi olmaksızın yapılır. Bu maksatla açılan çukurlar iş bitince kapatılır.

Ormanlardan çıkarılacak bu gibi mallar hakkında 3116 sayılı Orman kanununun 23 ncü maddesi gereğince Orman idaresinden izin alınır

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı?. Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Köy okulunun bulunduğu köy sınırı içindeki ziraat işlerine elverişli araziden öğretmenin ve ailesinin geçimine, okul talebesinin ders tatbikatına yetecek miktardaki arazinin okula tahsisi, satın alınması ve istimlâki aşağıda yazılı esaslara göre yapılır:

A) Bu arazinin yeri, miktarı; bölge ilköğretim müfettişinin - bulunmadığı takdirde gezici başöğretmen veya öğretmenin - başkanlığında beş üyeli bir kurul tarafından tesbit ve mazbatası tanzim olunur. Bu kurul: 1. Bölge ilköğretim müfettişi, 2. Köy muhtarı, 3. Köy ihtiyar meclisi üyelerinin aralarından seçecekleri bir üye, 4. Gezici başöğretmen veya gezici öğretmenin seçeceği bir öğretmen veya eğitmen, 5. Gezici başöğretmen veya gezici öğretmenden teşkil edilir.

1. Bu kurulca tanzim edilecek mazbatada gösterilen yer Devlet malı olduğu takdirde 3803 sayılı kanunun 12 nci maddesinin son fıkrası gözönünde tutularak mazbata valilik yoluyla Maliye vekilliğine gönderilir ve Maliye vekilliğinin tasvibiyle o yer parasız olarak köy okulu adına tahsis olunur.

2. Mazbatadaki yer hususi eşhasa ait ise mutasarrıfı veya zilyedi (A) fıkrasında yazılı kurul tarafından takdir edilecek bedeli kabul ettiği veay satmaya razı olduğu takdirde bu bedel köy sandığınca ödenerek arazi köy okulu adına alınır.

3. Mazbatada gösterilen ve eşhasa ait olduğu anlaşılan yer yukarıki fıkraya göre sahibi veya zilyedi tarafından rızasiyle köy okulu adına devir ve ferağ olunmadığı takdirde o yer istimlâk yoluyla alınır.

4. Köy okulları için lüzumu olan yerin istimlâkine vali karar verir. Bu karar üzerine (A) fıkrasında yazılı kurul tarafından istimlâk edilecek yer için takdir edilen kıymet mahallî âdetlere göre ilân yoluyla mal sahiplerine veya zilyetlerine bildirilir. İlândan itibaren 15 gün içinde, âlakalılar rızalariyle takdir edilen bedeli kabul ile devir ve ferağ etmedikleri veya bu bedele karşı mahkemeye müracaatla itirazda bulundukları takdirde istimlâk bedeli ziraat bankasına ve bulunmıyan yerlerde kaza malsandıklarına yatırılır ve istimlâk olunacak yere okul adına el konur.

5. Takdir edilen istimlâk bedelini kabul etmiyen alâkalılar yukarıki fıkrada yazılı ilândan itibaren 15 gün içinde mahkemeye müracaatla bu bedel hakkında itirazda bulunabilirler.

Dördüncü fıkrada yazılı ilânın yapıldığı yerde bulunmıyan alâkalılar için itiraz müddeti ilânın icrasından itibaren üç aydır.

B) Okul için istimlâkine karar verilen yerin bedeli köy bütçesinden ödenir.

C) İstimlâk edilen veya satın alınan yerin ürünleri yalnız o yıla mahsus olmak üzere eken tarafından toplanır.

D) Satın alınan veya istimlâk edilen yer, köy hükmi şahsiyeti adına tapuya tescil olunur.

Köyün bağlılığına göre valilik veya kaymakamlık tarafından verilecek müzekkere üzerine tapu idareleri bu tescil işini yaparlar.

E) İstimlâk edilen yerin mutasarrıfının veya zilyedinin malûm olmaması veya oturdukları yerin bilinmemesi A fıkrasının 4 numaralı bendi hükmü yerine getirilmiş bulunmak şartiyle o yere el konma işini durdurmaz.

El konacak yerin tahliye ve teslimi işi, köyün bağlılığına göre valilik veya kaymakamlık tarafından yazılacak müzekkere üzerine, icra dairelerince bu maddelerin A fıkrasının 4 ncü bendinde yazılı ilân yoluyla yapılmış olan tebliğattan başka umumî hükümler dairesinde bir tebliğ yapılmaksızın icra ve infaz olunur.

F) Köy okulları için satın alınacak, tahsis veya istimlâk edilecek yerlerin tesbiti işlerinde mümkün olduğu takdirde valilik ziraat mütehassısı veya valilik ziraat müdür ve muallimle-

riyle sıhhat müdürlerinin veya hükûmet tabiplerinin mütalâası alınır.

ZİYA KARAMURSAL (İstanbul) — Köy okulları yerlerinin tesbiti için evvelemirde ziraat ve sıhhatla alâkadar mütehassısların reylerinin alınması çok yerindedir. Ancak bu (F) fıkrası, bunu imkânla takyit etmekte, yani imkân bulunduğu takdirde bunların mütalâalarının alınmasını ifade eylemektedir. Encümen böyle bir mütalâanın alınmasında faide teemmül ediyor mu, etmiyor mu? Etmemiş olsaydı, zaif bir ifade ile de olsa, bu fıkrayı buraya koymazdı. Bu mütalâanın alınması okullara devam edecek talebenin sıhhatiyle ve zirai sahada yapacağı tatbikatla alâkadardır. Binaenaleyh Encümenin de bu mütalâanın alınmasını doğru bulduğu kanaatindeyim. Zaten arkadaşlar bilirsiniz ki, imkân ile takyit edilen bir şeyden müsbet bir netice hâsil olmaz. Çünkü imkânın esas itibariyle ölçüsü de yoktur. Binaenaleyh bu iş binnetice takdire kalacaktır ki, bunu kimlerin takdir edeceği de ayrıca teemmüle muhtaç bir keyfiyettir. Tekrar ediyorum, kanunda sarih bir ifade ile bu hüküm tesbit edilmezse bundan bir faide hâsıl olmıyacaktır. Belki de bazı okulların, talebenin sıhhatini ihlâl edecek veyahut zirai tatbikatta bir takım müşkülât gösterecek yerlerde yapılmış olmasına meydan verilmiş olacaktır. Zaten hükümlerin imkâna talik edilmesini bendeniz anlamam. Kanunlar katiyet esası üzerine teessüs etmelidir. Acaba Encümen bunun temininde bazı müşkülât mı tasavvur ediyor? Bendeniz böyle bir müşkülâtı tahmin etmiyorum. Çünkü her vilâyetin ziraat mütehassısı vardır, Hükûmet tabibi vardır. Onların da bu hususta kiymetli mütalâalarının alınması için bu bapta «İmkânla mukayyet olduğu takdirde» kelimelerinin tayyını ve meseleye bir katiyet verilmesini teklif ediyorum ve zannediyorum ki, Encümen de benim bu fikrime iştirak edecektir.

REİS — Müsaade buyurursanız bir tadil teklifi vardır, onu okutayım.

Yüksek Reisliğe

28 nci maddenin 5 nci numarasının (F) fıkrasında «Köy okulları... yerlerinin tesbiti işlerinde...» Nafia memurlarının da mütalâaları alınmak faydalı olacağından ziraat ve sıhhat idareleri gibi nafia müdürlüğünün» sözlerinin ilâvesini teklif ederim.

Ankara mebusu
Arif Baytın

MUVAKKAT En. REİSİ SALÂH YARGI (Kocaeli) — Efendim, Nafia müdürlerinin mütalâalarının alınması teklifine Encümen de iştirâk eder. Daha evvel Arif Beyefendi Encümenimizi haberdar etmişti.

Ziya Karamursal arkadaşımızın buyurdukları candan iştirak etmekle beraber lâyihanın müzakeresi esnasında alâkalı vekâletlerin müsteşarlariyle müdürü umumileri geldiler. Bilhassa Sıhhiye müsteşarının, kendilerinin teşkilâtındaki, doktorların her zaman bu işleri yapmak için kâfi olmadığını ve harcırahlarının müsait olmadığını beyan etmeleri üzerine biz de « mümkün olduğu takdirde » kaydini maddeye koymağı terviç ettik. Gerçi « mümkün olduğu takdirde » kaydi konmazsa bir doktor kazada kendi vazifesinden başka adlî işlerle de uğraşır, bir münhal olur, o doktorun yerine de bakar, hulâsa onların her halde mütalâalarını almak için kanunun hükmü yerine gelsin diye bu iş uzar. Zaten bu yerlerin tâyininde mümkün olduğu kadar hava ve saire vaziyeti nazarı itibare alınır. Yapılacak binanın plânları da daha evvelden hazırlanmıştır. Sıhhi hususiyetleri daha evvelden tesbit edilmiştir. Bu imkânsızlık karşısında vekâleti aidesi namına gelen zat böyle söylerse, encümeniniz bu kaydin ipkasına tabiatiyle muvafakat eder. Lâyihayı tanzim eden Maarif vekâleti de aynı sebepleri söyledi. Encümenimize gelen Sıhhiye müsteşarı da bunu tekrar etti. Binaenaleyh, zaruret saikasiyle konulmuş bir kayittir.

ZİYA KARAMURSAL (İstanbul) — O halde bunun hiç bir faydası olmıyacaktır. Ziraat vekâleti gibi Sıhhat vekâletinin de ayni fedakârlığı yapması doğru olmaz mı? Zaten yapılacak şey de mütalâa almaktan ibarettir. Mekteplerin yerlerinin tesisi keyfiyeti bilhassa talebenin sıhhati ile çok alâkalıdır.

MUVAKKAT En. Rs. SALÂH YARGI (Kocaeli) — Devlet teşkilâtının her yerde ihtiyacı karşılıyacak şekilde olmasını hepimiz arzu ederiz. Olamaması vaziyetini de Zati âliniz ve Heyeti Celile takdir buyurur. Zaruret olunca bu kaydin konması lâzımdır.

REİS — Nafia müdürünün ilâvesine dair olan takriri Encümen de kabul ediyor. Reyinize arzediyorum. Nazarı itibare alanlar ... Almıyanlar Takrir nazarı itibare alınmıştır.

O halde maddenin son fıkrasını tashih veçhile bir daha okutuyorum.

F) Köy okulları için satın alınacak, tahsis veya istimlâk edilecek yerlerin tesbiti işlerinde mümkün olduğu takdirde valilik ziraat mütehassısı veya valilik ziraat müdür ve muallimleriyle sıhhat müdürlerinin veya Hükûmet tabiplerinin ve nafia müdürlüğünün mütalâası alınır.

REİS — Bu suretle maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 29. — Köy okullarına tahsis edilecek gayrimenkullerin tesbiti için yapılacak tetkiklere esas olmak üzere yirmi sekizinci maddede yazılı kurul ve salâhiyetli memurlarca ilgili

köylülerden istenecek malûmat geciktirmeden verilir. Bu malûmatı vermiyenler veya doğru olarak bildirmiyenler sulh mahkemelerince üç günden bir aya kadar hafif hapis veya beş liradan yirmi beş liraya kadar hafif para cezasına çarptırılırlar.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı?

KEMAL TURAN (İsparta) — Gerçi sualle iktifa edilebilirdim. Belki yerimden güç işittirebileceğim için buradan arzedeceğim.

Şimdi burada, tahsis edilecek gayrimenkullerin tesbiti için yapılacak tetkiklere esas olmak üzere köylülerden istenilecek malûmatı geciktirme meselesi var. Bu malûmatın yanlış verilmesi ve yanlış yola sevketmesi şekilleri de vardır. Bilhassa burada endişe ettiğim nokta, köylünün, hattâ bütün nesil boyunca emek vererek hazırladığı bir toprak vardır. Onu bu topraktan mahrum etmek istiyenler pek az olacaktır ve hattâ belki hiç olmıyacaktır. Bunun burada tebarüz ettirilmesi ve nihayet maddeye yazılması şeklinde teklif etmiyorum. Bu, okullarm, bilhassa bu kanunla istihdaf ettiğimiz muvaffakıyeti için birinci şart olacaktır. Yani bununla şunu arzetmek isterim ki; köyde arazi istimlâki yapılırken, bilhassa geçimini buna hasretmiş ufak toprak sahiplerinin ve o toprağı ıslah etmiş ailelerin vaziyetleri nazarı itibara alınmalıdır. Köylülerin kendi aralarmdaki herhangi bir husumetlerinin böyle bir aileyi mağdur etmesine meydan verilmemelidir. Devlet kuvveti, Devlet yardımı, herhangi bir ıslaha mühtaç toprağı ıslah edebilir. Fakat bir aile ne kadar istimlâk bedeli almış olursa olsun elinde bir miktar para ile başbaşa kalırsa o ailenin geçimini tekrar tanzim etmesi güçtür. Bunu diğer arkadaşlarımdan da duydum. Binaenaleyh bunu burada temenni şeklinde arzetmek ve mazbata muharriri arkadaşımızdan, bunu herhangi bir yanlış yola götürmek istiyenlere karşı bir kayıt konulmasmm lâzım gelip gelmiyeceğini sormak isterim. Eğer kendileri bu kanaatte değillerse o vakit burada bir değişikliğe lüzum yoktur.

MUVAKKAT En. M. M. NEVZAD AYAS (Bursa) — Köy okullarının bütün gayesi köylünün kalkmmasıdır. Bu gaye hiç şüphe yoktur ki, okul binasının ve müştemilâtının tesisinde gözden kaçırılmıyacaktır. Muhterem Kemal Turan arkadaşım, istimlâk muamelesinde bazı köylülerin menfaatlerinin ihlâl edilmesi, geçinme vasıtası olarak ellerinde bulunan arazinin ellerinden çıkması gibi bir endişe izhar buyurdular. İstimlâk muamelesi vâkıa istimlâk hakkındaki umumî ahkâma göre yapılacaktır. Fakat bu muamele yürütülürken, hattâ yürütülmeden evvel bütün bu vaziyetler tetkik edilecektir. Böyle olmazsa, velev ki köylülerden yalnız birisinin aleyhine olsun, köy okullarmm yapılmasında takip edilen gayeye uygun bir harekette bulunulmuş olmaz. Tatbikatta her halde bunlar nazarı itibare alınacaktır. Arkadaşım zapta geçmiş olan bu beyanatımı kâfi görürlerse bu maddenin aynen kabulünü rica edeceğim.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Okula tahsis edilen arazi üzerinde meydana getirilen gayrimenkuller ve tesisler okulun bulunduğu köyün malıdır. Bunlar vazifeli eğitmen veya öğretmen tarafından kullanılır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Yedinci bölüm

Köy eğitmen, öğretmen, gezici başöğretmen ve gezici öğretmenlerinin mükâfatlandırılması ve cezalandırılması

MADDE 31. — Eğitmen, öğretmen, gezici başöğreten ve gezici öğretmenler 3238 sayılı kanunun birinci, 3803 sayılı kanunun altıncı maddelerinde ve bu kanunda yazılı işleri yaparlarken vazifelerinde gösterdikleri başarıların derecesine göre aşağıda yazılı şekillerde mükâfatlandırılırlar:

1. Üstün başarılı sayılmak;
2. Köye hizmet edenler anıtına adı yazılmak;
3. Köydeki bir tesise adı verilmek;
4. Ülkü eri sayılmak.

1. Üstün başarılı sayılmak:

Vazifelerini olağan üstü bir başariyle yapanlar için bölge ilk öğretim müfettişinin teklifiyle her yıl mart ayı içinde köy enstitüleri müdürlüklerince bir başarı listesi hazırlanarak mütalâalariyle birlikte ilgili valiliklerin maarif müdürlüklerine verilir. Maarif müdürleri kanaatlerini yazarak listeyi valilik yoluyla Maarif vekilliğine gönderirler. Listeye girenlerin adları o yıl 17 nisanda gazete ve radyo vasıtasiyle ilân edilir.

2. Köye hizmet edenler anıtına adı yazılmak:

Kültür bakımından kuvvetlendirilmesi lâzımgelen, tehlikeli ve bulaşıcı hastalıklar hüküm süren, yurt sınırlarına yakın bulunan, ana münakale yollarından uzak olan köylerde vazife gören, mahallin güç şartlarını yenerek öğrenimi geniş bir alana yayan ve işlerini ardı ardına beş yıl olağanüstü bir başariyle yapan, bulunduğu köyün yetişkin halkının bu müddet içinde enaz onda birini okur yazar haline getirenlerin adları, mezun oldukları enstitülerde hazırlanan (Köye hizmet edenler anıtı) na yazılır.

Bu maddede yazılı vasıfları haiz köylerin hangi köyler olduğu bölge ilk öğretim müfettişinin teklifi üzerine 8 nci maddede adı geçen (Valilik köy öğretmen ve eğitmenleri disiplin

kurulu) tarafından tesbit edilerek her ders yılı başında ilgililere bildirilir.

3. Köydeki bir tesise adı verilmek:

Köye daimî şekilde faydalı olabilecek vasıflarda ve olağanüstü bir çalışma ile meydana gelebilecek işleri yapanların bu köylerde yeniden yapılan yol, çeşme, kanal, hamam, çamaşırlık, bahçe, koru, kavaklık, çayırlık, değirmen, elektrik santralı, köprü, kooperatif gibi yeni bir tesise adları verilir. Bu gibilerin adları eserin uygun düşen bir yerine daimî olarak kalacak şekilde yazılır.

4. Ülkü eri sayılmak:

Bu maddenin birinci ve ikinci fıkrasında yazılı esaslara göre hareket ederek köyün öğretim, eğitim, ziraat, sanat işlerinde birbiri ardınca on yıl hizmet edenler ve bu işlerde olağanüstü başarı gösterenler (Ülkü eri) sayılırlar ve Maarif vekilliğince tesbit edilip verilecek av yıldızı havi bir işareti taşırlar.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar ... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 32 — Otuz birinci maddede yazılı şekillere göre başarıları görülen eğitmen ve öğretmenler, gezici öğretmen veya gezici başöğretmen ve ilköğretim müfettişinin: gezici başöğretmenler ve gezici öğretmenler de ilköğretim müfettişinin teklifi ve (kaza köy öğretmen ve eğitmenleri disiplin kurulları) kararlarının ilgili valiliklerce tasdikiyle mükâfatlandırılırlar.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar ... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 33. — Köy öğretmen, eğitmen, gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlerine işledikleri disiplin suçlarının derecesine göre aşağıda yazılı cezalar verilir:

1. İsinde kusurlu sayılmak;
2. Ücreti kesilmek;
3. Meslekten çıkarılmak.

1. İsinde kusurlu sayılmak :

Vazifelerinde kusurları görülenlere bu kusurları düzelttirilecek şekilde yazı ile bildirilir.

2. Ücreti kesilmek:

Vazifesini aksatmağa tesebbüs eden, aksatan, yapmıyanlar; köyü, okulu ve talebeyi zarara uğrattığı sabit olanlar üç günlükten on beş günlüğe kadar ücret kesilme cezasına çarptırılırlar. Bu hal bir ders yılı içinde ikinci defa tekrarlanırsa bu gibilere altı günlükten bir aylığı kadar ücret kesilme cezası verilir.

Bu fiilin aynı ders yılı içinde üçüncü defa tekrarı halinde meslekten çıkarılmak cezası tatbik olunur.

3. Meslekten çıkarılmak:

Bu kanunda yazılı hükümleri yapmakla mükellef olanları, vazifelerini aksatmağa tahrik ettikleri; eğitmenlik, öğretmenlik, gezici öğretmenlik ve başöğretmenlik şerefini ihlâl edici hareketlerde bulundukları veya iffetsizlikleri sabit olanlar Devlet hizmetinde kullanılmamak üzere meslekten çıkarılırlar.

İsinde kusurlu sayılma cezası eğitmen ve öğretmenlere gezici başöğretmen ve gezici öğretmen; gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlere de ilköğretim müfettişi veya Maarif müdürü tarafından verilir. Bu cezaya itiraz edilemez.

Diğer cezalar öğretmen ve eğitmenlere yedinci maddede yazılı kurul tarafından verilir.

Bu kurulların kararına karşı tebliğ tarihinden itibaren on bes gün içinde (valilik köy öğretmen ve eğitmenleri disiplin kurulu) na itiraz edilebilir. Bu kurulca, itiraz üzerine ücret kesilme cezası hakkında kesin olarak karar verilir.

Eğitmen, öğretmen, gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlere verilecek meslekten çıkarılmak kararı alâkalılar tarafından itiraz edilsin edilmesin Maarif vekilliği İnzıbat komisyonunun resen tetkikma tabi olup bu komisyonun kararıyle kesinleşir.

Disiplin cezasını gerektiren bir hareket aynı zamanda Türk ceza kanununun hükümlerine göre bir suç teşkil etmekte ise umumî hükümler dairesinde ayrıca takibat yapılır.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Disiplin cezasını gerekleştiren fiiller için:

a) Eğitmen ve öğretmenler hakkındaki tahkikatı gezici öğretmen veya gezici başöğretmen veya bölge ilk öğretim müfettişi;

b) Gezici öğretmen ve gezici başöğretmenler hakkındaki tahkikatı da bölge ilköğretim müfettişi yapar.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 35. — Mazeretsiz ve izinsiz olarak vazifelerinden ayrılan eğitmen, öğretmen, gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlerin aylık ücretlerinden her devamsızlık günü için bir günlük ücretinin iki katı kesilir.

Bu hal bir ders yılı içinde aralı veya arasız yirmi günü geçerse birinci fıkrada yazılı «ücretten kesmek» cezası bir misli arttırılır.

Aynı yıl içinde bu hal kırk günden fazla olursa terfileri dört sene sonraya bırakılır.

Devamsızlık yukarıki fıkrada yazılı şekilde bir yıl içinde iki defa tekrarlanırsa «meslekten çıkarılmak» cezası verilir.

Bu maddede yazılı ücret kesilmek muamelesi ilk öğretim müfettişleri tarafından yapılır.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 36. — «Meslekten çıkarılmak» ceza-

sma uğrıyanlar, 3803 sayılı kanunun beşinci maddesi hükmüne tabi tutulurlar.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 37. — Gezici öğretmenlere ve gezici başöğretmenlere, sekizinci maddede yazılı kurul tarafmdan verilen cezalara karşı Maarif vekilliği inzibat komisyonuna on beş gün içinde itiraz edilebilir. Bu komisyonca kesin karar verilir.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Sekizinci bölüm

Köy enstitüleri ve bu enstitülerin köy okullariyle ilgili işleri

MADDE 38. — Köy enstitüleri müdürleri, bu kanunda yazılı işlerin düzgün bir şekilde yapılması için, kesimlerine giren köylerde çalışan eğitmen, öğretmen, gezici öğretmen, gezici başöğretmen ve bölge ilk öğretim müfettişlerine ellerindeki bütün vasıtalarla gereken yardımları zamanmda yaparlar ve onlarm işlerini takip ederler.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 39. — Köy enstitüsü idareleri, enstitünün kesimine giren bütün köyleri tesbit ve tetkik ederek bu köylerin her biri hakkında gereken bilgileri toplarlar. Köylerin durumlarına ve ihtiyaçlarına göre enstitüden mezun olacak eğitmen ve öğretmenlerin gönderilecekleri köylerle bu köylerden ikinci maddeye göre teşkil edilecek bölgeler hakkındaki tekliflerini Maarif müdürlüklerine bildirirler. Bu teklifler valiliğin mütalâası ile beraber tasdik edilmek üzere Maarif vekilliğine gönderilir.

Enstitü idareleri, enstitüde çalışan öğretmenler vasıtasiyle bu köylerde mezunlarmm yapacakları işleri plânlaştırarak eğitmen ve öğretmenlere enstitüden mezun olmazdan evvel bildirirler. 3803 sayılı kanunun on birinci maddesine göre mezunlara alet, tohum gibi şeyleri ve hayvanları verirler.

REİS — Mütalâa var mı?

Maddeyi reyinize arzediyorum.

Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 40. — Köy enstitülerinde bulunan öğretmenlerle talebe ve eğitmen namzetlerinin her türlü köy işlerinde çalışmalarını temin maksadiyle her enstitüye dolayında bulunan lüzumu kadar köy okulundan bir tatbikat bölgesi ayrılır.

Bu bölgeye girecek köylerin birinci maddede yazılı köy okul tiplerinin tamammı içine alması ve en az üç gezici öğretmenlik veya gezici başöğretmenlik bölgesi genişliğinde olması şarttır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 41. — Köy enstitüsü öğretmenleri, kırkmcı maddede tesbit edilen tatbikat alanmda iş görürlerken tahkikat ve sicil verme işleri hariç olmak üzere 3238 sayılı kanuna göre gezici öğretmenlik ve gezici başöğretmenlik vazifesiyle salâhiyet ve mesuliyetini haizdirler. Bu öğretmenlerin enstitüdeki asli vazifeleri gözönünde tutularak tatbikat bölgesi köylerinde her yıl ne gibi işleri görebilecekleri enstitü öğretmenler kurulunca tesbit edilir ve plânlaştırılır, ilgililer bu plânlara göre çalışırlar.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 42. — Valiliklerin köy enstitülerine bağlı köylerinde yapılması gerekli işlerin eğitmen ve öğretmenler tarafmdan vaktinde yapılamıyacağı anlaşılırsa gezici öğretmen ve gezici başöğretmen veya bölge ilköğretim müfettişlerinin teklifi üzerine köy enstitüleri idareleri, bu köylerde yapılacak işleri bitirmek üzere öğretmenlerin başkanlığında enstitü talebesinden gruplar gönderirler. Bu talebe ve öğretmenlerin zaruri yol masrafları ile köylerde kalacakları zamana ait yiyecek masrafları enstitü tahsisatmdan ödenir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 43. — Eğitmen ve öğretmenler için Köy enstitüleri idarelerince icabında kurslar açılır. Eğitmen ve öğretmenlerin bu kurslara gelip gitme zaruri yol paraları ve kursta bulundukları müddetçe yiyecek masrafları Enstitü tahsisatından ödenir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Dokuzuncu bölüm

Köy enstitülerinde vazife görenlerin tâyin, terfi mükâfatlandırma ve cezalandırma şekilleri

MADDE 44. — Köy enstitülerinde öğretmenliğe yeni tâyin edilmiş ve başka bir okulda öğretmenlik yapmamış olanların stajiyerlik müddetleri bir yıldan üç yıla kadar devam eder.

Bunların stajiyerlikte muvaffak olup olamadıkları; Enstitü müdür ve müdür muavinleriyle stajiyerin okuttuğu dersle yakmdan ilgili iki Enstitü öğretmeninden teşkil edilecek bir kurulun çoklukla verecekleri kararlarla tesbit edilir ve mazbataları Maarif müdürlüğü

yoluyla Maarif vekilliğine gönderilir.

Stijiyerin Enstitüdeki işine son verilmesi veya öğretmenliğe geçirilmesi; Maarif vekilliğince kararlaştırılır.

Öğretmenliğe geçirilenlerin stajiyerlikte bulundukları müddet tekaütlüklerinde fiili hizmet sayılır.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 45. — 3803 sayılı kanunun on yedinci maddesine göre işe alınacak usta öğreticiler ilkin köy enstitüsü müdürlüklerince gündelikle tâyin edilirler. Bunlar iki sene çalıştırılabilir. Başarısı görülenler ikinci yıl sonunda vekillikçe daimî ücretliler kadrosuna geçirilebilir.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 46. — Köy enstitülerinde maaş, ücret veya gündelikle vazife görenler, enstitü müdürlüğünce, Maarif vekilliğinin tesbit ettiği esaslar ve programlar dairesinde kendilerine verilecek işlerde, her hafta pazartesi sabahından cumartesi saat on üçe kadar çalışırlar. Tatil gün ve saatlerinde her türlü tatbiklerin ve tetkiklerin yapıldığı zamanlarda lüzumuna göre hep beraber veya nöbetle iş görürler.

Öğretmen, memur, usta öğretici ve müstahdemler, vazifeli oldukları günlerde köy enstitüsü idarelerince tabelaya konarak yedirilirler ve enstitü taşıtlarından faydalanırlar. Bunlar. için hiç bir para alınmaz.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 47. — Köy enstitülerinde vazife gören öğretmen, memur, nsta öğretici ve müstahdemlerin oturdukları evlerin dolayımda her ev için yarım hektarı geçmemek üzere arazi ayrılır. Bunlar, o araziyi örnek olabilecek şekilde aileleriyle birlikte işlerler, aile ihtiyacını karşılıyacak sayıda hayvan besliyebilirler. Elde edilen ürünlerden kendileri faydalanırlar. Bunun için hiç bir para alınmaz.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 48. — Köy enstitüsü öğretmenlerine enstitü öğretmenler kurulu kararıyle ve nöbetle müdürleri tarafından yılda iki ayı geçmemek üzere tatil izni verilir. Bu müddet aralıklı da olabilir.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler.. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 49. — Köy enstitülerinde vazife gören öğretmenler, memurlar, müstahdemler ve usta öğreticiler ,başarılarının derecesine göre aşağıda yazılı şekilde mükâfatlandırılırlar:

1. İşinde başarılı sayılmak;
2. Köye hizmet edenler anıtına adı yazılmak;
3. Köylerde yeni bir tesise adı verilmek;
4. Ülkü eri sayılmak

1. İşinde başarılı sayılmak:

Vazifelerini olaganüstü bir başarı ile yaptıkları sabit olanlar için Vekillik müfettişlerinin veya enstitü müdürlerinin teklifiyle her yıl mart ayı içinde Maarif vekilliğince bir başarı listesi hazırlanır. Bu listeye girenlerin adları o yıl 17 nisanda gazete ve radoy vasıtasiyle ilân edilir

2. Köye hizmet edenler anıtına adı yazılmak:

Talebesinin çoğu kültür bakımından kuvvetlendirilmesi lâzımgelen kesimlerden alınan, kesimlerinde tehlikeli ve bulaşıcı hastalıklar hüküm süren, yurt sınırlarına yakın ve umumî münakale yollarından uzak yerlerde açılan köy enstitülerinde vazife gören ve ardı ardınca beş yıl olaganüstü başarı gösterenlerin adları, çalıştıkları enstitülerdeki «Köye hizmet edenler anıtı» na yazılır. Bu vasıflardaki enstitülerin hangileri olduğu Maarif vekilliğince tesbit edilir;

3. Köyde yeni bir tesise adı verilmek:

Olaganüstü bir çalışma ile enstitüye veya enstitünün tatbikat bölgesindeki köylerden birine daimî surette faydası dokunacak iş görenlerin adları kendi çalışmalariyle meydana getirilen yeni tesislerden birine verilir;

4. Ülkü eri sayılmak:

Enstitünün öğretim, eğitim, ziraat, sanat işlerinde aralıksız on yıl çalışan ve olaganüstü bir başarı gösterenler, «Ülkü eri» sayılırlar ve Maarif vekilliğince bu unvanı belirtecek ve ay yıldızı ihtiva edecek şekilde tesbit olunan bir işareti taşırlar.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 50. — Kırk dokuzuncu maddede yazılı mükâfatlandırma ve terfi ile ilgili işler, köy enstitüsü müdürleri ve Maarif vekilliği müfettişlerinin teklifi üzerine veya doğrudan doğruya Maarif vekilliğince tetkik edilerek sona erdirilir.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 51. — Köy enstitülerinde vazife gören öğretmen, memur, usta öğretici ve müstahdemler suçlarının derecesine göre aşağıda yazılı cezalara çarptırılırlar:

1. İşinde kusurlu sayılmak;
2. Ücret veya maaş kesilmek;
3. Enstitülerdeki işlerden çıkarılmak;
4. Meslekten çıkarılmak.

1. İşinde kusurlu sayılmak:

Vazifelerini yapmakta ihmali görülenler iş-

lerinde kusurlu sayılırlar. Kusurlarını düzeltmeleri kendilerine yaziyle bildirilir;

2. Ücret veya maaş kesilmek:

Vazifelerini yapmıyanlarm veya vazifelerini yapanlara engel olanların enstitüyü herhangi bir şekilde zarara uğrattığı sabit olanların; fiillerinin mahiyet ve derecesine göre üç günlükten on beş günlüğe kadar maaşları veya ücretleri kesilir. Bu fiillerin aynı ders senesi içinde tekrar yapılması halinde altı günden bir aya kadar ücret veya maaş kesilme cezası verilir;

3. Enstitülerdeki işlerden rıkarılmak:

Talebesine ve köy enstitüsü mensuplarma iftira eden ve ettirenlerle bir yılda iki defadan fazla maaş veya ücret kesilme cezası alanlara ve bu kanunda yazılı işleri yapmakla mükellef olanları, vazifelerini aksatmaya tahrik edenlere; öğretmenlik, usta öğreticilik, memurluk ve enstitü şerefine uymıyacak hareketleri görülenlere; enstitüdeki işlerinden çıkarılmak cezası verilir;

4. Meslekten çıkarılmak:

Haysiyetsizliği, iffetsizliği ve vazifesinde bırakılmasma mâni bir suiistimali sabit olanlar, bulundukları işten Devlet hizmetinde kullanılmamak üzere çıkarılırlar.

Disiplin cezasını gerektiren bir hareket aynı zamanda Türk Ceza kanununun hükümlerine göre bir suç teşkil etmekte ise umumî hükümler dairesinde ayrıca takibat yapılır.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 52. — İşte kusurlu sayılmak cezası, gereken tetkikleri yapmak suretiyle enstitü müdürü tarafmdan verilir ve Vekilliğe bildirilir.

Ücret veya maaş kesilmek cezası, enstitü müdürünün raporiyle; diğer cezalar Vekillik müfettişleriyle enstitü müdürünün veya Maarif müdüriyle enstitü müdürünün müşterek raporlariyle tahkik ve tesbit edilerek Maarif vekilliği inzıbat komisyonunca kararlaştırılır.

Enstitü müdürü hakkında verilecek cezalar hangi derecede olursa olsun Vekillik müfettişlerinin raporlariyle ve Maarif vekilliği inzıbat komisyonunca karara bağlanır.

İşinde kusurlu sayılma cezası kesindir. Buna itiraz olunamaz. Diğer cezalar için umumî hükümler dairesinde ve ilgiliye kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde idarî kaza merciine başvurulabilir.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 53. — Köy enstitülerinde vazife gören öğretmen, memur, usta öğretici ve müstahdemlerden aşağıda yazılı halleri görülenler, istifa etmiş sayılırlar :

1. Vazifesine yeni tâyin edilip mazeretsiz olarak on beş gün içinde işine başlamamak;

2. Tatil izni sonunda mazeretleri olmadan vaktinde işlerine gelmemek;

3. Mazeretsiz olarak aralıksız bir hafta işine devam etmemek;

4. Bir ders yılı içinde mazeretsiz ve aralıklı olarak bir ay vazifelerine gelmemiş olmak.

Bunlardan mecburi hizmete tabi olanlar hakkında kanunlarına göre ayrıca takibat yapılır.

REİS — Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Onuncu bölüm

Müteferrik maddeler

MADDE 54. — Bu kanunda yazılı vazifeleri gören eğitmen, öğretmen, usta öğretici, gezici öğretmen ve gezici başöğretmen, müfettiş, muhtar ve ihtiyar meclisi âzaları ile bu vazifelerle ilgili işleri yapmaya memur edilenlerden birisine veya kurullarma karşı işlenecek ve Türk ceza kanununun ikinci kitabının üçüncü babının dokuzuncu faslında ve dördüncü babının üçüncü faslında ve dokuzuncu babmın ikinci ve yednci faslında mevcut cezalarla ilgili görülecek suçlardan Ağır ceza mahkemesinin vazifesi dışında kalanlar; Cumhuriyet Müddeiumumiliğinin iddianamesiyle doğrudan doğruya mahkemeye verilir.

REİS — Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 55. — 1609 sayılı kanun hükümlerine temas eden bir suç işliyen eğitmen ve öğretmenler, gezici öğretmen ve gezici başöğretmenler o kanunun birinci maddesinin ikinci fıkrasmda yazılı memurlar hakkında yapılacak muameleye tabi tutulurlar.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmibtir.

MADDE 56. — Köy Enstitülerinden ve eğitmen kurslarından mezun olanlara, köylerdeki sağlık vazifelerini yaptıkları esnada faydalanacakları acele sıhhi imdada mahsus malzemeyi havi birer sıhhat çantasını; Sıhhat ve İçtimai muavenet vekâleti, bütçesinden temin eder.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmibtir.

MADDE 57. — Köy enstitülerini en yakın istasyon, iskele, kaza ve valilik merkezine bağlıyan yol birinci derecede yollardan sayılarak ilgili vekillik veya valiliklerce en kısa zamanda yaptırılır.

Bu Enstitülere en yakın duraklar ve iskeleler en kısa bir zamanda ilgili vekillikçe yükletme ve boşaltmaya elverişli hale getirilir.

İZZET ARUKAN (Eskişehir) — Efendim, bu maddede, doğrudan doğruya köy enstitülerinin en yakın istasyon, iskele, kaza ve valilik merkezlerine bir yolla bağlanmasını âmirdir.

Bu, doğrudan doğruya Hükûmetin salâhiyeti dahilindedir. Bu yolları yapmak için ayrıca bir madde konulmasma lüzum yoktur kanaatindeyim.

Mademki konulmuştur, bunun içerisinde valilik makamlarına bağlanan yol, birinci derecede yollardan sayılıyor. Bizim yol taksimatında birinci derecede yol yoktur. Şose ve köprüler kanununda millî yollar, vilâyet yolları olarak ikiye tefrik edilmiştir. Vilâyet yolları da 3 e tefrik edilmiştir. Birinci derecede diye bir şey ayrılmamıştır. Onun için mümkünse bu maddenın kaldırılmasını rica ederim, çünki bu zaten doğrudan doğruya Hükûmetin kendi salâhiyetinde olan bir takım meselelerdir, eğer parası Maarif vekâleti tarafından verilip te yaptırılacaksa o vakit - aynı zamanda para meselesidir - konulabilir. Lâkin mevzuatımızda mevcut almayan «birinci yollardan sayılarak» kelimelerinin kaldırılmasını rica ederim. Encümenin bu baptaki noktai nazarını öğrenmek isterim.

MUVAKKAT En. M. M. NEVZAD AYAS (Bursa) — Efendim, bu madde ile gözetilen maksat, bahis mevzuu olan yolların süratle yapılmasıdır. Bu itibarla muhterem arkadaşımızın maddenin büsbütün tayyı hakkındaki mütalâasına Encümenimiz iştirak edemez. Ancak, buyurdukları gibi yollar hakkında kullanılan tabırler içinde «birinci derecede» kaydı bulunmadığına göre Encümen bundan sarfınazar edebilir; Encümen, yalnız (birinci derece) kaydının kaldırılması hususunda arkadaşımızın mütalâasına iştirâk eder.

«Maarif vekâleti bütçesinden yapılacaksa...» buyurdular. Maarif vekâleti bütçesinde yol tahsisatı bulunmaz. Alâkalı vekâlet veya vilâyet bütçesinde yol tahsisatı bulunur.

Bu itibarla bu yol hangi bütçeyi alâkadar ediyorsa o bütçenin tahsisatı ile yepılacaktır. Bunu maddede tasriha lüzum görmüyoruz. Umumî bir vaziyet vardır; hangisine intibak ediyorsa ona göre tahsisat verilir.

NAFİA En. M. M. İZZET ARUKAN (Eskişehir) — Efendim, mesele yine para meselesinde tevakkuf etti. Malûmuâliniz yolun kilometresi elli bin liraya çıkıyor. Bu enstitüler yollardan, iskelelerden oldukça uzağa yapılırsa binaya yapılan masrafın bir kaç mislini yola sarfetmek lâzımgelecektir. Bu, doğrudan doğruya bütçe mevzuudur. Yollar için istenilen bir kaç yüz bin liraya belki de milyon liraya varacaktır. Böyle bir taahhüde idarei hususiyeleriniz girişebiliyorsa o vakit kalsın. Yalnız buraya koyup da yapmazsak müşkül bir vaziyete düşmüş oluruz. Hükûmetin kendi işidir. parası olduğu zaman bunu yapar, buna hiç kimse müdahale edemez. Bunun için hiç bir kanun yapmağa lüzum yoktur.

MUVAKKAT En. M. M. NEVZAD AYAS (Bursa) — Efendim; arkadaşımızın mütalâaları, yalnız bu maddede bahis mevzuu olan yollar için değil, bütün Devlet hizmetleri için de vârittir. Masrafa bağlı olan her hizmet bütçe ile alâkalıdır. Bütçeden tahsisat verilebilir mi, verilemez mi? endişesiyle, mütalâasiyle bu okullardan iskeleye ve lüzumlu olan diğer yerlere yol yapmak maksadını gözeten kaydı büsbütün bertaraf edecek olursak bir şüpheye düşülmüş olmaz mı? Böyle şüpheli bir vaziyet, Encümenimizce yerinde sayılamaz. O itibarla madde olduğu gibi kabul olunursa Devlet bütçesinden, yahut vilâyet bütçesine, herhangi bütçeye tahsisat konuldukça tercihan en kısa bir zamanda bunun yapılması cihetine gidilir.

İZZET ARUKAN (Eskişehir) — O, kabul. Onda mutabıkız.

MUVAKKAT En. M. M. NEVZAD AYAS (Devamla) — Evet encümenle mutabıktır.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 58. — Köy enstitülerinin ve köy okullarının her türlü muhabere evrakı diğer resmî teşkillerin evrakı gibi köy posta teşkilâtı vasıtasiyle getirilip götürülür.

Bu kurumlar resmî işlerinde köy ve jandarma telefonlarından parasız faydalanırlar.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 59. — Bu kanunun on üç, on dört, on dokuz, yirmi, yirmi iki, yirmi üç, yirmi dört, yirmi beş ve yirmi sekizinci maddelerinde, 3803 sayılı kanunun on iki, on dört, on altmcı maddelerinde yazılı hizmetler; 422 sayılı Köy kanununun on ikinci maddesiyle mecburi sayılan işlerdendir.

Köyün mecburi işleriyle bu kanunda yazılı diğer işlerin vaktinde ve gereken şekilde yapılıp yapılmadıklarını vali, kaymakam ve nahiye müdürleri takip ve murakabe ederler.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 60. — Birinci maddede yazılı okullar yılda iki ayı geçmemek üzere tatil edilir.

Eğitmen, öğretmen, gezici öğretmen, gezici başöğretmenler her türlü tatil müddetince ücretlerini tam olarak alırlar.

Eğitmen ve öğretmenlerin izinlerinin başlangıç ve sonunu gezici öğretmen veya gezici başöğretmenler; gezici öğretmenlerle gezici başöğretmenlerinkini de bölge ilk öğrtim müfettişleri tâyin ve takip ederler.

Okulla ilgili çalışma zamanı içinde mazeretleri dolayısiyle eğitmen ve öğretmenlere gezici öğretmen veya gezici başöğretmenler; gezici öğretmenlerle gezici başöğretmenlere de bölge

ilk öğretim müfettişi tarafından mecmuu yılda bir haftayı geçmemek şartiyle izin verilebilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 61. — Köy enstitüsü binalarından birini veya bir köy okulu binasını Maarif vekilliğince verilecek plânlara göre yaptıran veya bu okul ve enstitülere tarla, bağ, bahçe, fidanlık, değirmen gibi bir gayrimenkulü bağışlıyan iyilik severlerin veya hayır müesseselerinin adları bunlara daimî olarak anılmak üzere verilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Ethmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 62. — Köy enstitülerinde ve okullarındaki öğretmen, eğitmen, talebenin ve köy halkının ihtiyaçları gözönünde tutularak, ana statüsü Maarif vekilliğince hazırlanan ve bu vekilliğin murakabesi altında işletilen birer (Köy enstitüsü veya okulu istihlâk veya istihsal kooperatifi) kurulabilir.

Ortaklarma kazanç dağıtmıyacak olan enstitü ve okul istihlâk veya istihsal kooperatiflerinden hiç bir vergi, resim ve harç alınmaz.

Bu kooperatifler kendi aralarında ana statüsü Maarif vekilliğince kabul ve tasdik edilen ve bu vekilliğin murakabesi altında işletilen «Kooperatifler birliği» kurabilirler.

Bu kooperatifler ve birlikleri; köy içinde tedariki mümkün olmamak ve köy okullariyle enstitülerinin kanunlarla tâyin edilmiş maksatlarını gerçekleştirmeye yaramak şartiyle köy halkının muhtaç olduğu eşyayı da satabilirler.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 63. — Köy enstitülerine kabul edilen talebeden başarısızlıkları yüzünden aynı sınıfta üst üste iki ders yılı kalanlarla ayrı ayrı sınıflarda iki defa kalanlar enstitüden çıkarılırlar.

Çıkarılanlar hakkında 3803 sayılı kanunun dördüncü maddesi hükmü tatbik olunur.

Bunlardan köye faydalı sanatkâr olabilecekleri enstitü öğretmenler kurulunca kararlaştırılanlara yapabilecekleri işlere göre birer belge verilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 64. — 3803 sayılı kanunun on sekizinci maddesinde yazılı «Sağlık ve içtimai yardım sandığı» nın alacakları, Devlet emvaline mahuss hak ve rüçhanları haizdir. Bu sandığın gelirleri faiz ve kazançları hiç bir harç, vergi ve resme tabi değildir.

Sandığın paraları; ilgili eğitmen, öğretmen ve müfettişler tarafından başkalarına temlik edilemez ve şahsi borçları için de haczolunamaz.

REİS — Encümen maddenin sonuna yeniden bazı fıkralar ilâvesi için bir teklif vermiştir, onu okuyoruz:

Yardımlar sandık âzasına aşağıda yazılı hallerde yapılır:

1. Vazifesi başında kazaya uğrıyanlarm sakatlanmalarında veya ölmelerinde; (bu hüküm köy enstitüsü talebesine de şâmildir.);
2. Ailelerinin ölümlerinde, hastalıklarmda, çocuklarının doğumunda;
3) Hayvanlarının vazife esnasında ölmeleri veya kazaya uğramalarında;
4. Evlerinin veya eşyasının tamamen yanması halinde;
5. Evlenmelerinde.

Sandık âzasına istihsal vasıtası edinme, işlik tesis etme, tetkik seyahati yapma, çocuklarını okutma gibi sebeplerle sandıktan ödünç para da verilebilir.

MUVAKKAT En. M. M. NEVZAD AYAS (Bursa) — Efendim, encümeniniz, bu maddeye okunan şekilde bir fıkra ilâvesine şu sebepten lüzum görmüştür: Esasen bahis mevzuu olan «Yardım sandığı» daha evvel köy enstitüsü kanunu ile kabul edilmişti. Aynı kanunun hükmüne göre bu sandıkların idare tarzlarma ve tatbikatma taallûk eden bir nizamname yapılması icabediyordu. Bu nizamname Maarif vekâletince hazırlanarak Şûrayı Devlete verilmiş. Köy enstitüleri kanununda sandık vazifesi hakkında sadece «mümasil müesseseler...» kaydı konulduğu için, mümasil müesseselerde de türlü türlü yardım şekilleri bulunduğundan bunun tasrihinin daha muvafık olacağı Şûrayı Devletçe ileriye sürülmüştür. Bu kanunla alâkalı olduğundan biz bu sandığm esas vazifelerini saymayı nizamname tekniği bakımmdan faydalı bulduk. Maksat budur.

GALİP GÜLTEKİN (Konya) — Bu içtimai yardım sandığı yalnız enstitü muallim ve memurları için mi, yoksa köylüler için de böyle bir sandık kurmak mavzuubahis midir?

MUVAKKAT En. M. M. NEVZAD AYAS (Bursa) — Köylüler için bu yardım sandığı bahis mevzuu değildir.

REİS — Encümenin bu maddenin sonuna konulmak üzere teklif ettiği fıkraları reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Bu fıkraların ilâvesiyle hâsıl olan maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 65. — 3803 sayılı kanunun on sekizinci maddesine göre kurulan köy öğretmenleri tekaüt, sağlık ve içtimai yardım sandıklarında çalıştırılacak müstahdemler, memurlar;

3656 sayılı kanun hükümlerince yapılacak bir nizamnameye göre tekaüt edilirler. Bunların tekaüdiyeleri çalıştıkları sandıklardan ödenir.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 66. — Köy eğitmenleri, Köy Enstitüsü mezunu öğretmenler, Köy Enstitüsünde vazife gören öğretmen, usta öğretici ve memurlarla gezici öğretmen ve gezici başöğretmenler, bölge ilköğretim müfettişleri; 3803 sayılı kanunun 18 nci maddesine göre kurulan «Köy öğretmenleri Sağlık ve içtimai yardım sandığı»nın âzasıdırlar.

Eğitmen, öğretmen, gezici öğretmen ve gezici başöğretmenler okullarla ilgili işletmelerden elde ettikleri sâfi ürünlerin Maarif vekilliğinin takdiriyle yüzde ikisinden yüzde beşine kadar olanını, her yıl bu sandığa yardım hissesi olarak vermekle mükelleftirler.

REIS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 67. — Bu kanunun birinci maddesinde yazılı okul ve kurslarla ilgili işlerin görülmesinde eğitmen, öğretmen, gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlere yardım etmek ve vazifeleri iki yıl sürmek üzere her okul için üçer üyeli birer «Köy okulu yardım kurulu» teşkil edilebilir. Bu üyeler gezici öğretmen ve gezici başöğretmen ve bölge ilköğretim müfettişi tarafından köy halkının yirmi ile elli yaş arasında bulunanlarından seçilirler.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 68. — Bu kanunda yazılı vazifeleri görenlerle işbirliği yapan köy muhtarlarından ihtiyar meclisi âzalarından, bölge köy okulu kurullariyle köy okulu yardım kurulları üyelerinden ve gönüllü olarak bu işbirliğine katılan köylülerden, katıldıkları işlerde dört yıl üstün başarı ile çalıştıkları; bölge gezici öğretmen veya gezici başöğretmen ve ilköğretim müfettişleri tarafından tesbit edilenler, (Valilik köy öğretmen ve eğitmenleri disiplin kurulu) kararıyle «Yardım eri» sayılırlar.

Bu gibilerin adları Maarif vekilliğince radyo ve diğer yayınlarla her yıl on yedi nisanda ilân olunur.

Yardım erlerinin, şahsi emek ve gayretleriyle köyde yeniden meydana getirdikleri, bölge ilköğretim müfettişinin raporiyle sabit olan bir tesise (Valilik köy öğretmen ve eğitmenleri disiplin kurulu) kararıyle bunların adları verilir.

REIS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 69. — Köy enistitülerine ve köy okullarına paralı veya parasız olarak tahsis, temlik ve tescil edilen bütün gayrimenkullerin ferağ ve intikal muameleleriyle bu muamelelerle ilgili olarak tanzim edilecek kâğıtlar ve senetlerden her türlü vergi, harç ve resim alınmaz.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 70. — Bu kanun neşri tarihinden yürürlüğe girer.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 71. — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir. Bu vesile ile arzedeyim ki; bu lâyihanın ikinci müzakeresi için, Dahilî nizamnamemiz mucibince, cuma günkü ruznameye almabilmesi hakkında Heyeti Celilenizin karar ve muvafakatini almak lâzımdır. Bunu reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

11. — Ataşemiliter, ataşenaval ve ataşeaeriyenler maiyetlerinde istihdam edilecek eratın maaş, harcırah, iaşe ve ilbası hakkında kanun lâyihası ve Hariciye, Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/709) [1]

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenle... Kabul edilmiştir.

Askerî kara, deniz ve hava ataşeleri maiyetlerine birer er verilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — Yabancı memleketlerde bulundurulacak kara, deniz ve hava ataşeleri maiyetlerine denize mensup birer hizmet eri verilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu erlere Türkiye'den hareketlerinden avdetlerine kadar her ay başında kanunen muayyen maaşlarından gayri Millî Müdafaa vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince takdir edilecek bir para harçlık olarak verilir.

Bunlarm maaş ve harçlıkları ataşelerin mensup bulundukları kara, deniz ve hava bütçelerinin maaş tertiplerinden tesviye olunur.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu erlere, ataşelerin merbut

[1] *212 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

oldukları elçilik tarafından mahallî rayice göre tesbit edilecek iaşe ve icabettiği takdirde iskân ve tedavi masrafları Millî Müdafaa vekâletince tâyin ve tahakkuk ettirilerek ataşelerin mensup oldukları daire bütçelerinde taallûk ettiği tertiplerden tesviye olunur.

REİS — Mütalaâ var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu erlere memleketimizden ilk çıkışlarında ilişik cetvelde yazılı eşya istihkak olarak aynen verilir. Müteakıp seneler için tecdidi icabeden eşyanın bedelleri, ataşelerin merbut oldukları elçilikler tarafından gösterilecek lüzuma göre Millî Müdafaa vekâletince takdir ve ataşelerin mensup oldukları daire bütçelerindeki melbusat tertibinden tediye olunur.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hizmet erlerinden yabancı memleketlere gönderilen veya celbolunanlara 3441 sayılı kanunun 3 ncü maddesinin son fıkrasındaki derece maaşlı memurlar hakkındaki seyahat masrafı (yevmiye hariç) verilir.

Bu erlere (30) liradan eksik maaş alan memurlara verilen yevmiyenin üç mislini geçmemek üzere Millî Müdafaa vekâletince takdir edilecek miktarda yevmiye verilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

GALİP GÜLTEKİN (Konya) — Efendim, birinci maddede «kara, deniz ve hava ataşeleri» deniyor. Halbuki lâyihanın başlığında ataşemiliter, ataşenaval ve ataşeaeriyenler deniliyor. Bunlar müşterek şekilde düzeltilecek mi, yoksa böyle mi kalacak?

REİS — Madde ile sualinizin alâkası yoktur.

Maddeyi reyinize arzediyorum: Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa, Hariciye ve Maliye vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum: Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun birinci müzakeresi bitmiştir.

12. — Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğına dair kanun lâyihası ve İktisat, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/817) [1]

[1] *209 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

REİS — Lâyihanın müstacelen müzakeresini teklif ediyorlar.. Müstacelen müzakeresini reyinize arzediyorum: Kabul edenler ... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelerin müzakeresine geçilmesini reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğma dair kanun

MADDE 1. — Etibank'ın itibari sermayesi 100 000 000 liraya çıkarılmıştır.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir

MADDE 2. — Etibank'ın sermayesi 2805, 3146, 3241 ve 3867 sayılı kanunlarda derpiş edilen menabi ile 2580 sayılı kanunun 3 ncü maddesindeki esaslar dairesinde Maliye vekâletince temin edilen mebaliğden temin edilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 2805 sayılı kanunun 3 ncü maddesindeki miktar, birinci maddedeki itibari sermayenin yüzde ellisine iblâğ edilmiştir. Ancak Maliye vekâletinin kefalet salâhiyeti mezkûr maddedeki miktara zamimeten bu kanunla ayrılan miktarın on milyon lirasına maksurdur.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve İktisat vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini açık reyinize arzediyorum.

13. — Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkında kanun lâyihası ve İktisat, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/818) [1]

REİS — Müstacelen müzakeresi teklif ediliyor. Kabul edenler ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı?

Maddelere geçilmesini reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

[1] *211 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkında kanun

MADDE 1. — Sümerbank'ın itibari sermayesi 50 milyon lira daha arttırılmıştır. Bu sermayeye mahsuben verilecek mebaliğ 2580 sayılı kanunun 3 ncü maddesindeki hükümler dahilinde temin edilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 2262 sayılı kanunun 5 nci maddesindeki miktar, birinci maddedeki itibari sermayenin yüzde ellisine iblâğ edilmiştir. Ancak Maliye vekâletinin kefalet salâhiyeti, 3718 sayılı kanunun üçüncü maddesine zamimeten bu kanunla arttırılan miktarın on milyon lirasına maksurdur.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler ... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunun icrasına Maliye ve İktisat vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini açık reye arzediyorum.

14. — Türkiye ile Bulgaristan arasında 27 mart 1942 tarihinde imzalanan Ticaret Anlaşması ile merbutlarının tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/813) [1]

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye ile Bulgaristan arasında, Ankara'da 27 mart 1942 tarihinde imzalanan Ticaret Anlaşması ile merbutlarının tasdikına dair kanun

MADDE 1. — Türkiye ile Bulgaristan arasında, Ankara'da 27 mart 1942 tarihinde imzalanan Ticaret Anlaşması ile merbutları kabul ve tasdik olunmuştur.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir.

15. — Türkiye ile İsviçre arasında 28 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/802) [1]

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelerin müzakeresine geçilmesini kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye ile İsviçre arasında 28 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında kanun

MADDE 1. — Türkiye ile İsviçre arasında Ankara'da 28 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşması ile merbutu protokol ve mektuplar kabul ve tasdik edilmiştir.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir.

16. — Yabancı memleketlere gönderilecek memurların harcırahları hakkındaki 3441 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/713) [2]

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelerin müzakeresine geçilmesini kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yabancı memleketlere gönderilecek memurların harcırahları hakkındaki 3441 sayılı kanuna ek kanun

MADDE 1. — 3441 sayılı kanunun birinci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Daimî memuriyetle yabancı memleketlere ve yabancı memleketlerde bir yerden diğer bir yere gönderilen askerî ataşelerin beraberlerinde gö-

[1] *208 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

[1] *207 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

[2] *210 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

türecekleri veya ailelerine terfik edecekleri hizmetçilerden yalnız biri için ikinci, bulunmadığı takdirde birinci mevki şimendifer ve ikinci mevki vapur bileti ile mensup olduğu ataşenin yevmiyesinin altıda biri yevmiye olarak verilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler.... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir.

Reylerini istimal etmiyen zevat varsa lûtfen reylerini kullansınlar.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkındaki kanuna rey vermiyen varsa lûtfen reylerini istimal etsinler.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Açık reylerin neticesini arzediyorum:

Fevkalâde ihtiyaçlar için Nafiaca yaptırılacak inşa ve tesislerde tatbik olunacak muaflıklar hakkındaki kanuna (242) zat rey vermiştir. Nısap mevcuttur, Muamele tamamdır. Binaenaleyh kanun (242) reyle kabul edilmiştir.

Madenlerin aranma ve işletilmesi hakkındaki kanuna (236) zat rey vermiştir. Nısap vardır, muamele tamamdır. Binaenaleyh kanun (236) reyle kabul edilmiştir.

Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğına dair kanuna (224) zat rey vermiştir. Nısap vardır, muamele tamamdır. Binaenaleyh kanun (224) reyle kabul edilmiştir.

Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkındaki kanuna (231) zat rey vermiştir. Nısap vardır, muamele tamamdır. Binaenaleyh kanun (231) reyle kabul edilmiştir.

Cuma günü saat 14 te toplanılmak üzere inikada son veriyorum.

Kapanma saati : 17, 55

Fevkalâde ihtiyaçlar için Nafiaca yaptırılacak inşa ve tesislerde tatbik olunacak muafiyetler hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi

(**Kanun kabul** edilmiştir)

Âza adedi	:	429
Reye iştirak edenler	:	242
Kabul edenler	:	242
Reddedenler	:	0
Müstenkifler	:	0
Reye iştirak etmeyenler	:	187
Münhaller	:	0

[Kabul edenler]

Afyon Karahisar
Berç Türker
Hamza Erkan
Mebrure Gönenç
Şevket Raşit Hatipoğlu

Ağrı
Dr. Hüsamettin Kural
Gl. Kemal Doğan
Halid Bayrak

Amasya
İsmail Hakkı Mumcu
Nafiz Aktın

Ankara
Arif Baytın
Belkis Baykan
Eşref Demirel
Gl. Nihat Anılmış

Antalya
Numan Aksoy
Rasih Kaplan
Türkân Örs

Aydın
Dr. Hulûsi Alataş
Dr. Mazhar Germen
Dr. Şakir Şener
Nuri Göktepe

Balıkesir
Feyzi Sözener
Hilmi Şeremetli
İsmail Hakkı Uzunçarşılı
Rahmi Selçuk
Yahya Sezai Uzay

Bilecik
Dr. Muhlis Suner
Kasım Gülek

Bingol
Necmeddin Sahir

Bolu
Cemil Özçağlar
Dr. Zihni Ülgen
Emin Yerlikaya

Burdur
Dr. Ahmed Ruhi Yeşilyurt
İbrahim Necmi Dilmen
Memed Sanlı

Bursa
Atıf Akgüç
Dr. Galib Kahraman
Dr. Refik Güran

Dr. Sadi Konuk
Fatin Güvendiren
Gl. Naci Tınaz
Mustafa Fehmi Gerçeker
Nevzad Ayas
Refet Canıtez

Çanakkale

Atıf Kamçıl
Avni Yukaruç
Hilmi Ergeneli
Reşad Nuri Güntekin

Çankırı

Dr. Akif Arkan

Çoruh

Atıf Tüzün
Mazhar Müfid Kansu

Çorum

Dr. Mustafa Cantekin
Eyüb Sabri Akgöl
İsmail Kemal Alpsar
İsmet Eker
Münir Çağıl
Nuri Kayaalp
Süleyman Köstekçioğlu
Şakir Baran

Denizli

Dr. Behçet Uz
Dr. Hamdi Berkman
Fahri Akçakoca Akça
Tahir Berkay
Yusuf Başkaya

Diyarbakır

Cahit Çubukçu
Dr. Şükrü Emed
Gl. Kiazım Sevüktekin
Veli Necdet Sünkitay

Edirne

Dr. Fatma Memik
Faik Kaltakkıran
Temel Göksel

Elâzığ

Fethi Altay

Erzincan

Abdülhak Fırat
Aziz Samih İlter
Salih Başotaç

Erzurum

Dr. Ahmed Fikri Tuzer
Gl. Pertev Demirhan
Gl. Zeki Soydemir
Münir Hüsrev Göle
Nakiye Elgün
Şükrü Koçak

Eskişehir

Emin Sazak
İzzet Arukan
Osman Işın

Gazianteb

Ahmed Aksu
Bekir Kaleli
Dr. Abdurrahman Melek
Mcmed Şahin
Nuri Pazarbaşı

Giresun

Gl. İhsan Sökmen
Münir Akkaya

Gümüşane

Durak Sakarya
Edib Servet Tör
Hasan Fehmi Ataç
Şevket Erdoğan
Yusuf Ziya Zarbun

Hakkâri

İzzet Ulvi Aykurd

Hatay

Abdullah Mursaloğlu
Abdülgani Türkmen
Bekir Sıtkı Kunt
Hamdi Selçuk

İçel

Turhan Cemal Beriker

İsparta

Hüsnü Özdamar
Kemal Turan
Remzi Ünlü

İstanbul

Ahmed Hamdi Denizmen
Ahmed Şükrü Esmer
Ali Kâmi Akyüz
Ali Rana Tarhan
Atıf Bayındır
Fakihe Öymen
Galib Bahtiyar Göker
Gl. Kâzım Karabekir
İbrahim Alâettin Gövsa
İsmail Hakkı Ülkmen
Şükrü Âli Ögel
Ziya Karamursal

İzmir

Benal Arıman
Kâmil Dursun
Nazmi İlker
Rahmi Köken
Sadettin Epikmen

Kars

Cevat Dursunoğlu
Esad Özoğuz
Etem İzzet Benice
Kahraman Arıklı
Ömer Küntay

Kastamonu

Abidin Binkaya
Dr. Hayrullah Diker
Dr. Tevfik Aslan
Hacer Dicle
Muharrem Celâl Bayar
Nuri Tamaç
Rıza Saltuğ
Tahsin Coşkan

Kayseri

Nazmi Toker
Ömer Taşcıoğlu
Reşid Özsoy
Salih Turgay
Suat Hayri Ürgüblü

Kırklareli

Gl. Burhanettin Denker
Hamdi Kuleli
Zühtü Akın

Kırşehir

Dr. Hüseyin Ülkü
İzzet Özkan

Kocaeli

Dr. Fuad Sorağman
İbrahim Dıblan
İbrahim Süreyya Yiğit
İbrahim Tolon
Salâh Yargı

Konya

Ali Muzaffer Göker
Dr. Osman Şevki Uludağ
Fuad Gökbudak
Galip Gültekin
Gl. Ali Fuad Cebesoy
Şevki Ergun
Tevfik Fikret Sılay
Vehbi Bilgin

Kütahya

Alâettin Tridoğlu
Dr. Ali Süha Delilbaşı
Gl. Âşir Atlı
Sadri Ertem
Vedit Uzgören

Malatya

Dr. Hilmi Oytâç
Emrullah Barkan
Memed Şevket Özpazarbaşı
Müttalib Öker
Nasuhi Baydar
Vasıf Çınay

Manisa

Asım Tümer
Faik Kurdoğlu
Gl. Ali Rıza Artunkal
Hikmet Bayur
Kenan Orer
Rıdvan Nafiz Edgüer
Yaşar Özey

Maraş

Mansur Bozdoğan
Ziya Kayran

Mardin

Edib Ergin
Hasan Menemencioğlu
Rıza Erten

Muğla

Hüsnü Kitabcı
Orgeneral İzzeddin Çalışlar
Sadullah Güney

Muş

Şükrü Ataman

Niğde

Cavid Oral
Dr. Rasim Ferid Talay
Faik Soylu
Naim Erem

Ordu

Ali Canib Yöntem
Hamdi Şarlan
Hamdi Yalman
Selim Sırrı Tarcan

Rize

Ali Zırh
Dr. Saim Ali Dilemre
Fuad Sirmen
Raif Dinç

Samsun

Amiral Fahri Engin

Meliha Ulaş
Memed Ali Yörüker
Naşit Fırat
Ruşeni Barkın
Süleyman Necmi Selmen

Seyhan

Ahmed Kutsi Tecer
Gl. Naci Eldeniz
Hilmi Uran
Salâhattin Çam
Sinan Tekelioğlu
Tevfik Tarıman

Siird

Ali Rıza Esen
Naki Bekmen
Şefik Özdemir

Sinob

Cemal Aliş
Cemil Atay
Cevdet Kerim İncedayı

Sivas

Gl. Akif Öztekin Erdemgil
İsmail Memed Uğur
Mergube Gürleyük
Mitat Şükrü Bleda
Remzi Çiner
Şemsettin Günaltay
Ziya Başara

Tekirdağ

Cemil Uybadın
Nazmi Trak

Tokad

Cemal Kovalı
Muammer Develi
Nâzım Poroy
Resai Erişken
Sıtkı Atanç

Trabzon

Salise Abanozoğlu
Sırrı Day
Şerif Bilgen

Urfa

Gl. Ahmed Yazgan
Razi Soyer
Refet Ülgen
Şeref Uluğ

Yozgad

Ekrem Pekel
Veled İzbudak

Zonguldak

Halil Türkmen
Hazim Atıf Kuyucak
Rifat Vardar
Şinasi Devrin
Yusuf Ziya Özençi

[Reye iştirak etmeyenler]

Afyon Karahisar

Ali Çetinkaya
Haydar Çerçel
İzzet Akosman

Amasya

Esad Uras

Ankara

Ahmed Ulus
Aka Gündüz
Dr. Taptas
Ekrem Ergun
Falih Rıfkı Atay
Fevzi Daldal
İsmet İnönü (Rs. C.)
Muammer Eriş (Mazur)
Mümtaz Ökmen (V.)
Rifat Araz

Antalya

Dr. Cemal Tunca
Dr. Münir Soykam
Nurullah Esad Sumer
Tayfur Sökmen (M.)

Aydın

Adnan Menderes
Agâh Sırrı Levend
Nazmi Topcoğlu

Balıkesir

Fahrettin Tiritoğlu
Gl. Kâzım Özalp
Hacim Çarıklı (Mazur)
Hayrettin Karan
Memed Demir
Muzaffer Akpınar
Osman Niyazi Burcu

Bilecik

Memduh Şevket Esendal

Bingöl

Feridun Fikri Düşünsel

Bitlis

Süreyya Örgeevren
Tevfik Temelli (Mazur)

Bolu

Celâl Sait Siren
Fethi Okyar
Hasan Cemil Çambel
Lûtfi Gören

Bursa

Dr. Talât Simer
Muhittin Baha Pars

Çanakkale

Rusuhi Bulayırlı
Ziya Gevher Etili

Çankırı

Avni Doğan (İ. Â.)
Fazıl Nazmi Rükün
Hüseyin Cahid Yalçın
Mustafa Abdülhalik Renda (Reis)

Çoruh

Ali Rıza Erem
Asım Us

Denizli

Emin Aslan Tokad
Haydar Günver

Diyarbakır

Dr. İbrahim Tali Öngören
Rüştü Bekit (Mazur)
Zeki Mesud Alsan

Edirne

Fuad Balkan
Osman Şahinbaş

Elâzığ

Fazıl Ahmed Aykaç
Fuad Ağralı (V.)
Fuad Ziya Çiyiltepe
Sabit Sağıroğlu (M.)

Erzincan

İskender Artun (Hasta)
Saffet Arıkan

Erzurum

Aziz Akyürek
Nafiz Dumlu
Salim Altuğ

Eskişehir

İstamat Özdamar
Yusuf Ziya Özer

Gazianteb

Dr. Memed Ali Ağakay
Ömer Asım Aksoy

Giresun

Dr. Hasan Vasıf Somyürek
Fikret Atlı
İsmail Sabuncu
Nafi Atuf Kansu
Talât Onay

Hatay

Memed Tecirli (Hasta)

İçel

Ahmed Ovacık
Dr. Muhtar Berker
Emin İnankur
Ferid Celâl Güven
Refik Koraltan

İsparta

Mükerrem Karaağaç

İstanbul

Abidin Daver
Dr. R. Saydam (Bş. V.)
Gl. Refet Bele
Sadettin Uraz (Mazur)
Salâh Cimcoz

İzmir

Celâl Bayar
Dr. Hüseyin Hulki Cura
Halil Menteşe
Hasan Âli Yücel (V.)
Mahmud Esad Bozkurd
Memed Aldemir
Reşad Mimaroğlu
Şehime Yunus
Şükrü Saracoğlu (V.)

Kars

Fuad Köprülü
Şerafettin Karacan
Zihni Orhon

Kastamonu
Hilmi Çoruk
Kayseri
Ahmed Hilmi Kalaç
Faik Baysal
Sadettin Serim
Kırklareli
Dr. Fuad Umay
Şevket Ödül
Kırşehir
Hazim Börekçi (M.)
Memed Seyfeli
Kocaeli
Ali Dikmen
Orgeneral Ali Said Akbaytuğan
Ragıb Akca
Suphi Artel
Konya
Ahmed Hamdi Dikmen (Hasta)
Ali Rıza Türel
İzzet Erdal
Kâzım Gürel (Hasta)
Kâzım Okay
Mustafa Ulusan
Naim Hazim Onat
Kütahya
Besim Atalay
Hüseyin Rahmi Gürpınar
Muhlis Erkmen (V.)
Receb Peker

Malatya
Gl. Osman Koptagel
Mahmud Nedim Zabcı
Mihri Pektaş
Osman Taner
Manisa
Hüsnü Yaman
Kâni Karaosman
Kâzım Nami Duru
Osman Erçin
Refik İnce (Hasta)
Maraş
Dr. Kemali Bayizit
Hasan Reşid Tankut
Memed Erten (M.)
Mardin
Dr. Rıza Levent
Gl. Seyfi Düzgören
Halid Onaran
İrfan Ferid Alpaya (İ. Â.)
Muğla
Cemal Karamuğla
Yunus Nadi
Muş
Hakkı Kılıcoğlu
Niğde
Dr. Abravaya Marmaralı
Halid Mengi (M.)
Hazim Tepeyran
Ordu
Ahmed İhsan Tokgöz

Dr. Vehbi Demir
Hüseyin Ekşi
İsmail Çamaş
Rize
Hasan Cavid
Kemalettin Kamû
Samsun
Hüsnü Çakır
Zühtü Durukan
Seyhan
Ali Münif Yegena
Damar Arıkoğlu (Hasta)
Şemsa İşcen
Siird
Ressam Şevket Dağ
Sinob
Hulûsi Oruçoğlu
Yusuf Kemal Tengirşenk
Sivas
Abdurrahman Naci Demirağ
Atıf Esenbel
Hikmet Işık
Necmettin Sadak
Tekirdağ
Fayık Öztrak
Rahmi Apak
Yahya Kemal Beyatlı
Tokad
Galib Pekel
Halid Nazmi Keşmir

Hasip Ahmed Aytuna
Trabzon
Daniş Eyiboğlu
Faik Ahmed Barutcu
Halil Nihad Boztepe
Hamdi Ülkümen
Hasan Saka
Mitat Aydın
Raif Karadeniz (V.)
Tunceli
Haydar Rüştü Öktem
Mitat Yenel
Sami Erkman
Urfa
Hüseyin Sami
Memed Emin Yurdakul (M.)
Van
Hakkı Ungan
İbrahim Arvas (M.)
Münib Boya
Yozgad
Ahmed Sungur
Celâl Arat
Salim Korkmaz
Sırrı İçöz
Ziya Arkant
Zonguldak
Hasan Karabacak
İbrahim Etem Bozkurt (Mazur)
Memed Emin Erişirgil

Madenlerin aranma ve işletilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir)

Âza adedi	:	429
Reye iştirak edenler	:	236
Kabul edenler	:	236
Reddedenler	:	0
Müstenkifler	:	0
Reye iştirak etmeyenler	:	193
Münhaller	:	0

[Kabul edenler]

Afyon Karahisar
Berç Türker
Hamza Erkan
İzzet Akosman
Mebrure Gönenç
Şevket Raşit Hatipoğlu

Ağrı
Dr. Hüsamettin Kural
Gl. Kemal Doğan
Halid Bayrak

Amasya
İsmail Hakkı Mumcu
Nafiz Aktın

Ankara
Arif Baytın
Belkis Baykan
Eşref Demirel
Gl. Nihat Anılmış

Antalya
Numan Aksoy
Rasih Kaplan
Türkân Öre

Aydın
Adnan Menderes
Dr. Hulûsi Alataş
Dr. Mazhar Germen
Dr. Şakir Şener
Nuri Göktepe

Balıkesir
Feyzi Sözener
Hilmi Şerametli
İsmail Hakkı Uzunçarşılı
Rahmi Selçuk
Yahya Sezai Uzay

Bilecik
Dr. Muhlis Suner
Kasım Gülek

Bingöl
Necmeddin Sahir

Bolu
Cemil Özçağlar
Dr. Zihni Ülgen
Emin Yerlikaya
Lûtfi Gören

Burdur
Dr. Ahmed Ruhi Yeşilyurt
İbrahim Necmi Dilmen
Memed Sanlı

Bursa
Atıf Akgüç
Dr. Galib Kahraman
Dr. Refik Güran
Dr. Sadi Konuk
Fatin Güvendiren
Gl. Naci Tınaz
Mustafa Fehmi Gerçeker
Nevzad Ayas
Refet Canıtez

Çanakkale
Atıf Kamçıl
Avni Yukaruç
Hilmi Ergeneli
Reşad Nuri Güntekin

Çankırı
Dr. Akif Arkan

Çoruh
Ali Rıza Erem
Atıf Tüzün
Mazhar Müfid Kansu

Çorum
Eyüb Sabri Akgöl
İsmail Kemal Alpsar
İsmet Eker
Münir Çağıl
Nuri Kayaalp
Süleyman Köstekçioğlu
Şakir Baran

Denizli
Dr. Behçet Uz
Fahri Akçakoca Akça
Tahir Berkay
Yusuf Başkaya

Diyarbakır
Cahit Çubukçu
Dr. Şükrü Emed
Gl. Kiazım Sevüktekin
Veli Necdet Sünkitay

Edirne
Dr. Fatma Memik
Faik Kaltakkıran
Temel Göksel

Elâzığ
Fethi Altay

Ersincan
Abdülhak Fırat
Aziz Samih İlter
Salih Başotaç

Erzurum
Dr. Ahmed Fikri Tuzer
Gl. Pertev Demirhan
Gl. Zeki Soydemir
Münir Hüsrev Göle
Nafiz Dumlu
Nakiye Elgün
Şükrü Koçak

Eskişehir
Emin Sazak
Osman Işın

Gaziantep
Ahmed Aksu
Bekir Kaleli
Dr. Abdurrahman Melek
Memed Şahin
Nuri Pazarbaşı

Giresun
Gl. İhsan Sökmen
Münir Akkaya

Gümüşane
Durak Sakarya
Edib Servet Tör
Hasan Fehmi Ataç
Şevket Erdoğan
Yusuf Ziya Zarbun

Hakkâri
İzzet Ulvi Aykurd

Hatay
Abdullah Mursaloğlu
Hamdi Selçuk

İçel
Turhan Cemal Beriker

İsparta
Hüsnü Özdamar
Kemal Turan
Remzi Ünlü

İstanbul
Ahmed Hamdi Denizmen
Ahmed Şükrü Esmer
Ali Kâmi Akyüz
Ali Rana Tarhan
Atıf Bayındır
Fakihe Öymen
Galib Bahtiyar Göker
Gl. Kâzım Karabekir
İsmail Hakkı Ülkmen
Şükrü Âli Ögel

Ziya Karamursal

İzmir

Benal Arıman
Kâmil Dursun
Nazmi İlker
Rahmi Köken
Sadettin Epikmen

Kars

Etem İzzet Benice
Kahraman Arıklı
Zihni Orhon

Kastamonu

Abidin Binkaya
Dr. Hayrullah Diker
Dr. Tevfik Aslan
Hacer Dicle
Muharrem Celâl Bayar
Nuri Tamaç
Rıza Saltuğ
Tahsin Coşkan

Kayseri

Nazmi Toker
Ömer Taşcıoğlu
Reşid Özsoy
Salih Turgay
Suat Hayri Ürgüblü

Kırklareli

Gl. Bürhanettin Denker
Hamdi Kuleli
Zühtü Akın

Kırşehir

Dr. Hüseyin Ülkü
İzzet Özkan

Kocaeli

Dr. Fuad Sorağman
İbrahim Dıblan
İbrahim Süreyya Yiğit
İbrahim Tolon
Salâh Yargı

Konya

Ali Muzaffer Göker
Dr. Osman Şevki Uludağ
Galip Gültekin
Gl. Ali Fuad Cebesoy
Şevki Ergun
Vehbi Bilgin

Kütahya

Alâettin Tridoğlu
Gl. Âşir Atlı
Sadri Ertem
Vedit Uzgören

Malatya

Dr. Hilmi Oytâç
Emrullah Barkan
Memed Şevket Özpazarbaşı
Müttalib Öker
Nasuhi Baydar
Vasıf Çmay

Manisa

Asım Tümer
Faik Kurdoğlu
Gl. Ali Rıza Artunkal
Hikmet Bayur
Hüsnü Yaman
Kenan Orer
Osman Erçin
Rıdvan Nafiz Edgüer
Yaşar Özey

Maraş

Hasan Reşid Tankut
Ziya Kayran

Mardin

Hasan Menemencioğlu
Rıza Erten

Muğla

Orgeneral İzzeddin Çalışlar
Sadullah Güney

Muş

Şükrü Ataman

Niğde

Cavid Oral
Dr. Rasim Ferid Talay
Faik Soylu
Naim Erem

Ordu

Ali Canib Yöntem
Hamdi Şarlan
Selim Sırrı Tarcan

Rize

Ali Zırh
Dr. Saim Ali Dilemre
Fuad Sirmen

Samsun

Amiral Fahri Engin
Memed Ali Yörüker
Naşit Fırat
Ruşeni Barkın
Süleyman Necmi Selmen

Seyhan

Ahmet Kutsi Tecer
Gl. Naci Eldeniz
Hilmi Uran
Salâhattin Çam
Sinan Tekelioğlu
Tevfik Tarman

Siird

Ali Rıza Esen
Naki Bekmen
Şefik Özdemir

Sinob

Cemal Aliş
Cemil Atay
Cevdet Kerim İncedayı

Sivas

Gl. Akif Öztekin Erdemgil
Mergube Gürleyük
Mitat Şükrü Bleda
Remzi Çiner
Şemsettin Günaltay
Ziya Başara

Tekirdağ

Cemil Uybadın
Nazmi Trak

Tokad

Cemal Kovalı
Galib Pekel
Muammer Develi
Nâzım Poroy
Resai Erişken
Sıtkı Atanç

Trabzon

Salise Abanozoğlu
Sırrı Day
Şerif Bilgen

Urfa

Gl. Ahmed Yazgan
Razi Soyer
Refet Ülgen
Şeref Uluğ

Yozgad

Ahmed Sungur
Ekrem Pekel
Salim Korkmaz
Veled İzbudak
Ziya Arkant

Zonguldak

Halil Türkmen
Hazim Atıf Kuyucak
Rifat Vardar
Şinasi Devrin
Yusuf Ziya Özençi

[Reye iştirak etmeyenler]

Afyon Karahisar

Ali Çetinkaya
Haydar Çerçel

Amasya

Esad Uras

Ankara

Ahmed Ulus
Aka Gündüz
Dr. Taptas
Ekrem Ergun
Falih Rıfkı Atay
Fevzi Daldal
İsmet İnönü (Rs. C.)
Muammer Eriş (Mazur)
Mümtaz Ökmen (V.)
Rifat Araz

Antalya

Dr. Cemal Tunca
Dr. Münir Soykam
Nurullah Esad Sumer
Tayfur Sökmen (M.)

Aydın

Agâh Sırrı Levend
Nazmi Topçoğlu

Balıkesir

Fahrettin Tiritoğlu
Gl. Kâzım Özalp
Hacım Çarıklı (Mazur)

Hayrettin Karan
Memed Demir
Muzaffer Akpınar
Osman Niyazi Bureu

Bilecik

Memduh Şevket Esendal

Bingöl

Feridun Fikri Düşünsel

Bitlis

Süreyya Örgeevren
Tevfik Temelli (Mazur)

Bolu

Celâl Sait Siren
Fethi Okyar
Hasan Cemil Çambel

Bursa

Dr. Talât Simer
Muhittin Baha Pars

Çanakkale

Rusuhi Bulayırlı
Ziya Gevher Etili

Çankırı

Avni Doğan (İ. Â.)
Fazıl Nazmi Rükün
Hüseyin Cahid Yalçın
Mustafa Abdülhalik Renda (Rs.)

Çoruh

Asım Us

Çorum

Dr. Mustafa Cantekin

Denizli

Dr. Hamdi Berkman (M.)
Emin Aslan Tokad
Haydar Günver

Diyarbakır

Dr. İbrahim Tali Öngören
Rüştü Bekit (Mazur)
Zeki Mesud Alsan

Edirne

Fuad Balkan
Osman Şahinbaş

Elâzığ

Fazıl Ahmed Aykaç
Fuad Ağralı (V.)
Fuad Ziya Çiyiltepe
Sabit Sağıroğlu (M.)

Erzincan

İskender Artun (Hasta)
Saffet Arıkan

Erzurum

Aziz Akyürek
Salim Altuğ

Eskişehir

İstamat Özdamar
İzzet Arukan
Yusuf Ziya Özer

Gazianteb

Dr. Memed Ali Ağakay
Ömer Asım Aksoy

Giresun

Dr. Hasan Vasıf Somyürek
Fikret Atlı
İsmail Sabuncu
Nafi Atuf Kansu
Talât Onay

Hatay

Abdülgani Türkmen
Bekir Sıtkı Kunt
Memed Tecirli (Hasta)

İçel

Ahmed Ovacık
Dr. Muhtar Berker
Emin İnankur
Ferid Celâl Güven
Refik Koraltan

Isparta

Mükerrem Karaağaç

İstanbul

Abidin Daver
Dr. Refik Saydam (Bş. V.)
Gl. Refet Bele
İbrahim Alâettin Gövsa
Sadettin Uras (Mazur)
Salâh Cimcöz

İzmir

Celâl Bayar
Dr. Hüseyin Hulki Cura
Halil Menteşe
Hasan Âli Yücel (V.)
Mahmud Esad Bozkurd
Memed Aldemir
Reşad Mimaroğlu
Şehime Yunus
Şükrü Saracoğlu (V.)

Kars

Cevat Dursunoğlu
Esad Özoğuz
Fuad Köprülü
Ömer Küntay
Şerafettin Karacan

Kastamonu

Hilmi Çoruk

Kayseri

Ahmed Hilmi Kalaç
Faik Baysal
Sadettin Serin

Kırklareli

Dr. Fuad Umay
Şevket Ödül

Kuşehir

Hazim Börekçi
Memed Seyfeli

Kocaeli

Ali Dikmen
Orgeneral Ali Said Akbaytuğan
Ragıb Akca
Suphi Artel

Konya

Ahmed Hamdi Dikmen (Hasta)
Ali Rıza Türel
Fuad Gökbudak
İzzet Erdal
Kâzım Gürel (Hasta)
Kâzım Okay
Mustafa Ulusan
Naim Hazim Onat
Tevfik Fikret Sılay

Kütahya

Besim Atalay
Dr. Ali Süha Delilbaşı
Hüseyin Rahmi Gürpınar
Muhlis Erkmen (V.)
Receb Peker

Malatya

Gl. Osman Koptagel
Mahmud Nedim Zabcı
Mihri Pektaş
Osman Taner

Manisa

Kâni Karaosman
Kâzım Nami Duru
Refik İnce (Hasta)

Maraş

Dr. Kemali Bayizit
Mansur Bozdoğan
Memed Erten (M.)

Mardin

Dr. Rıza Levent
Edib Ergin
Gl. Seyfi Düzgören
Halid Onaran
İrfan Ferid Alpaya (İ. Â.)

Muğla

Cemal Karamuğla
Hüsnü Kitabcı
Yunus Nadi

Muş

Hakkı Kılıcoğlu

Niğde

Dr. Abravaya Marmaralı
Halid Mengi (M.)
Hazim Tepeyran

Ordu

Ahmed İhsan Tokgöz
Dr. Vehbi Demir
Hamdi Yalman
Hüseyin Ekşi
İsmail Çamaş

Rize

Hasan Cavid
Kemalettin Kamû
Raif Dinç

Samsun

Hüsnü Çakır
Meliha Ulaş
Zühtü Durukan

Seyhan

Ali Münif Yegena
Damar Arıkoğlu (Hasta)
Şemsa İşcen

Siird

Ressam Şevket Dağ

Sinob

Hulûsi Oruçoğlu

Yusuf Kemal Tengirşenk

Sivas

Abdurrahman Naci Demirağ
Atıf Esenbel
Hikmet Işık
İsmail Memed Uğur
Necmettin Sadak

Tekirdağ

Fayık Öztrak
Rahmi Apak
Yahya Kemal Beyatlı

Tokad

Halid Nazmi Keşmir
Hasip Ahmed Aytuna

Trabzon

Daniş Eyiboğlu
Faik Ahmed Barutcu
Halil Nihad Boztepe
Hamdi Ülkümen
Hasan Saka
Mitat Aydın
Raif Karadeniz (V.)

Tunceli

Haydar Rüştü Öktem
Mitat Yenel
Sami Erkman

Urfa

Hüseyin Sami
Memed Emin Yurdakul (M.)

Van

Hakkı Ungan
İbrahim Arvas (M.)
Münib Boya

Yozgad

Celâl Arat
Sırrı İçöz

Zonguldak

Hasan Karabacak
İbrahim Etem Bozkurt (M.)
Memed Emin Erişirgil

Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğına dair kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir)

Âza adedi	:	429
Reye iştirak edenler	:	224
Kabul edenler	:	224
Reddedenler	:	0
Müstenkifler	:	0
Reye iştirak etmeyenler	:	205
Münhaller	:	0

[Kabul edenler]

Afyon Karahisar

Ali Çetinkaya
Berç Türker
Hamza Erkan
İzzet Akosman
Mebrure Gönenç
Şevket Raşit Hatipoğlu

Ağrı

Dr. Hüsamettin Kural
Halid Bayrak

Amasya

İsmail Hakkı Mumcu
Nafiz Aktın

Ankara

Arif Baytın
Belkis Baykan
Eşref Demirel
Gl. Nihat Anılmış

Antalya

Numan Aksoy
Rasih Kaplan
Türkân Örs

Aydın

Dr. Hulûsi Alataş
Dr. Mazhar Germen
Dr. Şakir Şener
Nuri Göktepe

Balıkesir

Feyzi Sözener
Hilmi Şeremetli
İsmail Hakkı Uzunçarşılı
Rahmi Selçuk
Yahya Sezai Uzay

Bilecik

Dr. Muhlis Suner
Kasım Gülek

Bingöl

Necmeddin Sahir

Bolu

Cemil Özçağlar
Dr. Zihni Ülgen
Emin Yerlikaya
Lûtfi Gören

Burdur

Dr. A. Ruhi Yeşilyurt
İbrahim Necmi Dilmen
Memed Sanlı

Bursa

Atıf Akgüç
Dr. Galib Kahraman
Dr. Refik Güran
Dr. Sadi Konuk
Fatin Güvendiren
Gl. Naci Tınaz
Mustafa Fehmi Gerçeker
Nevzad Ayas
Refet Canıtez

Çanakkale

Atıf Kamçıl
Avni Yukaruç
Hilmi Ergeneli

Çankırı

Dr. Akif Arkan

Çoruh

Ali Rıza Erem
Atıf Tüzün
Mazhar Müfid Kansu

Çorum

Eyüb Sabri Akgöl
İsmet Eker
Münir Çağıl
Nuri Kayaalp
Süleyman Köstekçioğlu
Şakir Baran

Denizli

Dr. Behçet Uz
Dr. Hamdi Berkman
Fahri Akçakoca Akça
Yusuf Başkaya

Diyarbakır

Cahit Çubukçu
Rüştü Bekit

Veli Necdet Sünkitay

Edirne

Dr. Fatma Memik
Faik Kaltakkıran
Temel Göksel

Elâzığ

Fethi Altay
Fuad Ağralı

Erzincan

Abdülhak Fırat
Aziz Samih İlter

Erzurum

Münir Hüsrev Göle
Nakiye Elgün
Şükrü Koçak

Eskişehir

Emin Sazak
İzzet Arukan
Osman Işın

Gazianteb

Ahmed Aksu
Bekir Kaleli
Dr. Abdurrahman Melek
Memed Şahin
Nuri Pazarbaşı

Giresun

Münir Akkaya

Gümüşane

Durak Sakarya
Edib Servet Tör
Hasan Fehmi Ataç

Hakkâri

İzzet Ulvi Aykurd

Hatay

Abdullah Mursaloğlu
Abdülgani Türkmen
Bekir Sıtkı Kunt

İçel

Ahmed Ovacık
Turhan Cemal Beriker

Isparta

Hüsnü Özdamar
Kemal Turan
Remzi Ünlü

İstanbul

Ahmed Hamdi Denizmen
Ali Kâmi Akyüz
Ali Rana Tarhan
Atıf Bayındır
Fakihe Öymen
Galib Bahtiyar Göker
İbrahim Alâettin Gövsa
İsmail Hakkı Ülkmen
Şükrü Âli Ögel
Ziya Karamursal

İzmir

Benal Arıman
Kâmil Dursun
Memed Aldemir
Sadettin Epikmen

Kars

Esad Özoğuz
Ömer Küntay

Kastamonu

Abidin Binkaya
Dr. Tevfik Aslan
Hacer Dicle
Muharrem Celâl Bayar
Nuri Tamaç
Rıza Saltuğ
Tahsin Coşkan

Kayseri

Nazmi Toker
Ömer Taşcıoğlu
Reşid Özsoy
Salih Turgay

Kırklareli

Hamdi Kuleli
Zühtü Akın

Kırşehir

Dr. Hüseyin Ülkü
İzzet Özkan
Memed Seyfeli

Kocaeli

Ali Dikmen
İbrahim Dıblan
İbrahim Süreyya Yiğit
İbrahim Tolon

Konya

Ali Muzaffer Göker
Galip Gültekin
Gl. Ali Fuad Cebesoy
Kâzım Okay
Naim Hazim Onat
Şevki Ergun
Vehbi Bilgin

Kütahya

Dr. Ali Süha Delilbaşı
Gl. Âşir Atlı
Sadri Ertem
Vedit Uzgören

Malatya

Dr. Hilmi Oytâç
Emrullah Barkan
M. Şevket Özpazarbaşı
Mihri Pektaş
Müttalib Öker
Vasıf Çınay

Manisa

Asım Tümer
Faik Kurdoğlu
Hikmet Bayur
Hüsnü Yaman
Kenan Orer
Osman Erçin
Rıdvan Nafiz Edgüer
Yaşar Özey

Maraş

Dr. Kemali Bayizit
Mansur Bozdoğan

Mardin

Edib Ergin
Hasan Menemencioğlu
Rıza Erten

Muğla

Hüsnü Kitabcı
Sadullah Güney

Muş

Şükrü Ataman

Niğde

Cavid Oral
Dr. Rasim Ferid Talay
Faik Soylu
Naim Erem

Ordu

Ali Canib Yöntem
Hamdi Şarlan
Selim Sırrı Tarcan

Rize

Ali Zırh
Dr. Saim Ali Dilemre
Fuad Sirmen
Raif Dinç

Samsun

Amiral Fahri Engin
Memed Ali Yörüker
Naşit Fırat
Ruşeni Barkın
Süleyman Necmi Selmen

Seyhan

Ahmed Kutsi Tecer
Gl. Naci Eldeniz
Hilmi Uran
Salâhattin Çam
Tevfik Tarman

Siird

Şefik Özdemir

Sinob

Cemal Aliş
Cemil Atay

Sivas

Gl. Akif Öztekin Erdemgil
İsmail Memed Uğur
Mergube Gürleyük
Mitat Şükrü Bleda
Şemsettin Günaltay
Ziya Başara

Tekirdağ

Cemil Uybadın
Nazmi Trak

Tokad

Cemal Kovalı
Galib Pekel
Halit Nazmi Keşmir
Muammer Develi
Nâzım Poroy
Resai Erişken
Sıtkı Atanç

Trabzon

Daniş Eyiboğlu
Faik Ahmed Barutcu
Halil Nihad Boztepe
Hasan Saka
Salise Abanozoğlu
Sırrı Day
Şerif Bilgen

Tunceli

Sami Erkman

Urfa

Razi Soyer
Refet Ülgen
Şeref Uluğ

Yozgad

Ahmed Sungur
Ekrem Pekel

Salim Korkmaz
Sırrı İçöz
Veled İzbudak
Ziya Arkant
Zonguldak
Rifat Vardar
Şinasi Devrin
Yusuf Ziya Özençi

[Reye iştirak etmeyenler]

Afyon Karahisar
Haydar Çerçel
Ağrı
Gl. Kemal Doğan
Amasya
Esat Uraz
Ankara
Ahmed Ulus
Aka Gündüz
Dr. Taptas
Ekrem Ergun
Falih Rıfkı Atay
Fevzi Daldal
İsmet İnönü (Rs. C.)
Muammer Eriş (Mazur)
Mümtaz Ökmen (V.)
Rifat Araz
Antalya
Dr. Cemal Tunca
Dr. Münir Soykam
Nurullah Esad Sumer
Tayfur Sökmen
Aydın
Adnan Menderes
Agâh Sırrı Levend
Nazmi Topcoğlu
Balıkesir
Fahrettin Tiritoğlu
Gl. Kâzım Özalp
Hâcim Çarıklı (Mazur)
Hayrettin Karan
Memed Demir
Muzaffer Akpınar
Osman Niyazi Burcu
Bilecik
Memduh Şevket Esendal
Bingöl
Feridun Fikri Düşünsel
Bitlis
Süreyya Örgeevren
Tevfik Temelli (Mazur)
Bolu
Celâl Sait Siren
Fethi Okyar
Hasan Cemil Çambel
Bursa
Dr. Talât Simer
Muhittin Baha Pars
Çanakkale
Reşad Nuri Güntekin
Rusuhi Bulayırlı
Ziya Gevher Etili
Çankırı
Avni Doğan (İ. Â.)
Fazıl Nazmi Rükûn
Hüseyin Cahid Yalçın
Mustafa Abdülhalik Renda (Rs.)
Çoruh
Asım Us
Çorum
Dr. Mustafa Cantekin
İsmail Kemal Alpsar
Denizli
Emin Aslan Tokad
Haydar Günver
Tahir Berkay
Diyarbakır
Dr. İ. Tali Öngören
Dr. Şükrü Emed
Gl. Kiazım Sevüktekin
Zeki Mesud Alsan
Edirne
Fuad Balkan
Osman Şahinbaş
Elâzığ
Fazıl Ahmed Aykaç
Fuat Ziya Çiyiltepe
Sabit Sağıroğlu (M.)
Erzincan
İskender Artun (Hasta)
Saffet Arıkan
Salih Başotaç
Erzurum
Aziz Akyürek
Dr. Ahmed Fikri Tuzer (V.)
Gl. Pertev Demirhan
Gl. Zeki Soydemir
Nafiz Dumlu
Salim Aituğ
Eskişehir
İstamat Özdamar
Yusuf Ziya Özer
Gazianteb
Dr. Memed Ali Ağakay
Ömer Asım Aksoy
Giresun
Dr. Hasan Vasıf Somyürek
Fikret Atlı
Gl. İhsan Sökmen
İsmail Sabuncu
Nafi Atuf Kansu
Talât Onay
Gümüşane
Şevket Erdoğan
Yusuf Ziya Zarbun
Hatay
Hamdi Selçuk
Memed Tecirli (Hasta)
İçel
Dr. Muhtar Berker
Emin İnankur
Ferid Celâl Güven
Refik Koraltan
Isparta
Mükerrem Karaağaç
İstanbul
Abidin Daver
Ahmed Şükrü Esmer
Dr. Refik Saydam (Bş. V.)
Gl. Kâzım Karabekir
Gl. Refet Bele
Sadettin Uraz (Mazur)
Salâh Cimcoz
İzmir
Celâl Bayar
Dr. Hüseyin Hulki Cura
Halil Menteşe
Hasan Âli Yücel (V.)
Mahmud Esad Bozkurd
Nazmi İlker
Rahmi Köken
Reşad Mimaroğlu
Şehime Yunus
Şükrü Saracoğlu (V.)
Kars
Cevad Dursunoğlu
Etem İzzet Benice
Fuad Köprülü
Kahraman Arıklı
Şerafettin Karacan
Zihni Orhon
Kastamonu
Dr. Hayrullah Diker
Hilmi Çoruk
Kayseri
Ahmed Hilmi Kalaç
Faik Baysal
Sadettin Serim
Suat Hayri Ürgüblü
Kırklareli
Gl. Bürhanettin Denker
Dr. Fuad Umay
Şevket Ödül
Kırşehir
Hazim Börekçi
Kocaeli
Dr. Fuad Sorağman
Orgl. A. S. Akbaytuğan
Ragıb Akca
Salâh Yargı
Suphi Artel
Konya
Ahmed Hamdi Dikmen (Hasta)
Ali Rıza Türel
Dr. Osman Şevki Uludağ
Fuad Gökbudak
İzzet Erdal
Kâzım Gürel (Hasta)
Mustafa Ulusan
Tevfik Fikret Sılay
Kütahya
Alâettin Tiridoğlu
Besim Atalay
Hüseyin Rahmi Gürpınar

Muhlis Erkmen (V.)
Receb Peker
Malatya
Gl. Osman Koptagel
Mahmud Nedim Zabcı
Nasuhi Baydar
Osman Taner
Manisa
Gl. Ali Rıza Artunkal (V.)
Kâni Karaosman
Kâzım Nami Duru
Refik İnce (Hasta)
Maraş
Hasan Reşid Tankut
Memed Erten (M.)
Ziya Kayran
Mardin
Dr. Rıza Levent
Gl. Seyfi Düzgören
Halid Onaran
İrfan Ferid Alpaya (İ. Â.)
Muğla
Cemal Karamuğla

Orgl. İzzeddin Çalışlar
Yunus Nadi
Muş
Hakkı Kılıcoğlu
Niğde
Dr. Abravaya Marmarali
Halid Mengi (M.)
Hazim Tepeyran
Ordu
Ahmed İhsan Tokgöz
Dr. Vehbi Demir
Hamdi Yalman
Hüseyin Ekşi
İsmail Çamaş
Rize
Hasan Cavid
Kemalettin Kamû
Samsun
Hüsnü Çakır
Meliha Ulaş
Zühtü Durukan
Seyhan
Ali Münif Yegena
Damar Arıkoğlu (Hasta)

Sinan Tekelioğlu
Şemsa İşcen
Siird
Ali Rıza Esen
Naki Bekmen
Ressam Şevket Dağ
Sinob
Cevdet Kerim İncedayı
Hulûsi Oruçoğlu
Yusuf Kemal Tengirşenk
Sivas
A. Naci Demirağ
Atıf Esenbel
Hikmet Işık
Necmettin Sadak
Remzi Çiner
Tekirdağ
Fayık Öztrak
Rahmi Apak
Yahya Kemal Beyatlı
Tokad
Hasip Ahmed Aytuna
Trabzon
Hamdi Ülkümen

Mitat Aydın
Raif Karadeniz (V.)
Tunceli
Haydar Rüştü Öktem
Mitat Yenel
Urfa
Gl. Ahmed Yazgan
Hüseyin Sami
Memed Emin Yurdakul (M.)
Van
Hakkı Ungan
İbrahih Arvas (M.)
Münib Boya
Yozgad
Celâl Arat
Zonguldak
Halil Türkmen
Hasan Karabacak
Hazim Atıf Kuyucak
İbrahim Etem Bozkurt (Mazur)
Mehmed Emin Erişirgil

Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir)

Âza adedi	:	429
Reye iştirak edenler	:	231
Kabul edenler	:	231
Reddedenler	:	0
Müstenkifler	:	0
Reye iştirak etmeyenler	:	198
Münhaller	:	0

[Kabul edenler]

Afyon Karahisar
Ali Çetinkaya
Berç Türker
Hamza Erkan
İzzet Akosman
Mebrure Gönenç
Şevket Raşit Hatipoğlu

Ağrı
Dr. Hüsamettin Kural
Halid Bayrak
Amasya
İsmail Hakkı Mumcu
Nafiz Aktın
Ankara
Arif Baytın

Belkis Baykan
Eşref Demirel
Antalya
Numan Aksoy
Rasih Kaplan
Türkân Örs
Aydın
Adnan Menderes

Dr. Hulûsi Alataş
Dr. Mazhar Germen
Dr. Şakir Şener
Nuri Göktepe
Balıkesir
Feyzi Sözener
Hilmi Şeremetli

İsmail Hakkı Uzunçarşılı
Rahmi Selçuk
Yahya Sezai Uzay

Bilecik

Dr. Muhlis Suner
Kasım Gülek

Bingöl

Necmeddin Sahir

Bolu

Cemil Özçağlar
Dr. Zihni Ülgen
Emin Yerlikaya
Lûtfi Gören

Burdur

Dr. Ahmed Ruhi Yeşilyurt
İbrahim Necmi Dilmen
Memed Sanlı

Bursa

Atıf Akgüç
Dr. Galib Kahraman
Dr. Refik Güran
Dr. Sadi Konuk
Fatin Güvendiren
Gl. Naci Tınaz
Mustafa Fehmi Gerçeker
Nevzad Ayas
Refet Canıtez

Çanakkale

Atıf Kamçıl
Avni Yukaruç
Hilmi Ergeneli
Reşad Nuri Güntekin

Çankırı

Dr. Akif Arkan

Çoruh

Ali Rıza Erem
Atıf Tüzün
Mazhar Müfid Kansu

Çorum

Dr. Mustafa Cantekin
Eyüb Sabri Akgöl
İsmet Eker
Münir Çağıl
Nuri Kayaalp
Süleyman Köstekçioğlu
Şakir Baran

Denizli

Dr. Behçet Uz
Dr. Hamdi Berkman
Fahri Akçakoca Akça
Tahir Berkay
Yusuf Başkaya

Diyarbakır

Cahit Çubukçu
Rüştü Bekit
Veli Necdet Sünkitay

Edirne

Dr. Fatma Memik
Faik Kaltakkıran

Elâzığ

Fethi Altay
Fuad Ağralı

Erzincan

Aziz Samih İlter
Salih Başotaç

Erzurum

Münir Hüsrev Göle
Nafiz Dumlu
Nakiye Elgün
Şükrü Koçak

Eskişehir

Emin Sazak
İzzet Arukan
Osman Işın

Gazianteb

Ahmed Aksu
Bekir Kaleli
Dr. Abdurrahman Melek
Memed Şahin
Nuri Pazarbaşı

Giresun

Münir Akkaya
Nafi Atuf Kansu

Gümüşane

Durak Sakarya
Edib Servet Tör
Hasan Fehmi Ataç

Hakkâri

İzzet Ulvi Aykurd

Hatay

Abdullah Mursaloğlu
Abdülgani Türkmen
Bekir Sıtkı Kunt

İçel

Ahmed Ovacık
Emin İnankur
Turhan Cemal Beriker

Isparta

Hüsnü Özdamar
Kemal Turan
Remzi Ünlü

İstanbul

Ahmed Hamdi Denizmen
Ali Kâmi Akyüz
Ali Rana Tarhan
Atıf Bayındır
Fakihe Öymen
Galib Bahtiyar Göker
İbrahim Alâettin Gövsa
İsmail Hakkı Ülkmen
Şükrü Âli Ögel
Ziya Karamursal

İzmir

Benal Arıman
Kâmil Dursun
Memed Aldemir
Rahmi Köken
Sadettin Epikmen

Kars

Cevad Dursunoğlu
Esad Özoğuz
Kahraman Arıklı
Ömer Küntay

Kastamonu

Abidin Binkaya
Dr. Hayrullah Diker
Dr. Tevfik Aslan
Hacer Dicle
Muharrem Celâl Bayar
Rıza Saltuğ
Tahsin Coşkan

Kayseri

Nazmi Toker
Ömer Taşcıoğlu
Reşid Özsoy
Suad Hayri Ürgüblü

Kırklareli

Hamdi Kuleli
Zühtü Akın

Kırşehir

Dr. Hüseyin Ülkü
İzzet Özkan
Memed Seyfeli

Kocaeli

Ali Dikmen
Dr. Fuad Sorağman
İbrahim Dıblan
İbrahim Süreyya Yiğit
İbrahim Tolon

Konya

Ali Muzaffer Göker
Galip Gültekin
Gl. Ali Fuad Cebesoy
Kâzım Okay
Naim Hazim Onat
Şevki Ergun
Vehbi Bilgin

Kütahya

Dr. Ali Süha Delilbaşı
Gl. Âşir Atlı
Sadri Ertem
Vedit Uzgören

Malatya

Dr. Hilmi Oytâç
Emrullah Barkan
Memed Şevket Özpazarbaşı
Mihri Pektaş
Müttalib Öker
Vasıf Çınay

Manisa

Asım Tümer
Faik Kurdoğlu
Hikmet Bayur
Hüsnü Yaman
Kenan Orer
Osman Erçin
Rıdvan Nafiz Edgüer
Yaşar Özey

Maraş

Dr. Kemali Bayizit
Mansur Bozdoğan

Mardin

Edib Ergin
Hasan Menemencioğlu
Rıza Erten

Muğla

Hüsnü Kitabcı
Sadullah Güney

Muş

Şükrü Ataman

Niğde

Cavid Oral
Dr. Rasim Ferid Talay
Faik Soylu
Naim Erem

Ordu
Ali Canib Yöntem
Hamdi Şarlan
Rize
Ali Zırh
Dr. Saim Ali Dilemre
Fuad Sirmen
Raif Dinç
Samsun
Amiral Fahri Engin
Memed Ali Yörüker
Ruşeni Barkın
Süleyman Necmi Selmen
Seyhan
Ahmed Kutsi Tecer
Gl. Naci Eldeniz
Hilmi Uran
Salâhattin Çam
Tevfik Tarman
Siird
Naki Bekmen
Şefik Özdemir
Sinob
Cemal Aliş
Cemil Atay
Sivas
Gl. Akif Öztekin Erdemgil
Mergube Gürleyük
Mitat Şükrü Bleda
Şemsettin Günaltay
Ziya Başara
Tekirdağ
Cemil Uybadın
Nazmi Trak
Tokad
Cemal Kovalı
Galib Pekel
Halid Nazmi Keşmir
Muammer Develi
Nâzım Poroy
Resai Erişken
Sıtkı Atanç
Trabzon
Daniş Eyiboğlu
Faik Ahmed Barutcu
Halil Nihad Boztepe
Hasan Saka
Salise Abanozoğlu
Sırrı Day
Şerif Bigen
Tunceli
Sami Erkman
Urfa
Razi Soyer
Refet Ülgen
Şeref Uluğ
Yozgad
Ahmed Sungur
Ekrem Pekel
Salim Korkmaz
Sırrı İçöz
Veled İzbudak
Ziya Arkant
Zonguldak
Rifat Vardar
Şinasi Devrin
Yusuf Ziya Özençi

[Reye iştirak etmeyenler]

Afyon Karahisar
Haydar Çerçel
Ağrı
Gl. Kemal Doğan
Amasya
Esad Uras
Ankara
Ahmed Ulus
Aka Gündüz
Dr. Taptas
Ekrem Ergun
Falih Rıfkı Atay
Fevzi Daldal
Gl. Nihat Anılmış
İsmet İnönü (Rs. C.)
Muammer Eriş (Mazur)
Mümtaz Ökmen (V.)
Rifat Araz
Antalya
Dr. Cemal Tunca
Dr. Münir Soykam
Nurullah Esad Sumer
Tayfur Sökmen (M.)
Aydın
Agâh Sırrı Levend
Nazmi Topcoğlu
Balıkesir
Fahrettin Tiritoğlu
Gl. Kâzım Özalp
Hacim Çarıklı (Mazur)
Hayrettin Karan
Memed Demir
Muzaffer Akpınar
Osman Niyazı Burcu
Bilecik
Memduh Şevket Esendal
Bingöl
Feridun Fikri Düşünsel
Bitlis
Süreyya Örgeevren
Tevfik Temelli (Mazur)
Bolu
Celâl Sait Siren
Fethi Okya
Hasan Cemil Çambel
Bursa
Dr. Talât Simer
Muhittin Baha Pars
Çanakkale
Rusuhi Bulayırlı
Ziya Gevher Etili
Çankırı
Avni Doğan (İ. Â.)
Fazıl Nazmi Rükün
Hüseyin Cahid Yalçın
Mustafa Abdülhalik Renda (Reis)
Çoruh
Asım Us
Çorum
İsmail Kemal Alpsar
Denizli
Emin Aslan Tokad
Haydar Günver
Diyarbakır
Dr. İbrahim Tali Öngören
Dr. Şükrü Emed
Gl. Kiazım Sevüktekin
Zeki Mesud Alsan
Edirne
Fuad Balkan
Osman Şahinbaş
Temel Göksel
Elâzığ
Fazıl Ahmed Aykaç
Fuad Ziya Çiyiltepe
Sabit Sağıroğlu (M.)
Erzincan
Abdülhak Fırat
İskender Artun (Hasta)
Saffet Arıkan
Erzurum
Aziz Akyürek
Dr. Ahmed Fikri Tuzer (V.)
Gl. Pertev Demirhan
Gl. Zeki Soydemir
Salim Altuğ
Eskişehir
İstamat Özdamar
Yusuf Ziya Özer
Gazianteb
Dr. Memed Ali Ağakay
Ömer Asım Aksoy
Giresun
Dr. Hasan Vasıf Somyürek
Fikret Atlı
Gl. İhsan Sökmen
İsmail Sabuncu
Talât Onay
Gümüşane
Şevket Erdoğan
Yusuf Ziya Zarbun
Hatay
Hamdi Selçuk
Memed Tecirli (Hasta)
İçel
Dr. Muhtar Berker
Ferid Celâl Güven
Refik Koraltan
İsparta
Mükerrem Karaağaç
İstanbul
Abidin Daver

Ahmed Şükrü Esmer
Dr. Refik Saydam
(Bş. V.)
Gl. Kâzım Karabekir
Gl. Refet Bele
Sadettin Uraz
(Mazur)
Salâh Cimcoz

Izmir

Celâl Bayar
Dr. Hüseyin Hûlki Cura
Halil Menteşe
Hasan Âli Yücel
(V.)
Mahmud Esad Bozkurd
Nazmi İlker
Reşad Mimaroğlu
Şehime Yunus
Şükrü Saracoğlu
(V.)

Kars

Etem İzzet Benice
Fuad Köprülü
Şerafettin Karacan
Zihni Orhon

Kastamonu

Hilmi Çoruk
Nuri Tamaç

Kayseri

Ahmed Hilmi Kalaç
Faik Baysal
Sadettin Serim
Salih Turgay

Kırklareli

Gl. Burhanettin Denker
Dr. Fuad Umay
Şevket Ödül

Kırşehir

Hazim Börekçi

Kocaeli

Orgeneral Ali Said Akbaytuğan (M.)
Ragıb Akca
Salâh Yargı
Suphi Artel

Konya

Ahmed Hamdi Dikmen
(Hasta)
Ali Rıza Türel
Dr. Osman Şevki Uludağ
Fuad Gökbudak
İzzet Erdal
Kâzım Gürel
Mustafa Ulusan
Tevfik Fikret Sılay

Kütahya

Alâettin Tiridoğlu
Besim Atalay
Hüseyin Rahmi Gürpınar
Muhlis Erkmen (V.)
Receb Peker

Malatya

Gl. Osman Koptagel
Mahmud Nedim Zabcı
Nasuhi Baydar
Osman Taner

Manisa

Gl. Ali Rıza Artunkal
(V.)
Kâni Karaosman
Kâzım Nami Duru
Refik İnce (Hasta)

Maraş

Hasan Reşid Tankut
Memed Erten (M.)
Ziya Kayran

Mardin

Dr. Rıza Levent
Gl. Seyfi Düzgören
Halid Onaran
İrfan Ferid Alpaya
(İ. Â.)

Muğla

Cemal Karamuğla
Orgeneral İzzeddin Çalışlar
Yunus Nadi

Muş

Hakkı Kılıcoğlu

Niğde

Dr. Abravaya Marmaralı
Halid Mengi (M.)
Hazim Tepeyran

Ordu

Ahmed İhsan Tokgöz
Dr. Vehbi Demir
Hamdi Yalman
Hüseyin Ekşi
İsmail Çamaş
Selim Sırrı Tarcan

Rize

Hasan Cavid
Kemalettin Kamû

Samsun

Hüsnü Çakır
Meliha Ulaş
Naşit Fırat
Zühtü Durukan

Seyhan

Ali Münif Yegena
Damar Arıkoğlu
(Hasta)
Sinan Tekelioğlu
Şemsa İşcen

Siird

Ali Rıza Esen
Ressam Şevket Dağ

Sinob

Cevdet Kerim İncedayı
Hulûsi Oruçoğlu
Yusuf Kemal Tengirşenk

Sivas

Abdurrahman Naci Demirağ
Atıf Esenbel
Hikmet Işık
İsmail Memed Uğur
Necmeddin Sadak
Remzi Çiner

Tekirdağ

Fayık Öztrak
Rahmi Apak
Yahya Kemal Beyatlı

Tokad

Hasip Ahmed Aytuna

Trabzon

Hamdi Ülkümen
Mitat Aydın
Raif Karadeniz (V.)

Tunceli

Haydar Rüştü Öktem
Mitat Yenel

Urfa

Gl. Ahmed Yazgan
Hüseyin Sami
Memed Emin Yurdakul
(M.)

Van

Hakkı Uugan
İbrahim Arvas (M.)
Münib Boya

Yozgad

Celâl Arat

Zonguldak

Halil Türkmen
Hasan Karabacak
Hazim Atıf Kuyucak
İbrahim Etem Bozkurt
(Mazur)
Memed Emin Erişirgil

T. B. M. M. Matbaası

S. Sayısı : 79 a beşinci ek

Maadin nizamnamesinin bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu nizamnameye yeniden bazı maddeler ilâvesine dair kanun lâyihasının ikinci maddesi hakkında Sıhhat ve İçtimai Muavenet encümeni mazbatası (1/472)

Sıhhat ve içtimai muavenet encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Sıhhat ve İç. Mu. En.
Esas No. 1/472
Karar No. 15

12 . VI . 1942

Yüksek Reisliğe

Maadin nizamnamesinin bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu nizamnameye bazı maddelerin ilâvesine dair kanun lâyihasının ikinci müzakeresi sırasında ikinci maddesinin tadili hakkında Bilecik mebusu Kasım Gülek tarafından verilen takrir Umumî Heyetçe müzakereye arzedildiği zaman umumî sıhhati ilgilendiren bir takım hükümleri ihtiva etmesi sebebiyle müzakereden önce Sıhhat ve içtimai muavenet encümenince tetkik edilmesi Encümen reisi tarafından istenilmesi üzerine encümenimize havale buyurulmuş olan takrir ve lâyihanın ikinci maddesi İktisat vekili, Sıhhat ve içtimai muavenet vekâleti müsteşarı ve Maadin umum müdürü ve Evkaf umum müdürü hazır bulundukları halde okundu ve incelendi.

Hükûmet mümessilleri tarafından verilen izahlara ve encümen âzasınca ileri sürülen mütalâalara göre maden suları ve şifalı sıcak sular bakımından memleketimizin dünyada benzerine güç rastlanır derecede zengin olduğu, fakat bunların bugünkü kullanma şekillerine göre icabeden faydalı teminden uzak oldukları, bazı yerlerde bazı bulaşık hastalıkların sirayetine bile sebep oldukları anlaşılmış ve esas itibariyle bunların bulundukları yerlerde yapılacak tesisatın bugünkü ilmin gereklerine göre yapılması ve Sıhhat vekâletince sıkı bir teftişe ve murakabeye tabi tutulmaları lüzumu açık bir şekilde anlaşılmıştır.

Sıcak ve soğuk maden sularının işletilebilmesi için usulen alınacak ruhsatnameden başka bu suların şifa hassalarının Sıhhat ve içtimai muavenet vekâleti tarafından tasdik edilmiş olması ve tesisatının fenne uygun bulunması lâzımdır. Umumî Hıfzıssıhha kanununun 200 - 210 ncu maddeleri umumî sıhhatın korunması için bu hususta alınması lâzımgelen tedbirleri tâyin etmekte olduğundan Maadin nizamnamesinin maden sularına ait hükümlerinden bir kısmını değiştiren lâyihanın ikinci maddesinde Umumî Hıfzıssıhha kanunu hükümlerinin devam etmekte olduğunu ve yapılacak tesisat için daha evvel Sıhhat vekâletinin mütalâasının alınması lüzumunu tasrih etmeği Encümenimiz zaruri görmüştür.

Bundan başka memleketin büyük bir servet hazinesini teşkil eden bu gibi suların işletilmesi büyük sermayelere ihtiyaç gösterdiği ve Garp memleketlerinde bunların büyük bir kısmının büyük sermayeli şirketler tarafından işletildiği de bilinmesine göre, bunlardan kıymet veya mevki bakımından ehemmiyetli görülenlerin doğrudan doğruya Devlet eliyle işletilmesi, yahut imtiyazının hakikî veya hükmi şahıslara verilmesi de lüzumlu görüldüğünden, bunun için de madde metnine bir hüküm konulmuştur.

1302 tarihli ve kanun hükmünde olan Maadin nizamnamesi sıcak, soğuk bütün maden su-

larını maden hükmünde saydığı, ve memleket kanunları uzun zamandanberi madenler üzerinde toprağa tabi bir mülkiyet tanımadığı cihetle, kendi mülkünde maden suları bulunanlara bir mülkiyet hakkı tanınması hususunda âzadan bazıları tarafından ortaya atılan mülâhazalar encümenimizin çokluğunca vârit görülmemiş, ancak bu kanunun neşrinden önce gerek hususi kanunlarla, gerekse imtiyaz suretiyle hakiki veya hükmi şahıslara verilmiş olan hakların mahfuz kalması muvafık görülerek bu hususta da bir metin ilâve edilmiştir.

Takririn son fıkrasında petrol istihsaline elverişli olmıyan asfalt yatakları hakkındaki hüküm bu cinsten asfaltların Petrol kanununun şümulünden hariç tutularak memleketin asfalta olan ihtiyacının kolayca teminini istihdaf eylediği anlaşıldığından, tuz ve petrol ve saire gibi bazı maddeler hakkındaki kanunların mahfuziyetleri uygun görülerek tavzih bakımından küçük bir değiştirme ile kabul edilmiştir.

Maddenin baş tarafı aynen kabul edilerek öteki kısımları yukarıda belirtilen hükümlere göre yeniden yazılıp, bu suretle hazırlanan metin encümenimizce kabul edilmiş olduğundan mazbatamızla birlikte Yüksek Reisliğe sunuldu.

Sıhhat ve İç. Mu. En. Rs. M. M.

Ağrı
Dr. H. Kural

Kütahya
Dr. Ali Süha Delilbaşı

Kâtip

Edirne
Dr. F. Memik

Aydın
Dr. Ş. Şener

Bilecik
Dr. M. Suner

Burdur
Dr. A. Ruhi Yeşilyurt

Bursa
Dr. Refik Güran

Denizli
Dr. Hamdi Berkman

Diyarbakır
Dr. Şükrü Emed

Gazianteb
Dr. M. Ali Ağakay

Kastamonu
M. Riza Saltuğ

Kastamonu
Dr. T. Aslan

Kırşehir
Dr. H. Ülkü

Kocaeli
Dr. Fuad Sorağman

Konya
Dr. O. Ş. Uludağ

Maraş
Dr. K. Bayizit

SIHHAT VE İÇTİMTİ MUAVENET ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Maadin nizamnamesinin bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu nizamnameye yeniden bazı maddeler ilâvesine dair kanun lâyihasının ikinci maddesi

MADDE 2. — Tabii teşekkül neticesinde gerek yeryüzünde ve gerek yeraltında bulunan altın, gümüş, plâtin, civa, kurşun, demir, bakır, kalay, çinko, bizmut, kobalt, nikel, krom, arsinik, manganez, antimuan, alüminyum ve bunlara benzer madeni maddelerle kehribar, kükürt, şap, grafit ve her türlü maden kömürü, zift, neft, asfalt, petrol ve petrola benzer diğer madeni maddeler, petrol istihsaline elverişli olmıyan asfalt yatakları, her nevi kıymetli taşlar, zımpara, lületaşı, içinde borasitli maddeler bulunan muhtelif cisimler, kayatuzu, tabii tuzlu ve bakırlı sular, sıcak ve soğuk maden suları, manyezit, amyant, çimento yapılmasında kullanılan başlıca maddeler (Bu maddeler çimeto yapılmasında kullanılmak şartiyle), kibritiyeti hadit imalinde kullanılan piritli topraklar, madeni alüminyumlu kumlar ve topraklar, turbi, on sene müddetle istifade edilmemiş olan bakıye yığınları ve cüruf Maadin nizamnamesiyle bu kanun hükümlerine tabidir.

İçmeğe ve yıkanmağa mahsus olup halen mekşuf veya henüz keşfedilmemiş şifalı sıcak ve soğuk maden sularının rüsum ve temettü hisseleri vilâyet hususi idarelerine aittir. Hususi idareler bu suları doğrudan doğruya işletebilecekleri gibi, taliplerine işletme ruhsatnamesi vermek suretiyle ihale de edebilirler. Hususi idarelerce işletilmek istenmiyen veya ihale edilmiyenlerin rüsum ve temettü hisseleri vilâyetçe belediye veya köylere terkedilebilir.

Bu sulardan terkibi itibariyle kıymetli veya mevkii bakımından ehemmiyetli olanlar lüzum görüldüğü takdirde doğrudan doğruya Devletçe işletilebileceği gibi, imtiyaz suretiyle taliplerine de ihale edilirler. Bu hususta 927 sayılı kanun hükümleri caridir. Bu kanunun neşrinden evvel, gerek hususi kanunlarla ve gerek imtiyaz suretiyle hakikî veya hükmi şahıslara verilmiş olan haklar mahfuzdur.

İçmeğe ve yıkanmağa mahsus bütün sıcak veya soğuk şifalı maden sularının işletilmesi ve sıhhi murakebesi hususunda 1593 sayılı Umumî hıfzıssıhha kanununun hükümleri tatbik olunur.

Bu suretle her türlü tesisatın yapılmasından evvel Sıhhat ve içtimai muavenet vekâletine müracaat olunur.

Taşocakları, Taşocakları nizamnamesine uyularak vilâyetler tarafından taliplerine ihale ve nispî ve mukarrer resimleri eskisi gibi vilâyet hususi idareleri tarafından tahsil olunur.

Çimento yapılmasında kullanılan maddelere ait taşocağı resmi Maliyece tahsil olunan çimento resminden ayrılarak her üç ayda bir hususi idarelere verilir.

Petrol istihsaline elverişli olmıyan asfalt yatakları hariç olmak üzere maden ve taşocakları hakkındaki hususi kanunların hükümleri mahfuzdur.

S. Sayısı : 150 ye ikinci ek

Köy okulları ve enstitülerini teşkilâtlandırma kanunu lâyihasının 25 ve 26 ncı maddeleri hakkında Muvakkat encümeni mazbatası (1/789)

Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.
Muvakkat encümen
Esas No. 1/789
Karar No. 4

17 . VI . 1942

Yüksek Reisliğe

Köy okulları ve enstitüleri teşkilât kanunu lâyihasının 25 nci maddesi müzakere olunurken H. A. Kuyucak (Zonguldak) ve İ. Kemal (Çorum imzalariyle verilip Umumî Heyetçe, nazarı itibare alınmak karariyle Encümenimize havale buyurulan takrir üzerine görüşüldü :

Takrirde bu maddeden (kadın) kelimesinin çıkarılması talep edilmektedir. Encümenimizce Hükûmetçe teklif olunan madde metninde de bulunan (kadın) kelimesinin ipkasiyle köy okulu binaları yapma işlerinde çalışma mecburiyetinin kadınlara da teşmilinde başlıca şu iki esasa dayanılmıştır:

1. Teşkilâtı esasiye kanunumuzun 87 nci maddesi hükmünce bütün Türkler için mecburi olan iptidai tahsilin çok gecikmiş bulunduğumuz köylerimizde yayılması işinin en yüksek hızla başarılması;

2. Teşkilâtı esasiye hükmü yerine getirilirken gözetilmesi zaruri olan sürat ihtiyacını temin maksadiyle Cümhuriyet Halk Partisi programının dördüncü maddesinin (B) fıkrası hükmünü askerî, zirai, sıhhi hizmetlere taallûk eden bazı kanunlarımızda olduğu gibi bu lâyiha ile de kanunlaştırarak köy okulu binalarının yapılması gibi hem şerefli, hem de köy kalkınması dâvasında birinci derecede âmil olan bir iş için « hak ve vazife vermede kadın ve erkek ayırmamak » ve bu suretle ayni programın (55) nci ve (72) nci maddeleri hükümlerinin de tahakkukuna doğru kuvvetli adımlar atmak.

Encümenimiz bu iki sağlam esas karşısında takrirde bahis mevzuu olan meseleyi tekrar tetkik ederken (kadın) emeği köy okul binalarının yapılması işinde aradan çıkarıldığı takdirde birinci esasta gözetilen (en yüksek hızla başarma) maksadının geniş ölçüde müteessir olacağı neticesine varmıştır. Şöyleki :

Maarif vekilliğinden aldığımız izahlara göre köylerimizin yalnız (8 500) ünde mektep binası bulunduğu anlaşılıyor. İstatistik umum müdürlüğünce 1942 yılında neşrolunan ve 1935 nüfus sayımına dayanan istatistiklere göre köylerimizin yalnız % 45,7 sinde nüfus (500) den fazla olup geri kalanlarında (50) ile (500) arasında mütehavvil bulunmasına ve yine aynı istatistiklere göre toprak mahsulleri ve avcılıkla meşgul bulunan (6 480 000) faal nüfustan (3 383 000) i erkek (3 097 000) nin kadın olmasına göre köylü kadınlarımız köy okulları binasının yapılmasında çalışmadan mahrum bırakılırsa sarfedilecek emek, hemen yarı yarıya azalmış ve iş hacmi küçük parçalara ayrılmış bulunacak, bunun neticesinde de her sene için kabul olunan en çok yirmi günlük çalışma müddetinin iki, üç misline çıkarılması yahut köy okulları binası yapma işinin senelerce sürmesi göze alınmış olacaktır. Kaldı ki maddede çalışma mecburiyeti (18 - 50) yaş arasında bulunanlara hasredilmek istenildiği cihetle bu iki had dışında kalanların yekûnlarının köy nüfusunda geniş bir nisbet arzettiği de istatistiklerden anlaşılmaktadır. Çalışamıyacak vaziyette bulunan kadın ve erkeklerin de mükellefiyetten istisna edileceğine göre çalışmak kudretinde olan ve çalışmaya istekli bulunan kadınların çalıştırılmaması

yüzünden maslahatın büyük bir sarsıntıya ve bu madde ile gözetilen maksadın da akamete uğrayacağı açıkça görülmektedir. Her sene için çalışma müddeti bir kaç misli arttırılmadığı takdirde bu akametin çekinilemiyen bir akibet olarak baş göstereceğinde şüphe yoktur. Köylülerin istihsal faaliyetlerine engel olmamak için müddetin arttırılması yoluna da gidilemiyeceğinden her sene mahdut emeklerle başarılabilen küçük ölçüde işlerin harici tesirlerle bozulacağı ikinci senede işe tekrar başlamıya zaruret hâsıl olacağı da ayrıca gözönünde tutulmalıdır. Ancak Maarif vekâletinin mektepsiz köylerde istihdam edilmek üzere on senede (8 000) eğitmen ve (24 000) öğretmen yetiştirmek yolunda tertibat almış olmasına göre köylerde her yıl en az (3 000) okul binasının yapılmış ve öğretime hazırlanmış olması zaruridir.

Meselenin dayandığı esaslardan ikincisine göre mütalâasına gelince:

1340 tarihli Köy kanununun 15 nci maddesinde (köy işlerinin bir çoğu bütün köylü birleşerek imece ile yapılır) denilmektedir. Köy enstitüleri kanununun (16) ncı maddesi hükmü de şudur:

«Köy öğretmenlerinin tâyin edilecekleri okulların binaları ve öğretmen evleri Maarif vekilliğince verilecek pilânlara göre Köy kanununa tevfikan, bölge İlk tedrisat müfettişiyle gezici baş öğretmenin nezaretinde köy ihtiyar heyetleri tarafından yaptırılır. Ve öğretmen tâyin edilecek köylere keyfiyet üç yıl önce bildirilir. Köy bütçesinde de ona göre tedbirler alınır. Öğretmen işe başlamadan evvel okul binası ile öğretmen evi tamamen bitirilir.»

İşte 25 nci madde hükmü, Köy kanununun 15 nci maddesiyle erkek, kadın tefrik edilmeksizin bütün köylüye teşmil edilen (imece) nin köyün mecburi hizmetleri arasında bulunan köy okul binasının yapılması hususunda bir takım karışıklıklara meydan bırakılmaksızın nasıl tatbik olunacağını ve Köy enstitüleri kanununun 16 ncı maddesi hükmünün aynı maddede tâyin edilen üç senelik müddet zarfında nasıl yerine getirileceğini göstermek maksadını istihdaf etmektedir.

Maddeye kadın ve erkeğe şâmil olmak üzere konmuş olan (mükelleflerin bedeni kudretleri ve bu işlerde çalışmıya mâni halleri gözönünde tutulur) hükmü bazı arkadaşlarımız tarafından ileriye sürülen endişelere meydan bırakmıyacak derecede sarih olmakla beraber bu lâyiha kanuniyet kesbettiği takdirde Hükûmetçe yapılacak bir nizamname ve hattâ bir izahname ile kadın ve rkekler arasında her yerin hususiyetlerine göre iş bölümünün tanzimi de mümkün ve temenniye şayandır.

Takrirde imzası bulunan arkadaşlarımızdan Hazım Atıf Kuyucak'ın encümenimizde verdiği izahlara göre kendileriyle encümenimiz arasında yukarıda kaydedilen iki esas bakımından bir görüş farkı bulunmadığı ve endişelerinin sadece iş mükellefiyetinin tatbikında tasavvur ettikleri bazı iktisadi mahzurlara inhisar ettiği de anlaşılmıştır.

Umumiyetle kadınların maddeden çıkarılması lehinde rey veren arkadaşlarımızın da bu esaslarda bizimle müttefik bulunduklarında şüphemiz yoktur. Encümenimiz sayın arkadaşlarımızın tatbikata taallûk eden rey ve kanaatlerine karşı saygılarını ve bu mazbata ile arzolunan tamamlayıcı izahlar ile kendilerinin de tatmin edilmiş olacağı ümidini izhar eder.

Encümenimizce 26 ncı maddede bazı değişiklikler yapılmasına lüzum görülmüştür.

Çalışma mükellefiyetine tabi tutulanlara mazeretsiz olarak işe gelmedikleri veya işten kaçtıkları takdirde çalışmaya mecbur oldukları günler için ihtiyar heyetleri tarafından verilecek kararla mahallî rayice göre kendilerinden işçi ücreti alınmak ve başkaca iki misli çalışılmak gibi cezayı andıran munzam bir mükellefiyet tahmil edilmemesi ve bunlardan para cezası şeklinde bir ceza alınmaması muvafıkı mütalâa olunmuştur.

Bedeni çalışma mükellefiyetini ifa etmiyenlerden yalnız işçi ücreti alınacağına göre ücret alınması hakkında ihtiyar heyetlerinin verecekleri karara karşı alâkalı için sadece işe gelmemesi sebebinin mazerete müstenit bulunması ve takdir edilen işçi ücretinin mahallî rayice uygun olmaması sebeplerine inhisar eden bir itiraz hakkı kabul edilmiş ve bu itirazın tetkik mercii olarak da köylerin bağlılığına göre nahiye müdürü, kaymakam ve vali gösterilmiştir.

İtiraz sebebinin hasrı dolayısiyle bu makamların verecekleri kararın kesin olması da ayrıca maddeye kaydedilmiştir

Tatbik edilecek muameleden ceza mahiyeti

kaldırılmasına göre mahkemeye müracaata da mahal kalmamıştır.

25 nci maddenin son fıkrası hükmüne göre köy dışında ikamet etmekle beraber köyde arazi veya bahçeleri olanlardan okul inşaatı için arazi vergisine geçmemek kaydiyle alınacak paranın ödenmediği takdirde Tahsili emval kanununa göre istîfası da 26 ncı maddeye dercedilmiştir. 26 ncı maddenin diğer fıkraları vezifelerinde kayıtsızlığı görülen muhtarlar ve ihtiyar heyetleri âzalariyle eğitmen ve öğretmenlere tatbik olunacak muameleyi muhtevi bulunmaktadır.

Umumî heyetin tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Muvakkat En. R.	M. M.	Kâtip
Kocaeli	Bursa	Erzurum
Salâh Yargı	*A. Nevzad Ayas*	*N. Elgün*
Gazianteb	Hakkâri	İstanbul
Dr. A. Melek	*İzzet U. Aykurd*	*İ. Alâettin Gövsa*
Kastamonu		Konya
Abidin Binkaya		*Dr. O. Ş. Uludağ*
Kütahya	Malatya	Siird
Dr. A. S. Delilbaşı	*Nasuhi Baydar*	*A. R. Esen*

MADDE 25. — Köy halkından olan veya en az altı aydanberi köyde yerleşmiş bulunanlardan 18 yaşını bitiren ve 50 yaşını geçmiyen her vatandaş, köy ve bölge okulları binalarının kurulmasına, bu binalara su temin edilmesine, okul yollariyle bahçelerinin yapılmasına ve bunların onarılmasına munhasır işler tamamlanıncaya kadar yılda en çok yirmi gün çalışmıya mecbur tutulur.

Bu işlerde çalışma mükellefiyetine tabi tutulacak köylülerin defteri eğitmen ve öğretmen veya gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlerin de iştirakiyle ihtiyar meclisleri tarafından tanzim olunur.

Bu defter tanzim edilirken mükelleflerin bedeni kudretleri ve bu işlerde çalışmıya mâni halleri gözönünde tutulur.

Tanzim edilen defter köyde mahallî âdete göre ilân olunur. İlândan 10 gün sonra bu defter köy bütçelerini tasdik edecek makama gönderilir. Bu makam, 10 gün içinde defterin bu kanun hükümlerine uygun bir surette tanzim edilip edilmediğine bakar ve alâkalılar tarafından itiraz vâkı olmuş ise bu itirazları tetkik ve icabına göre tadil veya tasdik eder.

Çalışmıya mecbur olanlar yerlerine başkalarını çalıştırabilecekleri gibi çalışacakları günler için mahallî rayice göre amele ücretini vermek suretiyle de bu mükellefiyeti ifa edebilirler.

İşin nevine göre hayvanlı arabasiyle veya saban ve pulluk gibi ziraat aletleriyle birlikte çalışanların bir günlük hizmetleri üç gün sayılır.

Bu işler eğitmen, öğretmen, veya gezici öğretmen ve gezici başöğretmenlerin teknik, köy muhtar ve ihtiyar meclisinin idarî nezaretleri altında mahallî iklim ve halkın iş mevsimi gözönünde bulundurularak yukarıda yazılı mükellefiyet defterine göre bir çalışma plânı dahilinde yapılır. Mükelleflerin bu maddeye göre iş gördükleri günlerin mahsuplarını gösteren defterler de bunlar tarafından tutulur.

Köylerde arazi veya bahçeleri olanlar ve bunlardan yarıcılık veya işçi çalıştırmak şeklinde faydalanmakla beraber köy dışında oturanlar bu maddede yazılı yirmi günlük mükellefiyeti mahallî rayice göre işçi ücretini köy sandığına yatırmak suretiyle ifa ederler. Şu kadar ki bu ücretin tutarı köydeki arazi veya bahçelerinin bir yıllık arazi vergisinden fazla olamaz.

MADDE 26. — Yirmi beşinci maddede yazılı mükellefler arasından:

1. Mazeretsiz olarak işe gelmiyenler veya işten kaçanlardan çalışmadıkları her gün için köy ihtiyar meclisleri kararıyle mahallî rayice göre takdir olunacak amele ücreti alınır. Bu suretle almacak ücretin mecmuu yirmi lirayı geçemez. Kararlar alâkalılara tebliğ olunur.

2. Kendilerinden amele ücreti alınmasına karar verilenler, tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde bu karar aleyhine mükellef oldukları işe gelmemelerinin mazerete müstenit olduğu veya ücretin mahallî rayice uygun bulunmadığı sebeplerine munhasır olmak üzere köylerinin bağlılığına göre nahiye müdürlerine, kaymakamlara veya valilere itirazda bulunabilirler. Bu makamlar tarafından verilecek kararlar kesin olup aleyhine hiç bir merciye baş vurulamaz.

3. Yukarıki fıkraya göre alınacak amele ücretleriyle yirmi beşinci maddenin son fıkrasına göre ödenecek işçi ücretlerini vermiyenlerden bu paralar Tahsili emval kanununa göre istîfa olunarak köy sandıklarına yatırılır.

4. Mükelleflerin yirmi beşinci maddeye göre çalıştırılmasında kayıtsızlığı veya işi aksatacak fena halleri görülen muhtar ve ihtiyar meclisi âzaları hakkında yirminci maddenin üçüncü fıkrası hükmü tatbik olunur.

5. Mükellefiyet işlerinin teknik bakımından idaresinde kayıtsızlığı veya işi aksatacak fena halleri görülen eğitmen, öğretmen, başöğretmen, gezici öğretmen ve gezici basöğretmenlere ilkin durumları yazı ile bildirilir. İkincisinde bu kanunda yazılı disiplin cezası verilir. Üçüncü defasında umumî hükümlere göre haklarında takibat yapılır.

S. Sayısı : 204

Eğirdir'in Çay köyünden Hasanoğlu Ahmed Savaş ve Ahmedoğlu Mehmed Ali Sarıdoğan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye encümeni mazbatası (3/430)

T. C.
Başvekâlet
Yazı işleri dairesi müdürlüğü
Sayı : 4-145/521

23 . I . 1942

Müyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Taammüden adam öldürmekten suçlu Hasanoğlu 1331 doğumlu Ahmed Savaş ile bu suçu işlemeğe Ahmed'i azmettirmekten suçlu Ahmedoğlu 1332 doğumlu Memed Ali Sarıdoğan haklarında İsparta Ağır ceza mahkemesi tarafından verilmiş olan ölüm cezasiyle mahkûmiyet kararı Temyiz mahkemesince tasdik edilmiş olduğundan Teşkilâtı esasiye kanununun 26 ncı maddesine göre Büyük Millet Meclisince tetkik edilmek üzere Adliye vekilliğinden 20 . I . 1942 tarih ve 8/18 sayılı tezkere ile gönderilen bu hususdaki evrak aynen sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasına ve neticesinin bildirilmesine müsaadelerini arzederim.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye encümeni
Esas No. 3/430
Karar No. 63

8 . VI . 1942

Yüksek Reisliğe

Eğirdir'in Çay köyünden Musaoğlu Muhittin'i taammüden öldürmekten suçlu aynı köyden Hasanoğlu 1331 doğumlu Ahmed Savaş ve bu suçu işlemeğe Ahmed Savaş'ı azmettirmekten suçlu yine o köyden Ahmedoğlu 1332 doğumlu Memed Ali Sarıdoğan'ın ölüm cezasına çarptırılmaları hakkında İsparta Ağır ceza mahkemesince verilen hükmün tasdikına dair Temyiz mahkemesi Birinci ceza dairesinden sâdır olup Ceza umumî heyetinin 15 . XII . 1941 tarih ve 199/222 sayılı kararıyle katileşen ilâm, mütaakıp kanuni muamelenin ifası zımnında Başvekâletin 23 . I . 1942 tarih ve 4/521 sayılı tezkeresiyle birlikte Encümenimize havale ve tevdi buyurulmakla bu işe taallûk eden dâva dosyasının tetkikinde adı geçen Memed Ali Sarıdoğan'ın aralarında mevcut husumet sebebiyle Musaoğlu Muhittin'i öldürmeyi tasarlayarak Ahmed Savaş'ı bir sağılır inek ve 20 lira mukabilinde bu suçu ikaa azmettirdiği ve her iki suçlu arasında vâkı anlaşma neticesinde Ahmed Savaş'ın köy değirmeninde oturmakta olan Muhittin'i pençereden üzerine çifte tüfengiyle ateş etmek suretiyle vurup öldürdüğü mahkemece sabit görülerek her ikisinin de ölüm cezasına mahkûm edildikleri anlaşılmıştır.

Encümenimizde bu hususta cereyan eden müzakere neticesinde suçlu Memed Ali Sarıdoğan ile Ahmed Savaş'a hükmedilen ölüm cezalarının infazına Teşkilâtı esasiye kanununun 26 ncı mad-

desine tevfikan karar verilmesi hususunun Umumî Heyetin tasvibine arzedilmesi reylerin ittifakıyle karar altma alınmıştır.

Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye En. Rs. N.	M. M.	Kâtip
Zonguldak	Zonguldak	Konya
Şinasi Devrin	*Şinasi Devrin*	*G. Gültekin*

Antalya	Balıkesir	Kastamonu
N. Aksoy	*O .Niyazi Burcu*	*Abidin Binkaya*
Kayseri		Kocaeli
R. Özsoy		*Salâh Yargı*
Manisa		Rize
A. Tümer		*Dr. Saim Ali Dilemre*

S. Sayısı : 207

Türkiye ile İsviçre arasında 28 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/802)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar dairesi müdürlüğü
Sayı : 6/1450

14. IV. 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile İsviçre arasında 28 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 11. IV. 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

3970 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden mezkûr anlaşma ve merbutlarının İcra Vekilleri Heyetince 15 nisan 1942 tarihinden itibaren meriyete konulduğunu arzederim.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Mucip sebepler lâyihası

Türkiye ile İsviçre arasında 30 mayıs 1940 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının müddeti 31 temmuz 1941 tarihinde biterek meriyetten çıktığı ve Anlaşmanın bu suretle meriyetten kalkması üzerine İsviçre Hükûmeti tarafından Türk matbuatı üzerine konulan blokaja tarafımızdan da bazı takyit tedbirlerile mukabele edildiği için iki memleket ticareti ve tediyeleri büyük müşküllerle karşılaşmakta idi.

İki tarafın da menfaatlerine uygun olmıyan bu vaziyete bir son vermek üzere iki Hükûmet murahhas heyetleri arasında Ankara'da yapılan müzakereler sonunda 28 mart 1942 tarihinde yeni bir ticaret ve tediye Anlaşması akit ve imza olunmuştur.

30 mayıs 1940 tarihli Anlaşma, iki taraf mallarının kayıtsız ve tefriksiz olarak kıymet bakımından takasını istihdaf eylemekte olması dolayısiyle muayyen Türk mallarına mukabil memleketimize lüzumlu olan muayyen ecnebi mallarının satın alınması gayesini güden dış ticaret rejimimize ve netice itibariyle menfaatlerimize uymakta idi.

İşbu yeni Anlaşma ile iki taraf ticaretinin iki memleketin bu günün iktisadi şartlarına ve imkânlarına daha uygun bir şekilde cereyanını temin için mübadelelerin hususi takas veya, satıcı memleketin isteğine göre, serbest döviz mukabili icrası esası konulmuştur.

Bu suretle cereyan edecek mübadelelere müteallik bilcümle tediyelerin iki taraf merkez bankaları vasıtasiyle icrası derpiş olunduğu gibi Cumhuriyet Merkez bankasının İsviçre Millî bankası nezdinde tekevvün edecek isviçre frangı mevcudunun Anlaşmanın devamı müddetince, her an altına tahvil olunabileceği ve bu altınların gerek Anlaşmanın devamı müddetince, gerekse işbu Anlaşmanın veya yerine kaim olacak bir yenisinin meriyetten çıkmasından sonra 12 ay içinde serbestçe ihraç edilebilmesi esası konulmuş ve isviçre frangının statüsünde her hangi bir değişiklik vukuu takdirinde Türk alacaklarının bu değişiklikten müteessir olmaması için de Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının yukarıda anılan hesabı mevcudundan 5 000 000 isviçre frangına kadar

olan bir miktarın eski kur üzerinden altına tahvil edilebileceği kararlaştırılmıştır.

İsviçre'ye yapmakta olduğumuz gayri ticari mahiyetteki bazı tediyeleri karşılayabilmek maksadiyle 30 mayıs 1940 Anlaşmasına konulan bir hükümle isviçrelilerin bilcümle Türk ihracatı bedellerinin % 5 ni serbest döviz olarak emrimize vermeleri ve % 10 nun da hususi bir hesaba yatırılarak İsviçre'de yapacağımız talebe aylığı, seyyah masrafı, hasta tedavi ücreti, Türkiye'de çalışan İsviçre'li mütehassısların memleketlerine gönderecekleri paralar gibi bazı tediyelerin bu hesapdan ödenmesi kararlaştırılmıştı. Ancak son senelerde İsviçre'de yaptığımız bu nevi tediyelerin yekûnu çok azalmış bulunduğu için bu hesaba ayrılan mebaliğ ihtiyaç miktarını bir haylı tecavüz etmekte ve bu paraların başka hususlara sarfını da İsviçreliler kabul etmediklerinden bu hal netice itibariyle bir kısım paramızın bloke bir halde kalmasına mahal vermekteydi. Yeni Anlaşma ile ticari mübadeleler üzerinden bu nevi yüzdeler ayrılması usulü kaldırılmış bulunmaktadır. Anlaşmaya merbut malî alacakların transferine müteallik protokol hükümlerine tevfikan İsviçre'ye ithal olunacak mallar bedelinin % 50 si İsviçre frangı olarak serbestçe emrimize verileceğinden elimize yine eski Anlaşma ile elde edilen miktarda döviz geçmesi temin edilmiş bulunmakta ve buna mukabil ticari mübadeleler ise her türlü kayıttan âzade tutulmaktadır.

Malî alacakların transferi işinde konulan hükümlere gelince: 1940 Anlaşmasına merbut (Malî alacakların transferine müteallik protokol) da yalnız Anadolu Demiryolları ve Haydarpaşa limanı senelik taksitleriyle diğer bazı ufak tefek borçlar mürettebatının transferine ait hükümler derpiş edilmiş iken bu defa bu sayılanlara Şark Demiryolları şirketinin satın alınması dolayısiyle ihraç edilen 1937 Türk borcu tahvillerinin İsviçrelilere ait hissesi de ilâve olunmuştu.

30 mayıs 1940 tarihli protokolda bu gibi transferlerin alelıtlak tütün, üzüm ve fındık ihracı suretiyle yapılması ve senelik mürettebatın transferinden sonra bu malların da umumî mübadeleler mevzuu arasına katılması kararlaştırılmıştı. Fakat tatbikatta bu usulün bazı mahzurları görülmüş ve bu gibi transferler için tesbit edilmiş bulunan 2 500 000 isviçre franklık plafonu tecavüz eden ihracat bedellerinin umumî takas hesabımıza nakli hususunda, protokolün sarih hükmüne rağmen, İsviçre'lilerin gösterdikleri taallül neticesinde bir kısım paramız «malî alacakları» hesabında mahsur kalmıştır.

Bu defa imza edilen protokol ile transferlerin yalnız yukarıda anılan üç madde ile değil fakat bu maddeleri de ihtiva eden dört grup emteanın her grupundan muayyen miktarlar ihracı suretiyle yapılması ve her grup için muhassas kontenjanlar tükendikten sonra bu grup malların umumî mübadeleler çerçevesine alınması ,kontenjanları tecavüz edecek şekilde ihracat yapılmışsa bunların bedellerinin serbest döviz olarak emrimize verilmesi ve bundan başka ihracat bedellerinin, borçlar mürettebatının Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası nezdindeki hesaba yatırılmasına intizaren İsviçre'deki «Malî borçlar» hesabında muattal kalmaması için, bu hesap mevcudunun, icabına göre iade edilmek suretiyle, her an kullanılabileceği esasları konulmak suretiyle eski protokolun tatbikında görülen mahzurlar bertaraf edilmiştir. Diğer taraftan malî alacakların transferi için tesbit olunan 1 550 000 İsviçre franklık plafonun transfer edilecek katî meblâğın dununda olduğu anlaşılırsa aradaki farkın da transferine imkân vermek üzere yukarıda anılan emtia guruplarına tahsis olunan kontenjanların garameten tezyidi derpiş olunmuştur.

1940 protokolu ile transferi derpiş edilen borç taksitleri yekûnu 2 500 000 İsviçre frangı olarak tesbit olunmuştu. Yeni protokola Şark Demiryollarına ait taksitler de ilâve edilmiş bulunmasına rağmen bu yekûn 1 550 000 İsviçre frangına indirilmiştir. Bunun sebebi 1940 protokolunda derpiş olunan yekûna eski birikmiş taksitlerin dahil edilmiş bulunması idi. Bugün birikmiş taksitler tamamen ödenmiş bulunduğu için vaziyet normal hale girmiş ve senelik tarnsfer yekûnu da yukarıda arzedilen miktara inmiş bulunmaktadır.

Malî borçların transferi için yapılan ihracatın muayyen haddi tecavüz etmesinden mütevellit bir kısım paramızın «Malî alacaklar» hesabında mahsur kaldığı yukarıda arzedilmişti. Bu paranın icabı kadar miktarile 30 mayıs 1940 Anlaşmasının meriyetten çıkmasından işbu Anlaşmanın meriyete girmesine kadar geçen zamana ait borç taksitlerinin ödenmesi tabii görülmüş ve bakıye kalacak

kısmın ise, aşağıda arz kılınacak şekilde, takas hesaplarının tasfiyesinde kullanılması kararlaştırılmıştır.

Anlaşmaya bağlı ikinci bir protokol ile de 2/14573 sayılı kararname hükümleri dahiline girdiği için memleketimizde bloke bulunan İsviçre matlubatının Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasında açılacak bir hesapta toplattırılması ve bunların bloke paraların transferi hakkındaki hükümlerimize tevfikan transferi imkânı derpiş olunmuştur.

İmza protokolu ile istihdaf olunan gaye 30 mayıs 1940 Anlaşmasının meriyetten çıkmasından sonra iki taraf arasında muallâkta kalmış bulunan hesapların tasfiyesidir. Bu protokol ile eski Anlaşmaya tevfikan iki taraf Merkez bankaları nezdinde açılmış bulunan takas hesaplarında mevcut mebaliğden herhangi bir tahsis mevzuunu teşkil etmemiş bulunanlar biribiriyle takas edilmekte ve bu takas neticesi İsviçreliler lehine tekevvün edecek bakiyeden 750 000 İsviçre franklık bir meblâğın yukarıda arzedildiği veçhile «Malî borçlar» hesabında kalmış bulunan alacağımızdan ve kalan kısmın da serbest döviz ile yapılacak ihracat ile ödenmesi derpiş olunmaktadır.

30 mayıs 1940 tarihli Anlaşmaya tevfikan açılmış bulunan hususi hesabımızda mevcut bakiye de İsviçre'de yapılacak her nevi tediyelerde kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının emrine verilmektedir.

Ayrıca, 30 mayıs 1940 tarihli Anlaşmanın meriyetten çıktığı tarih olan 31 temmuz 1941 ile işbu Anlaşmanın meriyete girdiği 15 nisan 1942 tarihi arasında icrasına müsaade edilmiş bulunan takas muamelelerinin, müsaadenin verilmiş olduğu esaslar dahilinde, itmam edilecekleri de tasrih olunmaktadır.

Anahatları yukarıda arzkılınan işbu Anlaşma menfaatlarımıza uygun olduğundan kabul ve tasdiki Büyük Millet Meclisinin Yüksek Katma arzolunur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Esas No. 1/802
Karar No. 10

29 . V . 1942

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile İsviçre arasında 28 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 11 . IV . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte encümenimize havale buyurulmakla Hariciye vekilinin huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Mucip sebepler lâyihasının tetkikından ve verilen izahattan, yapılan Anlaşmanın menfaatlerimize uygun olduğu anlaşılmıştır.

Aynen kabul edilen kanun lâyihası havalesi veçhile İktisat encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Ha. En. Reisi	M. M.	Kâtip
Konya	İstanbul	Tokad
M. Göker	*A. Ş. Esmer*	*N. Poroy*
Bolu		Diyarbakır
H. C. Çambel		*Dr. İ. Tali Öngören*
Diyarbakır		Erzurum
Zeki M. Alsan		*P. Demirhan*
Gümüşane		Manisa
Edib S. Tör		*Hikmet Bayur*

Tekirdağ
Yahya Kemal Beyatlı

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Esas No. 1/802
Karar No. 38

12 . VI . 1942

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile İsviçre arasında 28 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında Hariciye vekilliği tarafından hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetince 11 . IV . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesi ve Hariciye encümeni mazbtasiyle birlikte encümenimize tevdi buyurulmuş olmakla Hariciye ve Ticaret vekillikleri mümessilleri hazır bulundukları halde tetkik ve mütalâa olundu.

Mucip sebeplerden ileri sürülen mütalâalara ve verilen izahata göre yapılan Anlaşmanın bugünkü ahval muvacehesinde memleketimizin menfaatlerine uygun olduğu anlaşılmış ve kanun lâyihası encümenimizce de aynen kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisat En. Reisi	Na.	M. M.	Kâtip
Rize		Rize	Bilecik
Fuad Sirmen		*Fuad Sirmen*	
Ankara		Denizli	Edirne
M. Eriş		*Tahir Berkay*	*T. Göksel*
Erzincan		İzmir	Kars
S. Başotaç		*Benal Arıman*	*K. Arıklı*
Kastamonu		Konya	Zonguldak
M. Celâl Bayar		*Kâzım Okay*	*H. Karabacak*

HÜKÛMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile İsviçre arasında 28 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Türkiye ile İsviçre arasında Ankara'da 28 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşması ile merbutu protokol ve mektuplar kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur. 11 . IV . 1942

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	*H. Menemencioğlu*	*A. R. Artunkal*

Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Faik Öztrak	*Ş. Saracoğlu*	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	*A. F. Cebesoy*	*Sırrı Day*
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	*R. Karadeniz*	*Muhlis Erkmen*
Mü. V.		Ti. V.
F. Engin		*M. Ökmen*

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSVİÇRE KONFEDERASYONU ARASINDA TİCARİ MÜBADELELERE VE TEDİYELERİN TANZİMİNE MÜTEALLİK ANLAŞMA

İki memleket arasındaki ticari mübadeleleri inkişaf ettirmek ve tediyelerin tanzimini kolaylaştırmak arzusiyle, Türkiye Cumhuuriyeti Hükûmeti ve İsviçre konfederasyonu Hükûmeti, 13 ilkkânun 1930 tarihinde Türkiye ile İsviçre arasında münakit Ticaret mukavelesinin münderecatına halel gelmeksizin aşağıdaki hükümlerin kabulünü kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

Türkiye ile İsviçre arasında ticari mübadeleler her iki memlekette mer'i ithalât ve ihracat umumî rejimlerine tevfikan yapılacaktır.

Madde — 2

1. İki memleket arasında ticari mübadeleler, satıcının memleketine nasıl uygun gelirse ona göre hususi takas yoluyla veyahut serbest dövizle yapılacaktır.

2. İşbu Anlaşma mucibince hususi takastan maksat, mal ihraç veya ithali mukabilinde müsavi kıymette başka mal ithal ve ihracı vecibesini tahmil eden bir muameledir.

Hususi takas muameleleri iki memlekette salâhiyettar makamların mütekaddim müsaadelerine tabi olacaklardır.

Türk ve İsviçre makamları bu müsaadeleri Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve İsviçre Takas ofisiyle doğrudan doğruya muhabere suretiyle birbirlerine göndereceklerdir.

3. İşbu Anlaşma mucibince serbest dövizle satıştan maksat, satıcının memleketinde salâhiyettar makamlarca, mukabilinde bir ithalât yapmak mecburiyeti tahmil edilmeksizin ihracına müsaade edilen malın satışıdır.

Madde — 3

1. İşbu Anlaşma meriyete girdikten sonra iki Taraftan sevkedilen mallara, iki Memleketin salâhiyettar makamlarınca verilmiş ve merbut nümuneye uygun bir menşe şahadetnamesi terfik edilecektir.

2. Bedeli elli Türk lirasını veya başka bir para ile muadilini geçmiyen irsalât için, menşe şahadetnamesi mecburi değildir.

Madde — 4

İşbu Anlaşma hükümlerine tevfikan münakit hususi takas muameleleri cif (veya mevrit istasyonunda teslim) yahut fob (veya sevk istasyonunda teslim) kıymet esasına göre cereyan edebilecektir.

Madde — 5

1. Türkiye menşeli olup gerek bir hususi takas muamelesini icra zımnında, gerek serbest döviz tediyesi mukabilinde İsviçre'ye ithal edilmiş bulunan veya ithal edilecek olan malların bedeli, İsviçre frangı olarak İsviçre Millî bankasına tediye olunacak ve mezkûr bankanın Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası adına açacağı faizsiz bir İsviçre frangı hesabının matlubuna geçirilecektir.

2. İsviçre menşeli olup gerek bir hususi takas muamelesini icra zımnında, gerek serbest döviz tediyesi mukabilinde Türkiye'ye ithal edilmiş bulunan veya ithal edilecek olan mallar bedelini ödemek için Türkiye'deki borçlu lüzumlu bulunan İsviçre frangı tutarını Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasından satın alacaktır.

Türk borçlarına borçlarının tediyesi için lüzumlu İsviçre franklarını Türkiye Cumhuriyet

Merkez bankası, işbu maddenin 1 numaralı fıkrasında mevzuubahis olup İsviçre Millî bankası nezdinde küşade bulunan hesaptaki mevcudatından, muadil Türk liralarının istifası mukabilinde satacaktır.

Tediyelerin hak sahiplerine icrasını bilâ teehhür mümkün kılmak üzere, yukarıda mezkûr hesabın beslenmesi lâzımgeldikçe Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası bu hesabı besleyecektir.

3. Hak sahiplerine tediyat Türkiye'de Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve İsviçre'de İsviçre Millî bankası tarafından itfa olunacaktır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve İsviçre Millî bankası hak sahiplerine tediyeleri mümkün kılmak üzere lüzumlu ihbarnameleri birbirlerine günü gününe göndereceklerdir.

Madde — 6

Türkiye veya İsviçre'ye mütekabilen ithal edilecek İsviçre veya Türkiye menşeli malların mübayaası için avans olarak yapılacak teslimat ithalâtcı memlekete mensup salâhiyettar makamların muvafakatına tabi olacaktır. Bu teslimat işbu Anlaşma hükümlerine tevfikan icra edilecektir.

Madde — 7

İşbu Anlaşmanın muntazam bir tarzda işlemesini temin için alınacak tedbirler hakkında İsviçre Takas ofisiyle Türkiye Cumhuriyet Markez bankası aralarında mutabık kalacaklardır.

Madde — 8

1. İsviçre Millî bankası ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından tanzim edilen tediye emirleri İsviçre frangı olarak tahrir olunacaktır.

2. Türk lirası üzerinden muharrer borçların bedeli olarak İsviçre Millî bankasına yapılacak teslimat Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasınca tesbit edilmiş bulunan en son malûm rayiçle İsviçre frangına tahvil olunacaktır. Türkiye'de Türk lirasının İsviçre frangına ve İsviçre franklarının Türk lirasına tahvili Türkiye dahilî mevzuatına müstenit rayiç üzerinden yapılacaktır.

3. Türk lirasından veya İsviçre frangından gayri bir para ile muharrer borçların tahvili, alıcı ile satıcının müştereken tesbit edecekleri borsa veya piyasada mukayyet son rayiç üzerinden icra edilecektir.

Madde — 9

1. a) İki memleket arasında ticari mübadelelere müteallik nakliye, sigorta, antrepo ve gözetme masrafları;

b) İki memleket arasında ticari mübadelelerden mütevellit olup Türk ihracatçılarının İsviçre'deki mümessillerine borçlu bulundukları masarif ve komisyonlarla İsviçreli ihracatçıların Türkiye'deki mümessillerine borçlu bulundukları masarif ve komisyonlar;

İşbu Anlaşmanın hükümlerine tevfikan serbest dövizle ödenecektir.

2. İki memleketin salâhiyettar makamları ve teşkilâtları bu mebaliğin mahiyet ve ciheti istimalini tetkik ve murakabe etmek hakkını mahfuz tutarlar.

Madde — 10

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına ve İsviçre Millî Bankasına işbu Anlaşma hükümlerine tevfikan yapılan tediyat Türk ve İsviçre'li borçlu için ibra kuvvetini haiz olacaktır.

Madde — 11

İki Hükûmetin her biri, ticarî mübadelelerin işbu Anlaşmaya tevfikan tahakkukunu temin için kendisine taallûk eden muvafık tedbirleri alacaktır.

Madde — 12

1. İşbu Anlaşmanın mer'iyeti müddetince müsaadeye iktiran etmiş ihracattan mütevellit karşılıklı alacaklar, bu Anlaşma hükümlerine tevfikan tasfiye olunacaktır.

2. Bu Anlaşmanın mer'i bulunduğu müddetçe, muvafakate iktiran etmiş olup Anlaşmanın inkızasında hitama ermemiş bulunan hususi takas muameleleri de kezalik bu Anlaşmanın hükümlerine tevfikan tasfiye olunacaktır.

Madde — 13

İsviçre Konfederasyonu ile Liechtenstein Prensliği arasında 23 mart 1923 tarihiyle münakit Gümrük Birliği Muahedesi mucibince işbu Anlaşma Liechtenstein Prensliği ülkesine de tatbik olunacaktır.

Madde — 14

Tasdik edilecek olan işbu Anlaşma, iki Hükûmetin muvafakatına iktiran kaydiyle 15 nisan 1942 de mer'iyete girecektir. Mer'iyete girdiği tarihten itibaren bir sene muteber olacak ve İki Âkit Tarafın mutabakatiyle temdit edilebilecektir.

Ankara'da 28 mart 1942 tarihinde fransızca iki nüsha tanzim edilmiştir.

M. C. Açıkalın *Ebrard*
Cahid Zamangil

Menşe şahadetnamesi nümunesi

Gönderen :	**Gönderilen :**
İsim :	**İsim :** . . . . .
İkametgâh :	**İkametgâh :** . . . . .
Sokak :	**Sokak :** . . . . .

Malın cinsi :
Ambalaj tarzı :
Koli adedi :
Marka numara :

Ağırlık	Gayrisafi kilo	:
	Safi kilo	:
Kıymet	Fob	:
	Cif	:

Sevk yolu :

Yukarıda gösterilen malların . . . . . menşeli olduğu ve Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik olarak 28 mart 1942 de imzalanmış olan anlaşma hükümlerine tevfikan bu şahadetnamenin verildiği tasdik olunur.

Tarih

(Mühür) **Menşe şahadetnamesini veren salâhiyetli makamın ismi ve imza :**

TÜRKİYE İLE İSVİÇRE ARASINDA TİCARİ MÜBADELELERE VE TEDİYELERİN TANZİMİNE MÜTEALLİK 28 MART 1942 TARİHİNDE İMZA EDİLEN ANLAŞMAYA MUNZAM VE İSVİÇRE'DE TÜRK HARİCİ BORÇ SERVİSİNE MÜTEDAİR PROTOKOL

Türkiye ile İsviçre arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik olarak bugünkü tarihle mümza Anlaşmayı imza edecekleri esnada iki Âkit Taraf aşağıdaki hususat hakkında mutabık kalmışlardır :

Madde — 1

İşbu munzam protokol mefadınca kasdedilen malî alacaklar şunlardır:

a) Türkiye'de yatırılmış sermayelerin, Türk mevzuatına veya Hususi Anlaşmalara göre Türk lirası olarak tediye edilebilen ve bütün yabancı memleketlere veya tahsisen İsviçre'ye her nevi Türk malı ihracında kullanılabilen iradları; şu şartla ki bu iradlar üçüncü bir memlekette tahsil edilmesine ve 1 kânunusani 1940 tarihinde ve o tarihten beri bilâinkıta ikâmetgâhları İsviçre'de bulunan hakiki veya hükmi şahıslara yahut senedat İsviçre'de bulunmak kaydiyle ecnebi memleketlerde mukim İsviçre tebaasına ait bulunsun.

b) Türk Hükûmetiyle âtideki şirketler arasında 19 teşrinisani 1938 tarihinde akdolunan Anlaşmalarda tarif edilen «A» kontenjanlarının malî servisi:

Anadolu Demiryolu şirketi,

Haydarpaşa Limanı şirketi,

c) Türkiye Hükûmeti ile Şark Demiryolları Anonim Şirketi arasında 25 kânunuevvel 1936 tarihinde münakit mukavele şeraitine tevfikan yüzde beş 1937 Türk borcu tahvillerinin İsviçre hâmillerine ait malî servisi.

Madde — 2

Yukarıda birinci maddede istihdaf olunan malî alacaklar aşağıda tadad edilen Türk mallarının, beher madde grupuna tâyin edilmiş bulunan kontenjanlar hadleri dahilinde olmak üzere İsviçre'ye ithali suretiyle tesviye edilebilecektir :

Maddeler grupları	Mallar	Senelik kontenjanlar (İsviçre frangı olarak)
I	Fındık, ceviz, fıstık	1 525 000
II	Üzüm, incir, yemiş çekirdeği	425 000
III	Tütünler	600 000
IV	Halı, bağırsak, gülyağı, şarap, likör, sünger, boynuz, kemik, ilh. gibi kemik dökün-tüleri, tıbbi nebatlar	550 000
		3 100 000

Bu malların tediyeleri işbu Protokolün 3 ncü maddesi ahkâmına tevfikan yapılacaktır.

Madde — 3

Yukarıki 2 nci maddede zikri geçen mallar bedeli olarak İsviçre Millî bankasına teslim olunan

mebaliğ şu suretle tevzi edilecektir :

Yüzde elli : Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik olarak bugünkü tarihle mümza Anlaşmanın 5 nci maddesi 1 nci fıkrasında zikri geçen ve İsviçre Millî bankası nezdinde Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası namına küşade bulunan hesaba yatırılacaktır.

Yüzde elli: işbu munzam Protokol hükümlerine tevfikan malî alacakların tediyesine tahsis olunacaktır.

Madde — 4

İşbu munzam Protokolün mer'i bulunduğu müddet zarfında nakli yapılabilecek malî alacakların umumî baliği, ahdî sene çerçevesi dahilinde 1 550 000 İsviçre franklık bir had ile mahduttur.

Malî alacakların tediyesine muhassas mallar gruplarından her birine tâyin olunan kontenjanlar tükendikçe, bu mallar, Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik bugünkü tarihle mümza Anlaşmanın 2 nci maddesinde derpiş olunan mübadelelere mevzu teşkil edeceklerdir.

Madde — 5

Yukarıda 1 nci maddede istihdaf olunan malî alacakların işbu munzam Protokolde derpiş edilen nakli nukut hakkını kullanmış olan sahipleri için bu tesviye tarzı tahsil edilen alacaklar hakkında katî mahiyetini haiz bulunacaktır. Bu tesviye imkânından feragat eden malî alacaklar sahipleri, tahsil edilmemiş olan alacaklar için bütün haklarını muhafaza ederler. İşbu munzam Protokolün meriyet müddeti bittikten sonra dahi aynı hak mahfuzdur.

Madde — 6

İsviçre'li ithalâtçıların İsviçre Millî bankasına, işbu Protokolün 1 nci maddesinde zikri geçen malî alacakların tediyesine hadim teslimatı, İsviçre Millî bankasının Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası namına açacağı «Türkiye'deki malî alacaklar» hesabının matlubuna kaydedilecektir.

Kezalik bu alacakların bedelini temsil eden Türk liraları Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının İsviçre Millî Bankası namına açacağı «İsviçre malî alacakları» hesabının matlubuna kaydedilecektir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının talebinde İsviçre Millî bankası, işbu maddenin 1 nci fıkrasında zikri geçen «Türkiye'deki malî alacaklar» hesabının bakıyesini serbestçe satılabilen bir dövize tahvil edecek ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının emrine vazedecektir.

İşbu Protokolün 4 ncü maddesinde derpiş olunan had dahilinde İsviçre'ye nakli yapılmak üzere «İsviçre malî alacaklar» hesabına teslimat vukubulduğu takdirde, Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası, kâfi mevcudat bulunmaması halinde, «Malî alacaklar» hesabını, bu hesabın zimmetiyle, kendi emrine vazolunan meblâğlar haddi dahilinde besliyecektir.

Madde — 7

Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve İsviçre Takas Ofisi işbu munzam Protokolün iyi işlemesini temin edecek teknik şekiller hakkında mutabık kalacaklardır.

Madde — 8

İsviçre'de Türk haricî borcu servisine mütaallik olup Türkiye ile İsviçre arasında 30 mayıs 1940 da mümza Ticaret ve Tediye Anlaşmasına munzam Protokol mucibince, Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve İsviçre Millî bankası nezdinde açılmış olan «Malî alacaklar» hesapları işbu Protokol mer'iyete girdiği tarihte birbiriyle takas edilecektir. Kalacak bakıye işbu Protokolün 6 ncı

maddesi mucibince İsviçre Millî bankası nezdinde küşade «Malî alacaklar» hesabına devrolunacaktır.

Madde — 9

İşbu munzam Protokol Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine mütaallik olarak bugünkü tarihle mümza Anlaşmanın ayrılmaz bir cüzünü teşkil etmekte olup aynı müddetle muteber olacaktır.

Ankara'da 28 mart 1942 tarihinde fransızca iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

M. C. Açıkalın *Ebrard*
Cahid Zamangil

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSVİÇRE KONFEDERASYONU ARASINDA TİCARİ MÜBADELELERE VE TEDİYELERİN TANZİMİNE MÜTEALLİK OLARAK 28 MART 1942 TARİHİNDE İMZA EDİLEN ANLAŞMAYA MÜLHAK VE MUHTELİF İSVİÇRE ALACAKLARINA MÜTEDAİR PROTOKOL

1. 2/14573 numaralı kararnameye tevfikan Türkiye'de mahsur matlûbatı bulunan İsviçreli alacaklılara, bu alacakların tutarı Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasına tevdi ettirmelerini İsviçre Takas Ofisi tavsiye edecektir.

2. Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasına teslimatın yapılmasına Türkiye'de salâhiyettar makamat tarafından daha evvelden müsaade edilmiş olmak lâzımgelir.

3. Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası kendisine bu suretle tevdi edilecek mebaliği İsviçre Takas Ofisi namına defterlerinde küşade ve «muhtelif İsviçre alacakları » adlı bir hesaba kaydedecektir.

4. «Muhtelif İsviçre alacakları» hesabında bulunan matlubat, Türkiye'de mahsur matlubatı idare eden Türk mevzuatına tevfikan istimal olunacaktır.

İşbu Protokol Türkiye Cumhuriyeti ve İsviçre Konfederasyonu arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik olarak bu günkü tarihle mümza Anlaşmanın ayrılmaz bir cüzünü teşkil etmekte olup ayni müddetle muteber bulunacaktır.

Ankara'da 28 mart 1942 tarihinde fransızca iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

M. C. Açıkalın *Ebrard*
Cahid Zamangil

İMZA PROTOKOLÜ

Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında Ticari mübadelelere ve Tediyelerin tanzimine müteallik Anlaşmayı imza ederken Âkit iki Taraf hususatı âtiyeyi kararlaştırmışlardır:

1. a) Türkiye ile İsviçre arasında Ticari mübadelelere müteallik tediyelerin tanzimi hakkında 31 mart 1938 tarihli Anlaşmanın 3 ncü ve 4 ncü maddeleri mucibince Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve İsviçre Millî bankası nezdinde açılmış bulunan kliring hesapları işbu Anlaşmanın meriyete girdiği tarihte birbiriyle mahsup edilecek ve İki Memleketten biri lehine

kalacak bakiye, Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında Ticarî mübadelelere ve Tediyelerin tanzimine müteallik olarak bugünkü tarihte mümza Anlaşmaya munzam ve İsviçre'de Türkiye harici borcu servisine mütedair protokolda derpiş edilmiş «Malî alacaklar» hesabına devredilecektir.

b) Yukarıda mevzuubahis 31 mart 1938 tarihli Anlaşmaya tevfikan kliring hesabına kaydedilmesi iktiza eden müstakbel tahsilât işbu Anlaşmanın meriyete vazı tarihinden sonra yukarıda ismi geçen «Malî alacaklar» hesabına kaydedilecektir.

2. 30 mayıs 1940 tarihli Türk - İsviçre Ticaret ve Tediye anlaşmasının mer'i bulunduğu müddet zarfında başlamış bulunan hususi takas muameleleri aşağıdaki şekilde tasfiye edilecektir:

a) İsviçre Millî bankası nezdinde Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası lehine küşade hususi takas hesabında Türk ihracatının bedelini teşkil eden ve salâhiyettar Türk makamı tarafından İsviçre malları ithalâtına tahsis edilmiş bulunan mebaliğ bu İsviçre mallarının ödenmesine hâdim olacaktır.

b) İsviçre ihracat bedelini teşkil edip Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasına teslim ve salâhiyettar Türk makamı tarafından Türk malları ihracatına tahsis edilmiş bulunan mebaliğ mezkûr Türk mallarının tediyesine hâdim olacaktır.

c) Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasına ve İsviçre Millî bankasına teslim edilmiş bulunan ve Türk salâhiyettar makamı tarafından henüz tahsise mevzu teşkil etmemiş bir ithalâtın bedelini teşkil eden mebaliğ birbiriyle mahsup edilecektir. İsviçre lehine kalacak bakiye 750 000 İsviçre frangını aşmamak kaydiyle yukarda mevzuubahis «Malî alacaklar» hesabına devrolunacaktır. Muhtemel bir fazla mal ihracı suretiyle veya serbest dövizle ödenecektir.

d) Bilâhara tahsil olunacak mebaliğ ile esbabı mücbire yüzünden tahakkuk edemiyecek olan bir ithalâta evvelce tahsis edilmiş bulunan mebaliğ Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ile İsviçre Takas Ofisi arasında yapılacak itilâf mucibince tasfiye edilecektir.

3. Yukarıda ismi geçen 30 mayıs 1940 tarihli Anlaşmanın II nci maddesi mucibince İsviçre Millî bankası nezdinde Türkiye Cumhuhiyet Merkez bankası lehine küşade hususi hesap, tasfiyesine kadar ipka edilecektir.

Bu hesaptaki mevcudatı Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası İsviçre'de ifa edeceği bilûmum tediyatta kullanacaktır.

4. 30 mayıs 1940 tarihli Anlaşmanın inkıza tarihinden itibaren Türkiye Cumhuriyeti ve İsviçre Konfederasyonu arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik bugünkü tarihle mümza Anlaşmanın meriyete girdiği tarihe kadar 2/15843 numaralı Türk kararnamesine tevfikan, Türkiye'ye yapılmış bulunan ithalât ve İsviçre'ye yapılmış olan ihracattan mütevellit mütekabil alacaklar ithalât ânında mer'i Türk rejimine tevfikan tesviye edilecektir.

İşbu Protokol Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik bugünkü tarihle mümza Anlaşmanın ayrılmaz bir cüzünü teşkil etmekte olup aynı müddetle muteber olacaktır.

Ankara'da 28 mart 1942 tarihinde fransızca iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

N. C. Açıkalın *Ebrard*
Cahid Zamangil

Ankara, 28 mart 1942

Bay Reis,

Türkiye ile İsviçre arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik olarak bugünkü tarihle imza edilen Anlaşmanın 9 ncu maddesine atfen, ikmal ve tamir ticaretine alelâde ücretler, serbest meslek erbabı ücretleri, montaj masarifi ilâh... gibi hizmet ifasına ait vecibelerden mütevellit masrafların, kezalik, lisans hakkı, ihtira beratı hakkı ilâh... gibi fikri mülkiyet sahasına müteallik vecibelerden mütevellit masrafların serbest dövizle nakledilmesine, Türkiye'nin dahilî mevzuatı müsait oldukça, Cumhuriyet Hükûmetinin müsaade etmeğe âmade olduğunu bildirmekle mübahiyim.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim Bay Reis.

Bay Jean Ebrard
İsviçre Murahhas Heyeti Reisi
Ticari Anlaşmalara Federal Murahhas
Şehirde

M. C. Açıkalın

Ankara, 28 mart 1942

Bay Elçi,

Meali aşağıya naklolunan bugünkü tarihli mektubunuzu aldığımı bildirmekle şeref kesbeylerim:

«Türkiye ile İsviçre arasında Ticarî Mübadelelere ve Tediyelerin tanzimine müteallik olarak bugünkü tarihle imza edilen Anlaşmanın 9 ncu maddesine atfen, ikmal ve tamir ticaretine; alelâde ücretler, serbest meslek erbabı ücretleri, montaj masarifi ilh... gibi hizmet ifasına ait vecibelerden mütevellit masrafların, kezalik, lisans hakkı, ihtira beratı hakkı ilh .... gibi fikrî mülkiyet sahasına mütaallik vecibelerden mütevellit masrafların serbest dövizle nakledilmesine, Türkiye'nin dahilî mevzuatı müsait oldukça, Cumhuriyet Hükûmetinin müsaade etmeğe âmade olduğunu bildirmekle mübahiyim.»

Yukarıdaki hususu kaydeylediğimi size bildirmekle şerefyabım.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim.

Bay Cevad Açıkalın
Türk Murahhas heyeti Reisi
Birinci Sınıf Orta Elçi
Hariciye Vekâleti Kâtibi Umumî
Birinci Muavini
Şehirde

Ebrard

Ankara, 28 mart 1942

Bay Reis,

Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında Ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik olarak bugünkü tarihle imza edilen Anlaşmaya ek olup İsviçre'de Türk haricî borcuna mütedair Protokolün 2 nci maddesine atfen, işbu Protokolün 4 ncü maddesindeki had, mezkûr Protokolün 1 nci maddesinde tarif edilmiş bulunan malî alacakların nakline tahsis olunacak

katî meblâğın dununda bulunduğu anlaşılacak olursa, bu fazlalığa muadil bir meblâğın işbu hadde ilâve edileceğini ve yukarıda mevzuubahis 2 nci maddede irae olunan mallar grupuna tâyin edilmiş bulunan kontenjanların da bu ilâve nisbetinde tezyit olunacağını ıttılamıza arzetmekle mübahiyim.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim Bay Reis.

Bay Jean Ebrard
İsviçre Murahhas Heyeti Reisi
Ticari Anlaşmalara Federal Murahhas
Şehirde

M. C. Açıkalın

Ankara, 28 mart 1942

Bay Elçi,

Meali aşağıya naklolunan bugünkü tarihli maktubunuzu aldığımı bildirmekle şeref kesbeylerim.

«Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında Ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik olarak bu günkü tarihle imza edilen Anlaşmaya ek olup İsviçre'de Türk harici borcuna mütedair Protokolün 2 nci maddesine atfen, işbu Protokolün 4 ncü maddesindeki had, mezkûr Protokolün 1 nci maddesinde tarif edilmiş bulunan malî alacakların nakline tahsis olunacak katî meblâğın dununda bulunduğu anlaşılacak olursa, bu fazlalığa muadil bir meblâğın işbu hadde ilâve edileceğini ve yukarıda mevzuubahis 2 nci maddede irae olunan mallar grupuna tâyin edilmiş bulunan kontenjanların da bu ilâve nisbetinde tezyit olunacağını ıttılamıza arzetmekle mübahiyim.»

Yukarıdaki hususu kaydeylediğimi size bildirmekle şerefyabım.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim Bay Elçi.

Bay Cevad Açıkalın
Türk Murahhas heyeti Reisi
Birinci sınıf Orta Elçi
Hariciye vekâleti Kâtibi umumî
Birinci muavini
Şehirde

Ebrard

Ankara, 28 mart 1942

Bay Elçi,

İsviçre Konfederasyonu ile Türkiye Cumhuriyeti arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine mütaallik olarak bugünkü tarihle imza edilen Anlaşmaya atfen âtideki hususu ıttılamıza arzetmekle mübahiyim:

Mezkûr Anlaşmanın, 14 ncü maddesinde tarif edilen şerait dahilinde meriyete girdiği gün İsviçre Hükûmeti, İsviçre ile Türkiye arasında tediyelerin tanzimine mütaallik muvakkat tedbirler vazeden 31 temmuz 1941 tarihli kararnameyi ilga edecektir.

İsviçre'deki matlubatın ve akreditiflerin mahsurluğuna ve Türkiye'ye müteveccih nakli nukud ve ihracatın durdurulmasına mâtuf olup mezkûr kararname ile alâkalı olarak 1 ağustos 1941 tarihinden itibaren İsviçre'de alınmış bütün tedbirler 31 temmuz 1941 tarihli kararnamenin ilga edil-

diği gün İsviçre Hükûmeti tarafından hemen iptal edilecektir.

Yukarıki hususun tarafınızdan kaydedilmesini rica ederim.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim Bay Elçi,

Ebrard

Bay Cevad Açıkalın,
Türk murahhas heyeti reisi
Hariciye vekâleti Kâtibi umumî
Birinci muavini

Şehirde

Ankara, 28 mart 1942

Bay Reis,

Meali aşağıya naklolunan bugünkü tarihli mektubunuzu aldığımı bildirmekle şeref kesbeylerim;

«İsviçre Konfederasyonu ile Türkiye Cumhuriyeti arasında Ticari mübadelelere ve Tediyelerin tanzimine müteallik olarak bugünkü tarihle imza edilen Anlaşmaya atfen âtideki hususu ıttılarınıza arzetmekle mübahiyim.

Mezkûr Anlaşmanın, 14 ncü maddesinde târif edilen şerait dahilinde meriyete girdiği gün İsviçre hükûmeti, İsviçre ile Türkiye arasında tediyelerin tanzimine müteallik muvakkat tedbirler vazeden 31 temmuz 1941 tarihli kararnameyi ilga edecektir.

İsviçre'deki matlûbatın ve akreditiflerin mahsurluğuna ve Türkiye'ye müteveccih nakli nukut ve ihracatın durdurulmasına mâtuf olup mezkûr kararname ile alâkalı olarak 1 ağustos 1941 tarihinden itibaren İsviçre'de alınmış bütün tedbirler 31 temmuz 1941 tarihli kararnamenin ilga edildiği gün İsviçre hükûmeti tarafından hemen iptal edilecektir.

Yukarıki hususun tarafınızdan kaydedilmesini rica ederim.»

Yukarıdaki hususu kaydeylediğimi size bildirmekle şerefyabım.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim.

M. C. Açıkalın

Bay Jean Ebrard,
İsviçre Murahhas Heyeti Reisi
Ticari Anlaşmalara Federal
Murahhas.

Şehirde

Ankara, 28 mart 1942

Bay Reis,

Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik olarak bugünkü tarihle imza edilen Anlaşmaya atfen âtideki hususu ıttılamıza arzetmekle mübahiyim:

Mezkûr Anlaşmanın, 14 ncü maddesinde tarif edilen şerait dahilinde meriyete girdiği gün Türkiye Hükûmeti, Türkiye ile İsviçre arasında tediyelerin tanzimine müteallik muvakkat tedbirler vazeden 14 ağustos 1941 tarihli ve 2/16439 numaralı kararnameyi ilga edecektir.

Türkiye'de matlubatın ve akreditiflerin mahsurluğuna ve İsviçre'ye müteveccih nakli nukutun ve ihracatın durdurulmasına mâtuf olup mezkûr kararname ile alâkalı olarak 1 ağustos 1941 tari-

hinden itibaren Türkiye'de alınmış bütün tedbirler 14 ağustos 1941 tarihli kararnamenin ilga edildiği gün Türkiye Hükûmeti tarafından derhal iptal edilecektir.

Yukarıki hususun tarafınızdan kaydedilmesini rica ederim.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim Bay Reis.

Bay Jean Ebrard
İsviçre Murahhas Heyeti Reisi
Ticari Anlaşmalara Federal Murahhas
Şehirde

M. C. Açıkalın

Ankara, 28 mart 1942

Bay Elçi,

Meali aşağıya naklolunan bugünkü tarihli mektubunuzu aldığımı bildirmekle şeref kesbeylerim:

«Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında ticari mübadelelere ve tediyelerin tanzimine müteallik olarak bugünkü tarihle imza edilen Anlaşmaya atfen âtideki hususu ıttılaınıza arzetmekle mübahiyim:

Mezkûr Anlaşmanın, 14 ncü maddesinde tarif edilen şerait dahilinde meriyete girdiği gün Türkiye Hükûmeti, Türkiye ile İsviçre arasında tediyelerin tanzimine müteallik muvakkat tedbirler vazeden 14 ağustos 1941 tarihli ve 2/16439 numaralı kararnameyi ilga edecektir.

Türkiye'de matlubatın ve akreditiflerin mahsurluğuna ve İsviçre'ye müteveccih nakli nukudun ve ihracatın durdurulmasına mâtuf olup mezkûr kararname ile alâkalı olarak 1 ağustos 1941 tarihinden itibaren Türkiye'de alınmış bütün tedbirler 14 ağustos 1941 tarihli kararnamenin ilga edildiği gün Türkiye Hükûmeti tarafından iptal edilecektir.

Yukarıki hususun tarafınızdan kaydedilmesini rica ederim.»

Yukarıki hususu kaydeylediğimi size bildirmekle şerefyabım.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim.

Bay Cevad Açıkalın
Türk Murahhas Heyeti Reisi
Birinci Sınıf Orta Elçi
Hariciye Vekâleti Umumî Kâtibi
Birinci Muavini
Şehirde

Ebrard

S. Sayısı : 208

Türkiye ile Bulgaristan arasında 27 mart 1942 tarihinde imzalanan Ticaret anlaşması ile merbutlarının tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/813)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar dairesi müdürlüğü
Sayı : 6/1662

29 . IV . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile Bulgaristan arasında 27 mart 1942 tarihinde Ankara'da akit ve imza olunan Ticaret Anlaşması ve merbutlarının tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 15 . IV . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

3970 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden, bahsi geçen Anlaşma ve merbutlarının 15 nisan 1942 tarihinden itibaren meriyete girmek üzere tasdik edildiğini arzederim.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Mucip sebepler lâyihası

Bulgaristan ile aramızda mevcut olup takas esasına dayanan 27 mayıs 1935 tarihli Ticaret Anlaşması, o zamanın icaplarına göre ve mahdut malların mübadelesini istihdaf eyliyen, dar bir çerçeve dahilinde yapılmış olduğu için bugünün zaruretlerine tekabül etmemekte idi.

İki memleket arasındaki mübadeleleri bugünün icaplarına tatbik etmek ve genişletilmesi imkânlarını araştırmak üzere temaslarda bulunmak için memleketimize gelen Bulgar ticaret heyetinin alâkadar makamlarımızla yaptığı görüşmeler neticesinde bu mübadelelerin, gerek hacim gerekse eşya nevi bakımlarından, tevsi edilebileceği kanaatine varılmış; ve mevcut Ticaret Anlaşmasının - derpiş edilen bu imkânların tahakkukunu temin edebilecek şekilde - tadili için cereyan eden müzakereler sonunda Ankara'da 27 mart 1942 tarihinde yeni bir Ticaret Anlaşması imzalanmıştır.

Yeni Anlaşma da, eskisi gibi, yine munhasıran «takas» esasına dayanmakta ve Anlaşmaya munzam Protokola merbut listede de hangi cins Türk mallarının hangi cins Bulgar emtiasiyle mübadele edilebileceği tâyin ve tasrih olunmaktadır.

İki Hükûmet, iki grupta toplanmış bulunan, bu emtiadan gayri malların da, alâkadar makamların müsaadesiyle, mübadele edilebileceği hususunda mutabık kalmışlardır.

Anlaşmaya, takas yoluyla tesviye edilecek emtia bedellerinden gayri, mübadelelere müteferri diğer masraflar, konsolosluklar hasılatı, talebe aylıkları, amelelerin ailelerine gönderecekleri paralar ve saire gibi transferleri derpiş eden bir protokol ilâve edilmiş bulunmaktadır. Bu protokol mucibince İki Taraf Merkez bankaları bu gibi tediyeleri mütekabilen açacakları birer hesaptan icra edeceklerdir. Bu hesaplardan herhangi birinin matlubu 35 000 Türk lirasını mütecaviz bir bakiye arzettiği zaman alacaklı Taraf işbu 35 000 liranın fevkinde bulunan miktar para ile, Protokola bağlı listede sayılan malları satın alıp ihraç edebilecektir. Mamafih işbu 35 000 liralık had icabına göre, İki Tarafın mutabakatiyle, tezyit de olunabilecektir. Anlaşmanın hitamında, bu he-

saplardan birisinde Tarafeynden diğeri lehine kalacak bakıye de yine merbut listede sayılan eşya ile tasfiye edilecektir.

Anlaşmaya bağlı diğer bir Protokol ile de Türk pamuklarının Bulgar mensucat sanayii tarafından iplik ve dokuma haline getirilmesi imkânları derpiş edilmiş ve imal ve tediye şartlarına mütaallik hükümler konulmuştur.

Anlaşmaya merbut iki mektuptan birisinde Bulgaristan'dan alacağımız 35 ton gliserine mukabil 100 ton bakır verilmesine ve bu suretle mübadele edilecek mallar bedelinden lehimize tevellüt edecek farkın da ev dokuma sanayiimiz için lüzumlu olan maddeler ile ödenmesine ait hükümler bulunmakta ve diğerinde de İki Taraf eski takas muamelelerinin biranevvel tasfiyesi için, bu tasfiyenin icabettireceği ihracatı kolaylaştırmak üzere, icabeden tedbirleri alacaklarını bildirmektedir.

Umumî hatları yukarıda arz ve teşrih olunan işbu Anlaşma menfaatlerimize uygun olduğundan kabul ve tasdiki Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arzolunur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Esas No. 1/813
Karar No. 11

29. V. 1942

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Bulgaristan arasında 27 mart 1942 tarihinde Ankara'da akit ve imza olunan Ticaret Anlaşması ve merbutlarının tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 15. IV. 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte encümenimize havale buyurulmakla Hariciye vekilinin huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Mucip sebepler lâyihasının tetkikinde ve verilen izahattan yapılan anlaşmanın menfaatlerimize uygun olduğu anlaşılmıştır.

Aynen kabul edilen kanun lâyihası havalesi veçhile İktisat encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Hariciye En. Reisi	M. M.	Kâtip
Konya	İstanbul	Tokad
M. Göker	*A. Ş. Esmer*	*N. Poroy*
Bolu	Diyarbakır	Diyarbakır
H. C. Çambel	*Dr. İ. Tali Öngören*	*Zeki M. Alsan*
Erzurum	Gümüşane	Manisa
P. Demirhan	*Edip Tör*	*Hikmet Bayur*

Tekirdağ
Yahya Kemal Beyatlı

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Esas No. 1/813
Karar No. 39

12 . VI . 1942

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Bulgaristan arasında 27 mart 1942 tarihinde akit ve imza edilmiş olan Ticaret Anlaşmasiyle merbutlarının tasdiki hakkında Hariciye vekilliği tarafından hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesi ve Hariciye encümeni mazbatasiyle birlikte Encümenimize havale buyurulmuş olmakla Hariciye ve Ticaret vekilleri mümessilleri hazır bulundukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Mucip sebeplerde ileri sürülen mütalâalara ve verilen izahlara göre yapılan Anlaşmanın memleketimizin menfaatlerine uygun olduğu anlaşılmış ve kanun lâyihası Encümenimizce de aynen kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisat En. Reisi	Na.	M. M.	Kâtip
Rize		Rize	
Fuad Sirmen		*Fuad Sirmen*	
Ankara	Denizli		Edirne
M. Eriş	*Tahir Berkay*		*T. Göksel*
Erzincan	İzmir		Kars
S. Başotaç	*Benal Arıman*		*K. Arıklı*
Kastamonu	Konya		Zonguldak
M. Celâl Bayar	*Kâzım Okay*		*H. Karabacak*

HÜKÛMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile Bulgaristan arasında, Ankara'da 27 mart 1942 tarihinde imzalanan Ticaret Anlaşması ile merbutlarının tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — **Türkiye ile Bulgaristan arasında, Ankara'da 27 mart 1942 tarihinde imzalanan Ticaret Anlaşması ile merbutları kabul ve tasdik olunmuştur.**

MADDE 2. — **Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.**

MADDE 3. — **Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.**

15 . IV . 1942

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Dr. R. Saydam	*H. Menemencioğlu*	*A. R. Artunkal*	*Fayık Öztrak*	*Ş. Saracoğlu*	*F. Ağralı*
Mf. V.	**Na. V.**	**İk. V.**	**S. İ. M. V.**	**G. İ. V.**	**Zr. V.**
Yücel	*A. F. Cebesoy*	*Sırrı Day*	*Dr. H. Alataş*	*R. Karadeniz*	*Muhlis Erkmen*
Mü. V		**Ti. V.**			
F. Engin		*M. Ökmen*			

TÜRKİYE İLE BULGARİSTAN ARASINDA TİCARET ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Bulgaristan Kırallık Hükûmeti, Türkiye ile Bulgaristan arasındaki ticaret mübadelelerini kolaylaştırmak ve inkişaf ettirmek arzusu ile mütehassis olarak, 27 mayıs 1930 tarihli Türk - Bulgar Ticaret Muahedesi mündericatına halel gelmeksizin, aşağıdaki hükümlerin kabulünü kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

Türk ve Bulgar emtiası mütekabilen aşağıdaki maddelerde işaret olunan usule tevfikan Türkiye'ye ve Bulgaristan'a Hususi takas yoluyla ithal olunacaktır.

Madde — 2

Her Hususi takas muamelesi, iki memleketin salâhiyetli mercilerinin önceden müsaadelerine tabi tutulacaktır.

Madde — 3

Hususi bir takas muamelesi mevzuunu teşkil edecek emtianın kıymeti, kara nakliyatında Franco irsalat garı veya Franco hudut, deniz nakliyatında ise fob veya cif fiatları üzerinden hesaplanacaktır.

Madde — 4

İthalât ihracata takaddüm eylediği takdirde ithalâtçı, yaptığı ithalâtın bedelinin % 30 una. muadil bir meblâğı, yerine göre, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına veya Bulgar Millî bankasına yatıracaktır.

Madde — 5

İşbu Anlaşma 27 mayıs 1935 tarihli Türk - Bulgar Ticaret Anlaşması ile merbutlarının yerine kaim olacak ve 15 nisan 1942 tarihinde meriyete girecektir. Meriyete girdiği tarihten itibaren bir sene müddetle muteber olacaktır. Meriyet müddetinin bitmesinden iki ay önce feshi ihbar edilmemiş olursa, iki taraftan herbirisi iki ay evvel haber vererek heran fesih hakkını muhafaza etmek şartiyle, kendiliğinden temdit edilmiş addolunacaktır.

Ankara'da 27 mart 1942 tarihinde fransızca iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

M. C. Açıkalın — *N. Vantcheff*
Cahid Zamangil — *Toscheff*

TÜRKİYE İLE BULGARİSTAN ARASINDA 27 MART 1942 TARİHİNDE İMZA EDİLEN TİCARET ANLAŞMASINA MUNZAM PROTOKOL

Bugünkü tarihli Türk - Bulgar Ticaret Anlaşmasını imza ederken, iki memleket arasındaki emtia mübadelesinin merbut listede işaret edilen emtia üzerinden yapılacağı müşahede olunmuştur.

Yukarıda anılan listedeki gruplardan her birinde münderiç Türk ve Bulgar emtiası birbirleriyle mübadele edilecektir.

Şurası mukarrerdir ki, mevzuubahis listede münderiç emtiadan gayrısı da, her iki memleket sa-

lâhiyetli makamlarının mukaddem müsaadesi alınmak şartiyle, keza mübadele edilebilecektir.

İşbu protokol 27 mart 1942 tarihli Türk - Bulgar Ticaret Anlaşmasının ayrılmaz bir cüzünü teşkil edecek ve aynı müddetle mer'i olacaktır.

Ankara'da 27 mart 1942 tarihinde fransızca iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

M. C. Açıkalın — *N. Vantcheff*
Cahid Zamangil — *Toscheff*

Türkiye ile Bulgaristan arasında 27 mart 1942 tarihinde imza edilen Ticaret Anlaşmasına munzam protokola merbut liste

1 nci grup

Türk emtiası :	Bulgar emtiası :
Palamut	Mukavva
Palamut hulâsası	Ambalaj kâğıdı
Pamuk döküntüleri	Zımpara kâğıdı
Yünlü paçavralar	Boğa
Pamuklu paçavralar	Tarama makinesi, dokuma tezgâhı, tarak, mekik,
Tiftik	çırçır ve dokuma dingi
Damızlık at	Naftalin
Damızlık eşek	Kükürt
Manda boğası	Demir varil
Sanayide kullanılan balık yağı	Kundura için tahta çivi
Nohut	Demir çivi
Kreozot	Kazma
Susam	Kürek
Tohumluk keten tanesi	Orak
Sanayide kullanılan keten tanesi	Tırpan
Tohumluk kenevir tanesi	Kenevir soyma makinesi
Döküm	Seçme «Binté» patates tohumu
	Matbaa mürekkebi
	Pencere camı ve camdan mâmûl eşya
	Asetilen
	Sülfür dö karbon gibi kimyevi müstahzarat
	Anilin boyalar

---

2 nci grup

Türk emtiası:	Bulgar emtiası:
Kitre;	Odun kömürü;
Balmumu;	Karbonat dö potas;
Deri döküntüleri ve leş;	Kaolin ve mergel;
Kemik döküntüleri;	Fayanstan mâmûl maddeler;
Taze veya canlı, kurutulmuş, tuzlu yahut konserve balık;	Fıçı tahtası;
Fıçı içinde balık yumurtası (Tarama);	1 nci grupta zikredilenden gayri kimyevi müstahzarlar;
Yaş ve kuru meyveler;	Hayvani menşeli tutkal;
Tuzlu zeytin;	Değirmen taşı;
Çöven;	Toprak boyalar;
Sumak, defne ve saire gibi Türk menşeli baharat;	Çanak, çömlek, künk gibi seramik eşya;
Günlük.	Nane ruhu;
	Lavanta ruhu;
	Kiremit, taş ve döşeme taşı;
	Çakıl ve kum;
	Mayalar.

27 MART 1942 TARİHİNDE İMZA EDİLEN TÜRK - BULGAR TİCARET ANLAŞMASINA MUNZAM VE TEDİYATA MÜTAALLİK PROTOKOL

Türkiye ile Bulgaristan arasında tediyatı kolaylaştırmak arzusunda bulunan Türkiye Hükûmeti ve Bulgaristan Hükûmeti, 27 mart 1942 tarihli Türk - Bulgar Ticaret Anlaşmasını imza edecekleri sırada âtideki hususat hakkında mutabık kalmışlardır:

Madde — 1

Tediyesi, bugünkü tarihle imza edilen Türk - Bulgar Ticaret Anlaşması ahkâmına tevfikan yapılacak olan mal bedelleri hariç olmak üzere, mal mübadelesinden tevellüt eden masarif ve komisyonlara mütaallik tediyat, nakil masrafları, sigorta masrafları, avukat ücretleri, mahkeme masrafları, damga resmi, ecnebilerden aranan mahkeme kefalet akçeleri, konsolosluk hasılatı, İki Âkit Taraf ülkelerinde çalışan amelenin yaptıkları para irsalâtı, asıl seyyahlarm, iş adamlarının, seyyar ticaret memurlarının, ticaret acentalarının, talebenin ve sairenin masarifini karşılamağa muhassas para irsalâtı, ile sermaye nakli mahiyetinde olmıyan ve münakalesine İki memleket salâyettar makamlarınca müsaade olunacak diğer bilûmum matlubatın tesviyesi âtideki hükümlere tevfikan yapılacaktır.

Madde — 2

Birinci maddede derpiş olunan münakaleler, İki memleket salâhiyettar makamlarının mütekaddim müsaadesine tabi olacaktır.

Kezalik, İki memleket salâhiyettar makamları lehdarlara ödenmesi lâzımgelen mebaliğin mahiyetini ve ciheti istimalini tetkik ve murakabe edebileceklerdir.

Madde — 3

Birinci madde mevzuunu teşkil eden ve Bulgaristan'daki lehdarların nefine Türkiye'de yapılan teslimat, Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının Bulgaristan Millî bankası namına açacağı faizsiz bir «Türk lirası» hesabının matlubuna geçirilecektir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası birinci fıkrada mevzuubahis Türk lirası hesabına matlubuna kaydedilen mebaliğe ait tahsil ihbarnamelerini Bulgaristan Millî bankasına günü gününe gönderecektir.

Madde — 4

Bulgaristan Millî bankası Bulgaristan'da yapacağı tahsilâta müteallik tediye emirlerini Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasına günü gününe gönderecektir. Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası hak sahiplerine lüzumlu tediyatı, Bulgaristan Millî bankasının 3 ncü maddeye ait 1 nci fıkrasında mevzuubahis hesabı zimmetiyle ifa edecektir.

Türkiye'deki lehdarlar nefine vereceği emirlerin tediyesi için Bulgaristan Millî bankasının ismi geçen hesapta kâfi mevcudu bulunmadığı takdirde, bu banka kendi nezdinde küşade bir muvakkat Türk lirası hesabında, bu suretle verdiği emirlerin baliğini Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının matlubuna kaydedecektir. Bu hesap, Bulgaristan Millî bankasının 3 ncü maddeye ait 1 nci fıkrada mevzuubahis hesapta mevcut tekevvün ettikçe tasfiye olunacaktır.

Madde — 5

Türk liralarının levaya ve levanın Türk lirasına tahvili Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ile Bulgaristan Millî bankasının müştereken tesbit edecekleri bir rayice istinaden yapılacaktır.

Madde — 6

İki memleketteki lehdarlar nefine işbu Protokol hükümleri dahilinde nakledilen mebaliğin tediyesi, Türkiye'de Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Bulgaristan'da Bulgaristan Millî bankası tarafından, teslimat tarihleri sırasiyle ve her iki banka nezdindeki mevcudat dahilinde olmak üzere icra edilecektir.

Madde — 7

İşbu Protokolün 3 ncü ve 4 ncü maddelerinde mevzuubahis hesaplarda 35 000 Türk lirasını tecavüz eden mevcudat tekevvün ettiği takdirde bu fazlalık alacaklı Tarafca, işbu Protokola melfuf listede tâdat olunan malların mübayaasında kullanılabilecektir.

Yukarıdaki 1 nci fıkrada derpiş olunan hükümlerin iyi işlemesi için 35 000 Türk liralık had, yine 1 nci fıkrada mevzuubahis hesapların hareketlerine nazaran gayri kâfi göründüğü takdirde, Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ile Bulgaristan Millî bankası daha yüksek bir haddi aralarında mutabık kalarak kabul edebileceklerdir.

Madde — 8

Türkiye ile Bulgaristan arasındaki 27 mayıs 1935 tarihli Ticaret Anlaşmasına merbut ve ayni tarihli mektup mucibince Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Bulgaristan Millî bankası nezdinde açılmış olan hususi hesaplar işbu Potokol meriyete girince takas edilecek, ve bu takas neticesinde kalabilecek bakıye işbu Protokolün 3 ncü maddesi mucibince Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası nezdinde açılmış hesaba devrolunacaktır.

Madde — 9

3 ncü ve 4 ncü maddeler mucibince açılmış olan hesaplarda işbu Protokolün meriyeti münkazi olduğu tarihte İki memleketten biri veya diğeri lehine kalacak bakıye, işbu Protokola merbut listede tadat olunan emtianın mubayaası suretiyle tasfiye edilecektir.

Madde — 10

İşbu Protokol Türkiye ile Bulgaristan arasında bugünkü tarihle imza edilen Ticaret Anlaşmasının ayrılmaz bir cüzünü teşkil edecek ve aynı müddetle mer'i olacaktır.

Ankara'da 27 mart 1942 tarihinde fransızca iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

M. C. Açıkalın — *N. Vantcheff*
Cahid Zamangil — *Toscheff*

Tediyata müteallik olarak 27 mart 1942 tarihinde imza edilen Türk - Bulgar Ticaret Anlaşmasına munzam Protokola merbut liste

Türk emtiası:

Kitre;
Balmumu;
Deri döküntüleri ve leş;
Kemik döküntüleri;
Taze veya canlı, kurutulmuş, tuzlu veya konserve balık;
Fıçı içinde balık yumurtası (Tarama);
Taze veya kuru meyveler;
Tuzlu zeytin;
Çöven;
Sumak, defne gibi vesair Türk menşeli baharat;
Günlük
Yünlü ve pamuklu paçavra.

Bulgar emtiası:

Odun kömürü;
Karbonat dö potas;
Kaolin ve mergel;
Fayanstan mâmûl maddeler;
Fıçı tahtası;
Kimyevi müstahzarat;
Hayvani menşeli tutkal;
Değirmen taşı;
Toprak boyalar;
Çanak, çömlek, künk gibi seramki eşya;
Nane ruhu;
Lavanta ruhu;
Kiremit, taş ve döşeme taşı;
Kum ve çakıl;
Mayalar;
Naftalin;
Camlar ve cam mâmûlât;
Matbaa mürekkebi.

PROTOKOL

Bugünkü Türk - Bulgar Ticaret Anlaşmasını imza ederken, İki Hükûmet aşağıdaki hususat üzerinde mutabık kalmışlardır:

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti, İstanbul'da, Türk Ticaret ofisi vasıtasiyle, Sofya'da Bulgar Pamuk sanayii birliği nezdinde ithalât tevzi merkezi «Bulgarski Predatschnizi» emrine, mezkûr birliğin fabrikaları tarafından pamuk ipliği ve dokumaya tahvil edilmek üzere, ham pamuk vermeğe âmade bulunduğunu beyan eder.

Bu işlemenin fiyatı, tediye ve teknik şartları bir taraftan İstanbul Ticaret ofisi, diğer taraftan Sofya «Bulgarski Predatschnizi» arasında bilmutabaka tesbit edilecektir.

Bu maksatla ilk tertip olarak 500 ton ham pamuk Franco Bulgar hududunda teslim edilmek üzere, Türk Ticaret ofisi tarafından mevzuubahis ameliyenin icrası ile mükellef «Bulgarski Predatschnizi» emrine verilecektir. Pamukların ambalâjı, mâmûl emtia teslim edildiği zaman, aynen iade olunacaktır.

«Bulgarski Predatschnizi» mâmûl iplik ve dokumaları franco Türk hududunda, Türk Ticaret ofisine teslim etmeği taahhüt eyler.

Pamuğun işlenmesi için ödenecek mebaliğ, Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası nezdinde, Bulgar Millî bankası hesabına ve «Bulgarski Predatschnizi» lehine açılacak Türk lirası bir (hususi işleme hesabı) nın matlubuna geçirilecektir.

Bu hesap, İstanbul Türk Ticaret ofisinin, Sofya'daki Bulgar Dış ticaret müdürlüğünün göstereceği Bulgar firmalarına yapacağı palamut ve balmumu teslimatının teşviyesinde kullanılabilecektir.

İşbu Protokol 27 mart 1942 tarihli Türk - Bulgar Ticaret Anlaşmasının ayrılmaz bir cüzünü teşkil edecek ve aynı müddetle mer'i olacaktır.

Ankara'da 27 mart 1942 tarihinde, fransızca iki nüsha tanzim edilmiştir.

M. C. Açıkalın — *N. Vantcheff*
Cahid Zamangil — *Toscheff*

Ankara, 27 mart 1942

Bay Elçi,

27 mayıs 1935 tarihli Bulgar - Türk Ticaret Anlaşması hükümlerine tevfikan yapılmış olan hususi takas muamelelerinden mütevellit alacakların biran evvel tasfiyesini temin maksadiyle bu tasfiyeye muktazi emtianın ihracatını teshil zımnında münasip tedbirleri iki Hükûmetin ittihaz etmeleri noktasında Hükûmetimin mutabık bulunduğunu, bugünkü tarihli mülâkatımıza atfen, teyit eylemekle mübahiyim.

İhtiramatı faikamın kabulünü rica ederim Bay Elçi.

N. Vantcheff

Ekselans
Bay M. Cevad Açıkalın,
Türk Murahhas Heyeti Reisi,
Birinci Sınıf Orta Elçi,
Hariciye Vekâleti Umumî Kâtip Muavini
Şehirde

Ankara, 27 mart 1942

Bay Maslahatgüzar,

Meali aşağıya naklolunan bugünkü tarihli mektubunuzu aldığımı bildirmekle şeref kesbeylerim:

27 mayıs 1935 tarihli Bulgar - Türk Ticaret Anlaşması hükümlerine tevfikan yapılmış olan hususi takas muamelelerinden mütevellit alacakların biranevvel tasfiyesini temin maksadiyle bu tasfiyeye muktazi emtianın ihracatını teshil zımnında münasip tedbirleri iki Hükûmetin ittihaz etmeleri noktasında Hükûmetimin mutabık bulunduğunu, bugünkü tarihli mülâkatımıza atfen, teyit eylemekle mübahiyim.

Yukarıdaki husus hakkında Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetinin mutabakatını size bildirmekle şeref kesbeylerim.

En derin saygılarımın kabulünü rica ederim Bay Maslahatgüzar.

Bay N. Vantcheff
Bulgar maslahatgüzarı
Şehirde

M. C. Açıkalın

S. Sayısı : 209

Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğına dair kanun lâyihası ve İktisat, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/817)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar Dairesi Müdürlüğü
Sayı: 6/1724

8 . V . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğına dair İktisat vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 29 . IV . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğına dair 2805 sayılı kanuna ek kanun lâyihasının mucip sebepleri

Etibank'ın kuruluşuna dair olan 2805 sayılı kanunla bu bankaya verilmiş olan vazifeler peyderpey inkişaf etmekte, ancak mezkûr kanunla tesbit edilmiş bulunan sermaye miktarı bankanın üzerine almış olduğu işleri ifaya asla müsait olmıyan bir hadde bulunmaktadır. Bundan başka Hükûmetçe 3146 sayılı kanun mucibince Ereğli şirketinden alınan liman, demiryolu ve madenlerle Kozlu ve Kilimli demiryolları 3241 sayılı kanunla bankaya devredilmiş, ve 3867 sayılı kanunla da Ereğli kömür havzasındaki hükmi ve hakikî şahsiyetlere ait maden ocaklarının Etibank'a devri kabul olunmuş ve fakat bu işlerin ikmali ve tesisatın ıslahı için ayrıca bir sermaye derpiş edilmemiş bulunmaktadır.

Kaldı ki memleketteki madenleri asri tesisatla teçhiz ederek rantabl ve rasyonel bir şekilde işletmesi, gerek iş hayatını inkişaf ettirerek memleket dahilinde istihlâk hacmini genişletmek ve gerek ihraç edilecek madenlerle Hazineye mühim varidat ve döviz membaları temin etmek bakımından deruhde ettiği hizmetleri başarabilmesi ve madenlerde çalışan işçilerin meslek halinde bir işte bağlanabilmelerini ve bunların hayat şartlarının ıslahını temin edecek içtimai tesisat vücude getirebilmesi için bankanın sermayesinin arttırılması esasen zaruri görülmektedir. Bu sebeplerle bankanın sermayesini Hazinece peyderpey tediye edilecek meblâğlarla şimdilik 100 000 000 liraya çıkarmak maksadiyle ilişik kanun lâyihası hazırlanmıştır. Bankanın şimdiye kadar geçirdiği merhaleler ve faaliyetinden alınan iyi neticeler sermayesinin tezyidinden beklenen faidelerin yakın bir âtide tahakkuk edeceği ve bu suretle bu sermaye artışına müsmir neticeler vereceği kanaatini takviye etmektedir.

Bankanın sermayesine mahsuben verilecek paralar peyderpey tediye ve ikmal edilinceye kadar bir taraftan icabeden işlerin başarılmasını ve diğer taraftan mütedavil sermaye ihtiyacının karşılanmasını teminen bankanın tahvil ve bono ihracı salâhiyetinin 50 000.000 liraya çıkarılması zaruri görülmüş ve ancak Hazine kefaletinin mevcut salâhiyete ilâveten daha on milyon lira yani ceman otuz milyon lira olarak tesbiti iltizam edilmiştir. Binaenaleyh Sümerbank hakkındaki kanunlarda bulunan hükümlere muvazi olarak kanun lâyihasına gereken hükümler dercolunmuştur.

Bankanın sermaye ve itibarı ile birikecek amortismanlarının artması sayesinde Hazine kefaletine tabi tutulacak istikrazlarının ödenmesi de kabil olabileceği ümit edilmektedir.

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Esas No. 1/817
Karar No. 35

15 . V . 1942

Yüksek Reisliğe

Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğına dair İktisat vekâleti tarafından hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 29 . IV . 1942 tarihinde yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte Encümenimize havale buyurulmuş olmakla İktisat vekili hazır bulunduğu halde tetkik ve mütalâa olundu.

Mucip sebeplerde serdedilen mütalâalara ve vekilin verdiği izahlara göre Etibank'a verilmiş olan vazifelerin günden güne inkişaf etmekte olması ve bu bankaya muhtelif kanunlarla bazı tesisler ve Ereğli kömür havzasındaki hükmî ve hakikî şahıslara ait maden ocakları devredilmiş olduğu halde bu işlerin ikmali ve tesisatın ıslahı için ayrıca bir sermaye derpiş edilmemiş bulunması mevcut ve gayrikâfi olan sermayenin tezyidini icabettirmekte olduğu gibi maden ocaklarının rantabl ve rasyonel bir şekilde işletilebilmesi zımnında asri tesisatla teçhiz edilmeleri ve maden amelesinin hayat şartlarını düzeltecek içtimai tesisatın vücude getirilmesi lüzumunu da ayrıca sermayesinin arttırılmasını zaruri kıldığı anlaşılmış ve bu itibarla kanun lâyihası esas itibariyle kabule şayan görülmüştür.

Sermaye tezyidinin yalnız Hazine kefaleti ve yardımı ile temini keyfiyetini malî politikamıza ve paramızın kıymetini muhafaza icaplarına uygun bulmıyan Encümenimiz, bu hususun daha ziyade tahvil ihracı ve Millî banka ve şirketlerle iştirakler vücude getirmek suretiyle temin edilmesini birinci kısımda ittifakla ikinci kısımda ise ekseriyetle temenniye karar verilmiştir.

Lâyiha, üçüncü maddeye vüzuhu temin maksadiyle bir kelime ilâve olunarak aynen kabul edilmiştir.

Havalesi veçhile Maliye encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisat En. Reisi	M. M.	Kâtip
Giresun	Rize	Bilecik
İ. Sabuncu	*Fuad Sirmen*	*K. Gülek*
Afyon K.	Afyon K.	Afyon K.
Berç Türker	*H. Erkan*	*İzzet Akosman*
Ankara	Denizli	Edirne
M. Eriş	*Tahir Berkay*	*T. Göksel*
Erzincan	Eskişehir	İçel
S. Başotaç	*Emin Sazak*	*Dr. M. Berker*
İstanbul	İstanbul	İzmir
A. Daver	*A. H. Denizmen*	*Benal Arman*
Kars	Gaziantep	
K. Arıklı	*Nuri Pazarbaşı*	

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/817
Karar No. 27

20 . V . 1942

Yüksek Reisliğe

Etibank sermayesinin 100 milyon liraya çıkarılması hakkında İktisat vekilliğince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinin 29 . IV . 1942 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası ile gerekçesi ve Başvekilliğin bu hususta ki 8 . V . 1942 tarihli ve 6/1724 numaralı tezkeresi İktisat encümeni mazbatasiyle birlikte havale edilmiş olduğu Encümenimizde İktisat vekili ve Etibank mümessili hazır bulundukları halde müzakere olundu.

Lâyihanın gerekçesinde gösterilen ve İktisat encümeni mazbatasında da teyid olunan sebeb

lere ve vekil tarafından verilen izahlara göre bu bankanın üzerine alınmış bulunduğu vezifeleri, bu günün şartları içinde, mevcut sermayesiyle başarabilmesine imkân olmadığı anlaşılmış ve bu itibarla adı geçen banka sermayesini yüz milyona çıkaran kanun lâyihası kabule lâyik görülmüştür.

Encümenimiz, Etibank kanununun tahvil ihracına esasen mesağ vermekte bulunduğunu dikkate alarak müessesenin zamanında bu imkândan istifade etmek isteyeceği tabii görüldüğü ve millî banka ve şirketlerle iştirâkler vücuda getirmeyi ise Etibank'a verilmiş olan kendi bünyesine göre teşkilâtlanma vazifesiyle şimdilik uzlaştırılamıyacak bir teklif mahiyetinde bulduğu için İktisat encümeninin bu baptaki temennisini paylaşmıştır.

Lâyiha, 3 ncü maddesinde İktisat encümeni tarafından yapılan değiştirme ile olduğu gibi kabul edilmekle Bütçe encümenine tevdii Yükmennisini paylaşmamıştır.

Maliye En. Reisi	M. M.	Kâtip
İstanbul	Malatya	Tokad
A. Bayındır	*Nasuhi Baydar*	*Cemal Kovalı*
Bursa	Kayseri	Kırklareli
Dr. G. Kahraman	*Ö. Taşcıoğlu*	*Hamdi Kuleli*
Kırşehir	Malatya	Manisa
İ. Özkan	*M. N. Zabcı*	*F. Kurdoğlu*
Rize		
K. Kamû		

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 120
Esas No. 1/817

13 . VI . 1942

Yüksek Reisliğe

Etibank sermayesinin (100 000 000) liraya iblağına dair İktisat vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 8 mayıs 1942 tarih ve 6/1724 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize tevdi buyurulmakla İktisat ve Maliye Encümenleri mazbatalariyle birlikte ve İktisat vekili Sırrı Day'la Etibank umum müdür muavini hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Hükûmetin esbabı mucibe lâyihasında izah olunduğu veçhile; 2805 sayılı kanunun Etibank'a tahmil ettiği hizmetlerin peyderpey inkişafı ve muhtelif kanunlar ile bazı tesislerin bu bankaya devri, kömür havzasında yapılan tevkif dolayısiyle işletmelerde istihsale müessir olacak ve işletmenin daha verimli ve rasyonel çalışmasına imkân verecek asri tesisat ile teçhizi ve nihayet madenlerde çalışan amelenin hayat şartlarını düzeltecek içtimai tesisatın vücude getirilmesi gibi hususatın, sermayenin mühim nisbette arttırılmasını zaruri kıldığı anlaşılmış ve mezkûr banka sermayesinin (100 000 000) liraya iblâğını temin maksadiyle hazırlanmış olan kanun lâyihası esas itibariyle Encümenimizce kabul olunmuştur.

Hükûmetin teklif ettiği birinci ve ikinci maddelerle İktisat Encümeninin üçüncü maddesi aynen ve dördüncü maddenin yazılış şekli değiştirilmek suretiyle ve beşinci madde de Hükûmetin teklifi veçhile aynen kabul olunmuştur.

Umumî Heyetin tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Bütçe En. Rs.	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
İ. Eker	*T. Coşkan*	*H. Kitabcı*
Kâtip		
İstanbul	Afyon K.	Antalya
F. Öymen	*Ş. R. Hatipoğlu*	*N. E. Sumer*
Bolu		Bolu
Celâl Sait Siren		*Dr. Zihni Ülgen*
Bursa	Giresun	Gümüşane
Dr. Sadi Konuk	*M. Akkaya*	*D. Sakarya*
İsparta	Kayseri	Kayseri
R. Ünlü	*F. Baysal*	*Suat Hayri Ürgüblü*
Kırklareli	Maraş	Mardin
B. Denker	*M. Bozdoğan*	*R. Erten*
Seyhan		Tokad
S. Çam		*Halit Nazmi Keşmir*

HÜKÛMETİN TEKLİFİ	İKTİSAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ	BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ
Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğına dair kanun lâyihası	*Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğına dair kanun lâyihası*	*Etibank sermayesinin 100 000 000 liraya iblâğına dair kanun lâyihası*
MADDE 1. — Etibank'ın itibari sermayesi 100 000 000 liraya çıkarılmıştır.	**MADDE 1.** — Hükûmetin birinci maddesi aynen.	**MADDE 1.** — Hükûmetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2. — Etibank'ın sermayesi 2805, 3146, 3241 ve 3867 sayılı kanunlarda derpiş edilen menabi ile 2580 sayılı kanunun 3 ncü maddesindeki esaslar dairesinde Maliye vekâletince temin edilen mebaliğden temin edilir.	**MADDE 2.** — Hükûmetin ikinci maddesi aynen.	**MADDE 2.** — Hükûmetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — 2805 sayılı kanunun üçüncü maddesindeki miktar itibari sermayenin % 50 sine iblâğ edilmiştir. Ancak Maliye vekâletinin kefalet salâhiyeti mezkûr maddedeki miktara zamimeten bu kanunla ayrılan miktarın on milyon lirasına maksurdur.	**MADDE 3.** — 2805 sayılı kanunun, birinci maddedeki itibari sermayenin yüzde ellisine iblâğ edilmiştir. Ancak Maliye vekâletinin kefalet salâhiyeti mezkûr maddedeki miktara zamimeten bu kanunla ayrılan miktarın on milyon lirasına maksurdur.	**MADDE 3.** — 2805 sayılı kanunun 3 ncü maddesindeki miktar, birinci maddedeki itibari sermayenin yüzde ellisine iblâğ edilmiştir. Ancak Maliye vekâletinin kefalet salâhiyeti mezkûr maddedeki miktara zamimeten bu kanunla ayrılan miktarın on milyon lirasına maksurdur.
MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.	**MADDE 4.** — Hükûmetin dördüncü maddesi aynen.	**MADDE 4.** — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.
MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve İktisat vekilleri memurdur.	**MADDE 5.** — Hükûmetin beşinci maddesi aynen.	**MADDE 5.** — Hükûmetin beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

29 . IV . 1942

Bş. V.
Dr. R. Saydam

Ad. V.	M. M. V.
H. Menemencioğlu	*A. R. Artunkal*
Da. V.	Ha. V.
Fayık Öztrak	*Ş. Saracoğlu*
Ma. V.	Mf. V.
F. Ağralı	*Yücel*
Naf. V.	İk. V.
A. F. Cebesoy	*Sırrı Day*
S. İ. M. V.	G. İ. V.
Dr. H. Alataş	*R. Karadeniz*

Zr. V.
Muhlis Erkmen

Mü. V.	Ti. V.
F. Engin	*M. Ökmen*

S. Sayısı : 210

Yabancı memleketlere gönderilecek memurların harcırahları hakkındaki 3441 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Millî müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/713)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar dairesi müdürlüğü
Sayı : 6/5069

11 . XI . 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Yabancı memleketlere gönderilecek memurların harcırahları hakkındaki 3441 numaralı kanuna ek olarak Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 1 . XI . 1941 tarihinde tadilen Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

Gerek 1341 senesi muvazenei umumiye kanununun 37 nci maddesinde ve gerek sonradan meriyet mevkiine konulan 3441 numaralı kanunun 1 maddesinde daimî veya muvakkat memuriyetle yabancı memleketlere gidenlerin gidip gelme zatî ve aile yol masraflarının memurini hariciye harcırah kanununa göre verileceği yazılı olduğu gibi işbu kanuna bağlı cetvelin seyahat masrafı sütununda da hizmetkârların her biri için ikinci ve bulunmadığıtakdirde birinci mevki şimendifer ve ikinci mevki vapur ücreti ve yevmiye sütununda da südüs yevmiye tesviye olunacağı açık olarak kayitli bulunmaktadır.

Sefaretler nezdinde ataşemiliterlik hizmetine memur subaylar diplomatik heyetler meyanına dahil ve diplomasi imtiyazatından istifade hakkını haiz bulunmakta olmalarına mebni ataşemiliterlerimizin beraberlerinde götürecekleri hizmetkârlar için Memurini hariciye harcırah kanununa göre harcırah, yol masrafı ve yevmiye verilmesi vekâletçe muvafık görülmüş ve Meclisi Âlide bu hususta cereyan eden müzakerelerde bu bapta tefsire imkân olmadığı ve yeniden bir kanun teklifi icabettiği neticesine varılmış olmakla hazırlanan ilişik kanun lâyihası sunulmuştur.

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. M. M. M.
Millî Müdafaa encümeni
Esas No. 1/713
Karar No. 10

16 . I . 1942

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlere gönderilecek memurların harcırahları hakkındaki 3441 numaralı kanuna ek olarak Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte gönderildiğine dair olup encümenimize havale edilen Başvekâletin 11 . XI . 1941 tarihli ve 6/5069 sayılı tezkeresi Millî Müdafaa, Hariciye ve Maliye vekilliklerinden gönderilen salâhiyetli memurlar huzuriyle okundu ve icabı görüşüldü.

Esbabı mucibe mündericatına ve verilen izahata nazaran sefaretler nezdine gönderilen askerî ataşelerin diplomatik heyetler meyanında olmalarına ve diplomasi imtiyazından istifade hakkını haiz bulunmalarına binaen daimî veya muvakkat memuriyetle yabancı memleketlere gidenlerin gidip gelme için gerek kendisine ve gerek ailesine verilecek yol masraflarının Hariciye memurlarının Harcırah kanununa göre verilmesi 3441 numaralı kanunun hükmü iktizasından bulunduğu cihetle onların hizmetçilerine de kanuna bağlı cetvel veçhile seyahat ücreti ve yevmiye verilmesi encümenimizce kabul olunmuş ve birinci maddeye yevmiye hakkındaki fıkra eklenmiştir. Havalesi veçhile Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulmuştur.

M. M. En. Reisi	M. M.	Kâtip
Diyarbakır	Samsun	Konya
K. Sevüktekin	*R. Barkın*	*Vehbi Bilgin*
Ağrı	Bursa	Çankırı
K. Doğan	*N. Tınaz*	*Dr. A. Arkan*
Çorum	Edirne	Erzurum
E. Sabri Akgöl	*Fuad Balkan*	*A. Akyürek*
Gümüşane	İstanbul	Kayseri
Ziya Zarbun	*Ş. Â. Ögel*	*N. Toker*
Malatya		Manisa
O. Koptagel		*K. N. Duru*
Muğla		Urfa
S. Güney		*Ahmed Yazgan*

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 123
Esas No. 1/713

13. VI. 1942

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlere gönderilecek memurların harcırahları hakkındaki 3441 sayılı kanuna ek olarak Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 11. XI. 1941 tarih ve 6/5069 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası encümenimize tevdi buyurulmakla Millî Müdafaa encümeni mazbatasiyle birlikte ve millî Müdafaa vekâletinin salâhiyetli memurları hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Diplomatik heyetler meyanına dahil ve diplomasi imtiyazlarından istifade hakkını haiz bulunan ataşelerin hizmetçilerine harcırah verilmesi hususu 3441 sayılı kanunda meskût bulunması dolayısiyle harcırah verilmesine imkân görülemediği anlaşılmış ve bu ihtiyacı temin maksadiyle hazırlanan lâyiha encümenimizce de kabule şayan görülmüş ve müzakereye esas tutulan Millî Müdafaa encümeni teklifi esasa taallûk etmiyen kelime

tashihleriyle kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
İ. Eker	*T. Coşkan*	*H. Kitabcı*

Kâtip		
İstanbul	Afyon K.	Antalya
F. Öymen	*Ş. Raşit Hatipoğlu*	*N. Esat Sumer*

Bolu	Bolu	Bursa
Celâl Sait Siren	*Dr. Zihni Ülgen*	*Dr. Sadi Konuk*
Giresun	Gümüşane	Isparta
M. Akkaya	*D. Sakarya*	*R. Ünlü*
Kayseri	Kayseri	Kırklareli
F. Baysal	*S. H. Ürgüblü*	*B. Denker*
Maraş		Mardin
M. Bozdoğan		*R. Erten*
Seyhan		Tokad
S. Çam		*H. N. Keşmir*

HÜKÛMETİN TEKLİFİ	MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ	BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ
Yabancı memleketlere gönderilecek memurların harcırahları hakkındaki 3441 numaralı kanuna ek kanun lâyihası	*Yabancı memleketlere gönderilecek memurların harcırahları hakkındaki 3441 numaralı kanuna ek kanun lâyihası*	*Yabancı memleketlere gönderilecek memurların harcırahları hakkındaki 3441 sayılı kanuna ek kanun lâyihası*
MADDE 1. — 3441 numaralı kanunun birinci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:	**MADDE 1.** — 3441 numaralı kanunun birinci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :	**MADDE 1.** — 3441 sayılı kanunun birinci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :
Daimî memuriyetle yabancı memleketlere ve yabancı memleketlerden bir yerden diğer bir yere gönderilen askerî ataşelerin beraberlerinde götürecekleri veya ailelerine terfik edecekleri hizmetçilerden yalnız biri için ikinci, bulunmadığı takdirde birinci mevki şimendifer ve ikinci mevki vapur bileti verilir.	Daimî memuriyetle yabancı memleketlere ve yabancı memleketlerden bir yerden diğer bir yere gönderilen askerî ataşelerin beraberlerinde götürecekleri veya ailelerine terfik edecekleri hizmetçilerden yalnız biri için ikinci, bulunmadığı takdirde birinci mevki şimendifer ve ikinci mevki vapur bileti ile mensup olduğu ataşenin yevmiyesinin altıda biri yevmiye olarak verilir.	Daimî memuriyetle yabancı memleketlere ve yabancı memleketlerde bir yerden diğer bir yere gönderilen askerî ataşelerin beraberlerinde götürecekleri veya ailelerine terfik edecekleri hiçmetçilerden yalnız biri için ikinci, bulunmadığı takdirde birinci mevki şimendifer ve ikinci mevki vapur bileti ile mensup olduğu ataşenin yevmiyesinin altıda biri yevmiye olarak verilir.
MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.	**MADDE 2.** — Hükûmetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 2.** — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.
MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.	**MADDE 3.** — Hükûmetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 3.** — Hükûmetin üçüncü maddesi aynen.

1 . II . 1941

Bş. V.	Ad. V.
Dr. R. Saydam	*H. Menemencioğlu*
M. M. V.	Da. V.
S. Arıkan	*Fayık Öztrak*
Ha. V.	Ma. V.
Ş. Saracoğlu	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.
Yücel	*A. F. Cebesoy*
İk. V.	S. İ. M. V.
Sırrı Day	*Dr. H. Alataş*
G. İ. V.	Zr. V.
R. Karadeniz	*Muhlis Erkmen*
Mü. V.	Ti. V.
C. K. İncedayı	*M. Ökmen*

S. Sayısı : 211

Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkında kanun lâyihası ve İktisat Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/818)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar dairesi müdürlüğü
Sayı: 6/1723

8 . V . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkında İktisat vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 29 . IV . 1942 tarihinde Yüksek Meslise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkındaki kanun projesinin esbabı mucibe lâyihası

1933 yılında 2262 sayılı kanunla 20 milyon lira sermaye ile kurulan Sümerbank'ın sermayesi; sanayi proğramlarının tatbikatını ve bunlara müteferri diğer zaruri tesisat ve tevsiatı karşılamak üzere sırasiyle 2580, 3082, 3249 sayılı kanunlarla muhtelif nisbetlerde arttırıldıktan sonra, nihayet 1939 yılında 3718 sayılı kanunla yüz milyon liraya iblâğ edilmiş bulunmaktadır. Sermayenin bu miktara iblâğı sırasında bankanın, Türkiye Sanayi Kredi bankasiyle Sanayi Ofisinden devraldığı ve kısmen bilâhare vücude getirdiği tesisat ve iştirâklerin 15 milyon liraya yakın bir bakiye irae etmesi de nazarı itibara alınarak; sanayi proğramının Sümerbank'a teveccüh eden kısmının tahakkuku için mütebaki 85 666 000 liranın kâfi gelebileceği tahmin olunmuş, bu suretle Sümerbank'ın tamamen imobilizasyonlarına tekabül eden sermayesinin yanında mütedavil sermaye ihtiyacının temini için de bankanın istikraz salâhiyeti genişletilmiştir.

Yeni tesisatın mühim bir kısmı henüz ikmal edilmeden dünya harbinin başlamış bulunması hariçten gelen ve gelecek olan makina ve malzeme fiyatları ve nakliyeleri üzerinde mühim yükselişlere sebebiyet vermiş ve dahildeki inşaat şartlarını da güçleştirmiştir.

Bu vaziyetten doğan fiyat farkları ile kurulan ve kurulmakta olan fabrikaların daha verimli bir şekilde işlemelerini temin için lüzumlu görülen bazı mütemmim tesislerin ilâvesi zarureti, bu fabrikaların muhtaç oldukları ve hali hazırdahariçten tedarikleri her gün biraz daha güçleşen bazı iptidai madde ve yardımcı malzemenin kabil olduğu kadar dahilden tedarikleri maksadiyle biran evvel kurulması zaruret kesbeden tesisatın bedelleri ve nihayet işletmenin tabii icabı olan içtimai tesisat ve işçi evleri inşaatı için sarfı icabeden mebaliğin mevcut sermaye ile başarılmasına imkân olamıyacağını tebarüz ettirmiştir.

Sümerbank'ın bugün sermayesine intikal eden taahütleri ile bunlara ilâveten inşa zaruretinde bulunduğu veya inşası yukarıda kaydedilen sebeplerle faideli görülen işlerin lüzum gösterdiği nakit ihtiyaçları şöylece hulâsa edilebilir :

Sümerbank baliği 85 666 000 lira olarak tahmin edilmiş olan yeni sanayi programına dahil işlere şubat 1942 sonuna kadar :

71 210 000 lira ödemiş,
11 730 000 lirada vâdeleri mütaakıp senelerde gelecek tediye taahütlerine girmiştir.
Bu suretle mezkûr miktarın,
82 940 000 lirası fiilen kullanılmıştır.

İlk tahminlerden :
1 050 000 lirası ateş tuğlası.
700 000 » Kendir fabrikası ve
1 700 000 » da Bakırköy fabrikası tevsiatına ait olmak üzere,

3 450 000 liralık kısmına henüz başlanmamış, buna mukabil Sümerbank'ın vazifeleri arasına giren ve girmesi lâzımgelen işlerle bunların istilzam ettirdiği tahsisat da bu gün aşağıdaki şekilde tahmin edilmiş bulunmaktadır.

1. İşletilmekte veya inşa edilmekte olan fabrikaların halen taahhüde bağlanan veya bağlanmamış olmakla beraber zaruri görülen noksanlarının ikmali işleri:

Taahhüde bağlanan işlerin bakıye bedelleri:		
Klor fabrikası	700 000	
Sapanca - İzmit su işi	165 000	
İvirz su santralı	35 000	
Asit sülfrik fabrikası	600 000	
Hereke, Kayseri, Nazilli işçi evleri	1 170 000	
Sivas çimento fabrikası	480 000	
Karabük'te muhtelif işler	600 000	3 750 000
Sellüloz grupu noksanlarının ikmali	2 000 000	
Sivas grupu noksanlarının ikmali	1 600 000	
Asit sülfrik ve süperfosfat noksanlarının ikmali	660 000	4 260 000
İşliyen fabrikaların inşaat, tevsiat, ıslahat ve tesisat programları:		
Pamuklu fabrikaları	739 000	
Yünlü »	1 300 000	
Deri, kundura fabrikaları	113 000	
Karabük fabrikaları	8 000 000	10 152 000
Karabük'te vücude getirilecek küçük hadde kükürtsüzleştirme, çelik döküm ocağı ve teferruatı		9 500 000
Beş bin tonluk şamot fabrikası		800 000
Sülfür dö karbon, naftalin ve saire tesisatı		1 500 000
Kastamonu kendir havuzları		200 000
Çırçır fabrikası ve depo tesisatı		638 000
		30 800 000

2. Zaruret ve faydası olmakla beraber bugünkü şartlar muvacehesinde fırsat ve imkân zuhurunda taahhüde girişilmesi için kanuni mezuniyetinin tekemmülü faydalı olan işler:

Malatya şirketinin Sümerbank câmiasına ilhakı ve bu fabrika için bir su santralı tesisi	5 800 000
Cüruf çimentosu fabrikası	2 500 000
Hamızı azot fabrikası	3 000 000
Van gölü soda tesisatı	1 000 000
Sarı saman ve oluklu mukavva tesisatı	1 000 000
Bakırköy fabrikası tevsii (İlk programda derpiş edilen 1 700 000 liralık tahsisat dahil)	3 500 000
Büyük ateş tuğlası fabrikası (İlk programda derpiş edilen 1 050 000 liralık tahsisat dahil)	2 000 000
Kendir fabrikası (İlk programda derpiş edilen 700 000 liralık tahsisat dahil)	1 500 000
Yukarıdaki fabrika ve tesislerin kuvvet santralları	1 500 000
	21 800 000

Sanayi programımızın en ağır ve mühim kısmını deruhte etmiş olan Sümerbank'ın bu işlere bugün fiilen tahsis ettiği mebaliğle tahsisi lâzımgelenleri gösteren bu rakamların hulâsası :

Eski işlerle iştirakler ve imobilizasyonlar :	15 120 000
Fiilen bağlanan :	82 940 000
İkmal ve intacı zaruri işler :	30 800 000
Fırsat ve imkân zuhuruna talikan kanuni mezuniyet istenen :	21 800 000
	150 660 000

Bu rakamlar Sümerbank'ın ve iştigal mevzularına giren muhtelif sanayi guruplarının istilzam ettirdiği sabit tesisatı ifade etmekte ise de bir kısım işlerin henüz projeye dahi bağlanmadan tamamen tahminlere istinat etmesi hasebiyle inşa ve ihaleler sırasında bunlardan kısmen tasarruf yapılabileceği mülâhazasiyle bu haddin 150 milyon lira olarak kabulü muvafık görülmüştür.

Bunun yanında geniş bir mütedavil sermaye zarureti tabiidir. Hattâ bu zaruret bugün 30 milyon lirayı bulmuştur. Bir taraftan iptidai maddeler değerinin ve nakliyelerinin artışı, diğer taraftan ağır sanayi stoklarının zaruri yükselişi, mütedavil sermaye ihtiyacını günden güne arttırmaktadır. Ancak diğer taraftan bankanın sermaye haricindeki öz kaynaklarının da seneden seneye artması mütedavil sermaye ihtiyacını kısmen karşılamağa yardım edeceğinden hazineye teveccüh edecek külfetleri şimdilik yalnız sabit tesisata hasretmek mülâhazasiyle mütedavil sermayenin evvelce olduğu gibi kredi ile temini derpiş edilmiştir. Bu düşüncelerle kanun projesinin birinci maddesi Sümerbank sermayesinin 150 000 000 liraya ibiblâğı istihdaf edilerek teklif olunmuştur.

3718 sayılı kanuna tekaddüm eden 2580 sayılı kanunda hazinenin sermaye taahhüdünü ödeme nisbeti asgari bir rakamla belirtilmiş ve bunun temini şekilleri de tesbit edilmiş olduğu için sermayenin arttırılan kısmı için de aynı kanuni imkânlardan istifade edilmesini temin için bu maddeye bir fıkra eklenmiştir.

Gerek bankanın mütedavil sermaye ihtiyaçlarını karşılamak gerek hazinece sermaye tediyatının ikmalinden evvel tesisatın kurulması ve işletmeye sevkı imkânlarını ihzar etmek üzere bankaya itibari sermayesinin yarısına kadar Hazine kefaleti ile verilen kredi haddinin yalnız 3718 sayılı kanunun tâyin ettiği hadle maksur kalmıyarak bu kanunla artan miktarı da şümulüne alması lüzumlu görüldüğünden ikinci madde bu düşünce ile tedvin edilmiştir. Şu kadar ki bankanın munhasıran Hazine kefaleti ile kredi temin etmeğe bağlı kalmıyarak diğer kredi müesseselerinden veya tahvilât ihracı suretiyle bunu temine tevessül edebilmesi için 25 milyon lira olarak arttırılacak kredi

haddinin yalnız on milyon lirasına hazinenin kefalet edebileceği hükmü konulmuştur. Bu suretle hazinenin 60 milyon liraya baliğ olan kefalet haddine munzam olarak hissedilebilecek kredi ihtiyaçlarının kendi teşebbüsleriyle temini vazifesi Bankaya tevecciih etmiş bulunmaktadır. Kaldı ki hazinenin sermayeye mahsuben para vermek imkânlarının artması ve bir taraftan banka kârlarının sermayeye inkılâbı, karşılıkların ve amortismanların çoğalması ve bankanın bu tarz kaynakları ve faaliyeti nisbetinde artması tabii olan itibari hazine kefaletine dayanan istikrazların peydarpey itfa edilmesi imkânlarını verebileceği ümit edilmektedir.

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Esas No. 1/818
Karar No. 34

15 . V . 1942

Yüksek Reisliğe

Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkında İktisat vekilliği tarafından hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 29 . IV . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte Encümenimize havale buyurulmuş olmakla İktisat vekili hazır bulunduğu halde tetkik ve mütalâa olundu.

Mucip sebeplerde dermeyan olunan mütalâalara ve vekilin verdiği izahlara göre 1933 senesinde 20 milyon lira sermaye ile kurulmuş olan ve bilâhare muhtelif tarihlerde ve en nihayet 1939 yılında yapılan zamlarla sermayesi 100 milyon liraya iblâğ edilmiş bulunan Sümerbank'ın yeni tesisatın mühim bir kısmı henüz ikmal edilmeden dünya harbinin başlamış bulunması dolayısiyle hariçten gelen ve gelecek olan makina ve malzeme fiatları ve nakliyeleri üzerinde husule gelen yükselişlerden doğan fiat farkları ile kurulan ve kurulmakta olan fabrikaların daha verimli bir şekilde işlemelerini temin için lüzumlu görülen bazı mütemmim inşaatın ve bu fabrikaların muhtaç oldukları ve halihazırda hariçten tedarik edilmeleri her gün biraz daha güçleşen bazı iptidai madde ve yardımcı malzemenin kabil olduğu kadar dahilden tedarikleri maksadiyle biran evvel kurulmasına zaruret hâsıl olan tesisatın bedellerini ve nihayet işletmenin tabii bir icabı olan içtimai tesisat ve işçi evleri inşaatı için sarfı icabeden mebaliği mevcut sermayesiyle karşılıyabilmesine imkân olmadığı anlaşılmış ve bu itibarla kanun lâyihası esas itibariyle kabule şayan görülmüştür.

Sermaye tezyidinin, yalnız Hazine kefaleti ve yardımı ile temini keyfiyetini malî politikamıza ve paramızın kıymetini muhafaza icaplarına uygun bulmıyan Encümenimiz, bu hususun daha ziyade bankanın esasen hâiz bulunduğu tahvil ihracı ve Millî banka ve şirketlerle iştirakler vücude getirmek suretiyle temin edilmesini birinci kısımda ittifakla ikinci kısımda ekseriyetle temenniye karar vermişitir.

Lâyiha ikinci maddeye vuzuhu temin maksadiyle bir kelime ilâve olunarak aynen kabul edilmiştir. Havalesi veçhile Maliye encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisat En. Reisi	M. M.	Kâtip
Giresun	Rize	Bilecik
İ. Sabuncu	*Fuad Sirmen*	*K. Gülek*
Afyon K.	Afyon K.	Afyon K.
Berç Türker	*H. Erkan*	*İzzet Akosman*
Ankara	Denizli	Edirne
M. Eriş	*Tahir Berkay*	*T. Göksel*
Erzincan	Eskişehir	İçel
S. Başotaç	*Emin Sazak*	*Dr. M. Berker*
İstanbul	İstanbul	İzmir
A. Daver	*A. H. Denizmen*	*Benal Arıman*
Kars	Gazianteb	
K. Arıklı	*Nuri Pazarbaşı*	

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/818
Karar No. 28

30 . V . 1942

Yüksek Reisliğe

Sümerbank sermayesinin 150 milyon liraya çıkarılması hakkında İktisat vekilliğince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinin 29 . IV . 1942 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası ile gerekçesi ve Başvekilliğin bu hususlaki 8 . V . 1942 tarihli ve 6/1723 numaralı tezkeresi İktisat encümeni mazbatasiyle birlikte havale edilmiş olduğu Encümenimizde İktisat vekili ve Sümerbank mümessili hazır bulundukları halde müzakere olundu.

Lâyihanın gerekçesinde tafsilâtiyle ileri sürülen ve İktisat encümeni mazbatasında da teyit olunan sebeplere ve vekillikçe verilen izahlara göre bu bankanın üzerine almış bulunduğu vazifeleri, bu günün şartları içinde, mevcut sermayesiyle başarabilmesine imkân olmadığı anlaşılmış ve bu itibarla mezkûr banka sermayesini yüz milyondan yüz elli milyona çıkaran kanun lâyihası kabule lâyik görülmüştür.

Encümenimiz, Sümerbank kanununun bankaca tahvil ihracına esasen mesağ vermekte bulunduğunu dikkate alarak zamanında bu imkândan istifade etmek istiyeceğini tabii bulduğu ve millî banka ve şirketlerle iştirakler vücude getirmeyi ise Sümerbak'a verilmiş olan iktisadi teşkilâtlanma vazifesiyle şimdilik uzlaştırılamıyacak bir teklif mahiyetinde gördüğü için İktisat encümeninin bu baptaki temennisine iştirak etmemiştir.

Lâyiha 3 ncü maddesinde İktisat encümeni tarafından yapılan değiştirme ile olduğu gibi kabul edilmekle Bütçe encümenine tevdii Yüksek Reislikten rica olunur.

Maliye En. Reisi	M. M.	Kâtip
İstanbul	Malatya	Tokad
A. Bayındır	*Nasuhi Baydar*	*Cemal Kovalı*
Bursa	Kayseri	Kırklareli
Dr. G. Kahraman	*Ö. Taşcıoğlu*	*Hamdi Kuleli*
Kırşehir	Malatya	Manisa
İ. Özkan	*M. N. Zabcı*	*Faik Kurdoğlu*
	Rize	
	K. Kamû	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 119
Esas No. 1/818

13 . VI . 1942

Yüksek Reisliğe

Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkında İktisat vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 8 Mayıs 1942 tarih ve 6/1723 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize tevdi buyurulmakla İktisat ve Maliye encümenleri mazbatalariyle birlikte ve İktisat vekili Sırrı Day ile Sümerbank umum müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Alınan izahlara göre 3718 numaralı kanun ile Sümerbank'a verilen 100 milyon liralık sermayenin hemen tamamının bu güne kadar vücude getirilen tesisat ve yapılan taahhüdat ile kapanmış olduğu anlaşılmış ve halbuki mukaddema Hükûmetçe kararlaştırılan sanayi proğramının Sümerbank'a tahmil ve tevdi ettiği işlerden bir kısmı henüz ikmal edilmeden harbin başlaması üzerine makine ve malzeme bedelle-

rinin ziyadesiyle artmasından hâsıl olan fiyat farkları ve kurulan ve kurulmakta olan fabrikaların daha verimli bir şekilde işlemelerinin temini için lüzumlu görülen bazı tamamlayıcı tesisat ile Sümerbank fabrikalarının muhtaç oldukları ve şimdiye kadar hariçten getirtdikleri bazı iptidai madde ve yardımcı malzemenin bugünkü şartlar içinde tedarik edilmelerinin arzettiği müşkülât dolayisiyle dahilde ihzar edilmeleri için kurulmasına zaruret görülen tesisatın icabettirdiği masraflar ve nihayet işletmenin tabii bir icabı olan işçi evleri inşası gibi içtimai tesislerin istilzam ettiği mebaliğ sermayenin tezyidine ihtiyacı katî bulunduğunu göstermiş olduğundan lâyiha esas itibariyle kabul edilmiştir. Yalnız âzadan bir zat, tamamlayıcı ve ıslâh edici tesisat haricinde tevsian tesisat yapılmasının doğru olamıyacağı mütalâasını serdiyle bunda ısrar etmiştir.

Bankaya mevdu işlerin biran evvel başarılması için Hazinece sermaye hesabına yapılacak tediyata intizar edilmeksizin icabeden mebaliğin, itibarî sermayenin yarısını geçmemek kaydı mahfuz kalmak üzere, kredi ile temini zaruri telâkki edilmiş ve Hazinenin kefalet edeceği miktarın 10 miyon lira ile tahdidi de yerinde görülmüştür.

Bundan sonra maddelerin müzakeresine geçilerek Hükûmet teklifinin birinci maddesi ve İktisat encümeninin ikinci maddesi aynen kabul olunmuş, üçüncü maddenin yazılış şekli degetirilmiş ve dördüncü madde de aynen kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
İ. Eker	*T. Coşkan*	*H. Kitabcı*
Kâtip		
İstanbul	Afyon K.	Bolu
F. Öymen	*Ş. R. Hatipoğlu*	*Celâl Sait Siren*
Bursa	Gümüşane	İsparta
Dr. Sadi Konuk	*D. Sakarya*	*R. Ünlü*
İstanbul	Kayseri	Kayseri
H. Ülkmen	*F. Baysal*	*S. H. Ürğüplü*
Kırklareli	Mardin	Seyhan
B. Denker	*R. Erten*	*S. Çam*

HÜKÛMETİN TEKLİFİ	İKTİSAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ	BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ
Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkında kanun lâyihası	*Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkında kanun lâyihası*	*Sümerbank sermayesinin tezyidi hakkında kanun lâyihası*
MADDE 1. — Sümerbank'ın itibari sermayesi 50 milyon lira daha arttırılmıştır. Bu sermayeye mahsuben verilecek mebaliğ 2580 sayılı kanunun 3 ncü maddesindeki hükümler dahilinde temin edilir.	**MADDE 1.** — Hükûmetin 1 nci maddesi aynen.	**MADDE 1.** — Hükûmetin 1 nci maddesi aynen.
MADDE 2. — 2262 sayılı kanunun 5 nci maddesindeki miktar, itibari sermayenin yüzde ellisine iblâğ edilmiştir. Ancak Maliye vekâletinin kefalet salâhiyeti, 3718 sayılı kanunun 3 ncü maddesine zamimeten bu kanunla arttırılan miktarın on milyon lirasına maksurdur.	**MADDE 2.** — 2262 sayılı kanunun 5 nci maddesindeki miktar, birinci maddedeki itibari sermayenin yüzde ellisine iblâğ edilmiştir. Ancak Maliye vekâletinin kefalet salâhiyeti, 3718 sayılı kanunun üçüncü maddesine zamimeten bu kanunla arttırılan miktarın on milyon lirasına maksurdur.	**MADDE 2.** — İktisat encümeninin ikinci maddesi aynen.
MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.	**MADDE 3.** — Hükûmetin 3 ncü maddesi aynen.	**MADDE 3.** — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.
MADDE 4. — Bu kanunun icrasına Maliye ve İktisat vekilleri memurdur.	**MADDE 4.** — Hükûmetin 4 ncü maddesi aynen.	**MADDE 4.** — Hükûmetin dördüncü maddesi aynen.

29 . IV . 1942

Bş. V.	Ad. V.
Dr. R. Saydam	*H. Menemencioğlu*
M. M. V.	Da. V.
A. R. Artunkal	*Fayık Öztrak*
Ha. V.	Ma. V.
Ş. Saracoğlu	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.
Yücel	*A. F. Cebesoy*
İk. V.	S. İ. M. V.
Sırrı Day	*Dr. H. Alataş*
G. İ. V.	Zr. V.
R. Karadeniz	*Muhlis Erkmen*
Mü. V.	Ti. V.
F. Engin	*M .Ökmen*

S. Sayısı : 212

Ataşemiliter, ataşeneval ve ataşeariyenler maiyetlerinde istihdam edilecek eratın maaş, harcırah, iaşe ve ilbası hakkında kanun lâyihası ve Hariciye, Millî müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/703)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar Dairesi Müdürlüğü
Sayı: 6/4990

11 . XI . 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Yabancı memleketlerde bulunan ataşemiliter, ataşenaval, ataşeariyenler maiyetlerinde istihdam edilecek eratın maaş, harcırah, iaşe ve ilbası hakkında Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 18 . X . 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

Yabancı memleketlerde bulundurulacak ataşemiliter, ataşenaval ve ataşeariyenlerin maiyetinde, emin ve itimada şayan erlerin bulundurulmasına zaruret hâsıl olduğu ve bunların masrafları bütçeye yük teşkil etmiyeceği cihetle bu hususu temin için ilişik kanun lâyihası tanzim ve takdim kılınmıştır.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Esas No. 1/709
Karar No. 4

7 . I . 1942

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlerde bulunan ataşemiliter, ataşenaval ve ataşeariyenler maiyetlerinde istihdam edilecek eratın maaş, harcırah, iaşe ve ilbası hakkında Millî Müdafaa vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 18 . X . 1941 tarihinde Yüksek Meclisin tasvibine arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı Encümenimize havale buyurulmakla tetkik ve müzakere olundu.

Mucip sebepler lâyihasında izah edildiği gibi kanun lâyihası yabancı memleketlerde vazife gören kara, deniz ve hava ataşelerinin maiyetlerinde itimada lâyık erlerin istihdamını temin maksadiyle hazırlanmıştır.

Millî Müdafaa vekâletinin mümessili huzuriyle cereyan eden müzakerede bu erlerin kendilerine tevdi edilecek vazifeyi maksadın bütün icaplarına uygun bir surette ifa edebilmeleri için iaşe, yemek, giymek, harcırah ve harçlık bakımından içinde çalışacakları muhitin zaruretlerine göre muameleye tabi tutulmaları zaruri bulun-

duğu kanaatine vâsıl olan Encümenimiz kararа geçmeden evvel Hariciye vekâletine merbut sefaretler müstahdemlerinin nasıl bir muameleye tabi tutulduklarını tetkik etmeği lüzumlu görmüş ve kanun lâyihasında derpiş edilen hükümlerin bir kere daha salâhiyettar makam tarafından tetkike tabi tutulduktan sonra intaç edilmesini maslahatın gereğine uygun bulmuştur.

Encümence lüzum gösterilen tetkikat ve Hariciye vekâletiyle yapılmasına lüzum gösterilen temas ikmal edildikten sonra kanun lâyihasını yeniden tetkik etmiş kanunun maddelerinde esaslı bir takım tadiller yapmış ve bu tadillere Millî Müdafaa vekâleti mümessili de tamamen iştirak etmiştir.

Tadilen kabul edilen kanun lâyihası havalesi veçhile Millî Müdafaa encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Hariciye En. Rs.	M. M.	Kâtip
Konya	İstanbul	Yozgad
Ali M. Göker	*A. Şükrü Esmer*	
Antalya	Diyarbakır	Erzurum
Dr. Cemal Tunca	*Zeki M. Alsan*	*Gl. P. Demirhan*
Gümüşane	Manisa	Seyhan
Edib Servet Tör	*Hikmet Bayur*	*Naci Eldeniz*

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Millî Müdafaa encümeni
Esas No. 1/709
Karar No. 9

13 . I . 1942

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlerde bulunan ataşemiliter, ataşenaval, ataşeariyenler maiyetlerinde istihdam edilecek eratın maaş, harcırah, iaşe ve ilbası hakkında Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte sunulduğuna dair olup Hariciye encümenince müzakere edilerek yazılan mazbatası ile ve kanun lâyihasındaki değişiklikle encümenimize verilen Başvekâletin 11 ikinciteşrin 1941 tarihli ve 6/4990 sayılı tezkeresi Millî Müdafaa, Hariciye ve Maliye vekilliklerinden gönderilen salâhiyetli memurlar huzuriyle okundu ve icabı görüşüldü.

Gösterilen mucip sebeplere ve encümenimize verilen izahata göre bu erlerin kendilerine verilecek vazifeyi lâyıkı ile ifa edebilmeleri için bunların bulunacakları muhitin icaplarına uygun şekilde iskân, iaşe, ilbas ve sair ihtiyaçların temini hakkında Hariciye encümeni mazbatasında dermeyan edilen mütalâa encümenimizce de muvafık görülerek tanzim ettikleri lâyiha müzakeremize esas ittihaz edilmiştir. Ancak kanun başlığı ile 3 ncü maddede ufak bir değişiklik yapılmış ve 5 nci madde ihtiyacı karşılayacak hüküm vazı suretiyle yeniden kaleme alınmış ve Hariciye encümeninin tadil ettiği cetvel aynen kabul edilmiş olmakla havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

M. M. En. Reisi	M. M.	Kâtip
Diyarbakır	Samsun	Konya
K. Sevüktekin	*R. Barkın*	*Vehbi Bilgin*
Ağrı	Bursa	Çankırı
K. Doğan	*N. Tınaz*	*Dr. A. Arkan*
Çorum	Edirne	Erzurum
E. Sabri Akgöl	*Fuad Balkan*	*A. Akyürek*
Gümüşane	Gümüşane	İstanbul
Ş. Erdoğan	*Ziya Zarbun*	*Ş. Â. Ögel*
Kayseri	Malatya	Manisa
N. Toker	*O. Koptagel*	*K. N. Duru*
Muğla	Seyhan	Urfa
S. Güney	*Sinan Tekelioğlu*	*Ahmed Yazgan*

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 122
Esas No. 1/709

13 . VI . 1942

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlerde bulunan ataşemiliter, ataşeneval, ataşeariyenler maiyetlerinde istihdam edilecek eratın maaş, harcırah, iaşe ve ilbası hakkında Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 11 . XI . 1941 tarih ve 6/4990 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize havale buyurulmakla Hariciye ve Millî Müdafaa encümenleri mazbatalariyle birlikte ve Millî Müdafaa vekâleti namına gönderilen salâhiyetli memurlar hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Yaptıkları hizmetin mahiyeti bakımından, yabancı memleketlerde bulunan ataşelere itimat olunabilir birer hizmet eri terfikine ve bu erlerin iaşe ve ilbaslariyle, harcırahlarına ve iskânlarına mütedair hükümleri ihtiva eden lâyiha esas itibariyle Encümenimizce de kabule şayan görülmüştür.

Lâyihanın şekli kısaltılmış ve Millî Müdafaa encümeninin birinci maddesi kelime tashihiyle kabul edilmiştir.

İkinci madde üzerinde cereyan eden müzakerelerde bu hizmet erlerine verileck harçlığın, bulundukları memleketin hayat şartlarına uygun şekilde ve sefarethaneden alınacak malûmata istinaden ve Millî Müdafaa vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunacağı Hükûmet namına hazır bulunan zat tarafından izah edilmiş ve Encümenimizce de bu paranın mahallin vasati maişet seviyesiyle erin içtimai mevkii icaplarının fevkinde olmamasına dikkat edilmesi hususunun mazbatada işaret ve tasrih edilmesi kararlaştırılmış ve maddenin ikinci fıkrası tediyede kolaylığı temin için «Bunların maaş ve harcırahları ataşelerin mensup bulundukları kara, deniz ve hava bütçelerinin maaş tertiplerinden tesviye olunur.» suretinde yeniden kaleme alınmıştır.

Ataşelerin hizmet erlerine verilecek iaşe ve icabettiği takdirde tedavi ve iskân masraflarının tesbit ve tediye şekline ait hükmü ihtiva eden üçüncü maddenin müzakeresi sırasında bu erlerin, ataşeliklerin emniyet ve muhafazası bakımından dairede veya ataşelerin ikametgâhlarında yatmasının muvafık ve tasarruf icaplarına da uygun bulunduğu bazı zevat tarafından mülâhaza olunmuşsa da iskân masrafının da tedavi masrafı gibi zaruret halinde ödeneceği Hükûmet tarafından ifade edilmekle bu cihetin tahdit edilmemesi kararlaştırılmış ve ancak maddenin yazılış şekli düzeltilmiştir.

Dördüncü madde dahi tediyede kolaylık temin için «Ataşelerin mensup bulundukları daire bütçelerinin melbusat tertiplerinden tediye olunur» şeklinde bir değişiklikle yeniden kaleme alınmıştır.

Maliye encümeni teklifinin 5 nci maddesinin yazılış şekli değiştirilmiş ve ekispresle seyahat halinde ere de âmiri bulunan ataşe gibi seyahat yevmiyesi verileceğine dair olan son fıkra, tayyedilmiştir.

Altıncı ve yedinci maddeler kelime değişiklikleriyle yeniden kaleme alınmıştır.

Sebepleriyle birlikte arzedilen değişiklikleri ihtiva etmek üzere yeniden kaleme alınan lâyiha mumî Heyetin tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Bütçe En. Rs.	Rs. V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
İ. Eker	*T. Coşkan*	*H. Kitabcı*
Kâtip		
İstanbul	Afyon K.	Antalya
F. Öymen	*Ş. R. Hatipoğlu*	*N. E. Sumer*
Bolu		Bolu
Celâl Sait Siren		*Dr. Zihni Ülgen*
Bursa	Giresun	Gümüşane
Dr. Sadi Konuk	*M. Akkaya*	*D. Sakarya*
İsparta	Kayseri	Kayseri
R. Ünlü	*F. Baysal*	*S. Hayri Ürgüblü*
Kırklareli	Maraş	Mardin
B. Denker	*M. Bozdoğan*	*R. Erten*
Seyhan		Tokad
S. Çam		*H. N. Keşmir*

HÜKÛMETİN TEKLİFİ	HARİCİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ
Kadroda ataşemiliter, ataşeneval, ataşeariyenler maiyetlerinde istihdam edilecek eratın maaş, harcırah, iaşe ve ilbası hakkında kanun lâyihası	*Ataşemiliter, ataşenaval ve ataşeriyenler maiyetlerine verilecek eratın maaş, harcırah, iaşe ilbas, tedavi ve iskân masrafları hakkında kanun lâyihası*
MADDE 1. — Yabancı memleketlerde bulundurulacak ataşemiliter, ataşenaval ve ataşeariyenler maiyetlerinde istihdam edilecek erlere Türkiye'den hareketlerinden avdetlerine kadar Türkiye dahilinde verilen maaş tutarının on misli maaş olarak tevkifatsız verilir.	**MADDE 1.** — Yabancı memleketlerde bulundurulacak ataşemiliter, ataşenaval ve ataşeariyenler maiyetlerine denize mensup bir hizmet eri verilir.
MADDE 2. — Bu kabîl erlere bulundukları erlerin Türk sefarethane veya konsoloslukları tarafından mahallî rayice göre tesbit edilecek iaşe masrafı bütçenin tayinat tertibinden bedelen verilir.	**MADDE 2.** — Bu erler Türkiye'den hareketlerinden avdetlerine kadar her ay başında kanunen muayyen maaşlarından gayri Millî Müdafaa vekâletinin teklifiyle İcra Vekilleri Heyetnice takdir edilecek bir para harçlık olarak verilir. Bu para kara bütçesinin maaş tertibinden mahsup olunur.
MADDE 3. — Bu kabîl erlere mensup bulundukları idarece takdir edilecek lüzuma göre Türkiye'den ilk çıkışlarında ilişik listede yazılı eşya istihkak olarak aynen verilir. Bu istihkak mutaakıp her sene için mahalli Türk konsolosluğunca ve mahallî rayice göre tutarı ile tasdik edilen miktar üzerinden bedelen verilir. Bu erlerin Türkiye'ye avdetlerinde bu eşyalar hakkında mensup olduğu dairenin elbise talimatnamesi ahkâmı tatbik olunur.	**MADDE 3.** — Bu erlere ataşelerin mensup oldukları elçilik tarafından mahalli rayicine göre tesbit edilecek iaşe ve icabettiği takdirde iskân ve tedavi masrafları bütçedeki mahsus tertiplerinden tesviye olunur.
MADDE 4. — Yabancı memlekete mütevecciben hareket eden bu kabîl erlere Türkiye'de işlemekte olan kara ve deniz vesaiti 3 ncü mevki; Türk hudutları haricinde işleyen kara ve deniz vesaiti ile 2 nci mevki üzerinden seyahat masrafı tediye edilir. Erin seyahatte geçireceği müddet zarfında yapacağı zaruri masrafları tamamen ve iaşe iskân gibi masrafları Millî Müdafaa vekâleti tarafından tensip ve takdir edilecek miktarı tecavüz etmemek şartiyle yabancı memleketler harcırahı tertibinden tediye edilir.	**MADDE 4.** — Bu erlere Millî Müdafaa vekâletince takdir edilecek lüzuma göre memleketimizden ilk çıkışlarında müfredatı ilişik cetvelde yazılı eşya istihkak olarak aynen verilir. Mütaakıp seneler için bu istihkaktan tecdidi icabedenler ataşenin mensup olduğu elçilik tarafından mahalli rayicine göre kara bütçesinin melbusat tertibinden tedarik edilerek verilir.
	MADDE 5. — Hizmet erlerinden yabancı memleketlere gönderilen veya celbolunanlara Hariciye Harcirah kanununun dördüncü maddesi hükmüne göre yol masrafı ve ataşelerin yev-

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Kara, deniz ve hava ataşeler maiyetlerine verilecek erlerin harçlık, harcırah, iaşe, ilbas, tedavi ve iskân masrafları hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Yabancı mamleketlerde bulundurulacak kara, deniz ve hava ataşeler maiyetlerine denize mensup bir hizmet eri verilir.

MADDE 2. — Hariciye encümeninin ikinci maddesi aynen kabul olunmuştur.

MADDE 3. — Bu erlere ataşelerin mensup oldukları elçilik tarafından mahalli rayicine göre tesbit edilecek iaşe ve tedavi masrafları ile icabettiği takdirde iskân masrafları bütçedeki mahsus tertiplerinden tesviye olunur.

MADDE 4. — Bu erlere Millî Müdafaa vekâletince takdir edilecek lüzuma göre memleketimizden ilk çıkışlarında müfredatı ilişik cetvelde yazılı eşya istihkak olarak aynen verilir.

Mütaakıp seneler için bu istihkaktan tecdidi icabedenler ataşenin mensup olduğu elçilik tarafından mahalli rayicine göre karar bütçesinin melbusat tertibinden tedarik edilerek verilir.

Erlerin zatî eşyasını nakil masrafı Millî Müdafaa bütçesinin nakit faslından verilir.

MADDE 5. — Hizmet erlerinden yabancı memleketlere gönderilen veya celbolunanlara 3441 sayılı kanunun 3 ncü maddesinin son fıkrasındaki derece maaşlı memurlar hakkındaki

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî kara, deniz ve hava ataşeleri maiyetlerine birer er verilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Yabancı memleketlerde bulundurulacak kara, deniz ve hava ataşeleri maiyetlerine denize mensup birer hizmet eri verilir.

MADDE 2. — Bu erlere Türkiye'den hareketlerinden avdetlerine kadar her ay başında kanunen muayyen maaşlarından gayri Millî Müdafaa vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince takdir edilecek bir para harçlık olarak verilir.

Bunların maaş ve harçlıkları ataşelerin mensup bulundukları kara, deniz ve hava bütçelerinin maaş tertiplerinden tesviye olunur.

MADDE 3. — Bu erlere, ataşelerin merbut oldukları elçilik tarafından mahallî rayice göre tesbit edilecek iaşe ve icabettiği takdirde iskân ve tedavi masrafları Millî Müdafaa vekâletince tâyin ve tahakkuk ettirilerek ataşelerin mensup oldukları daire bütçelerinde taallûk ettiği tertiplerden tesviye olunur.

MADDE 4. — Bu erlere memleketimizden ilk çıkışlarında ilişik cetvelde yazılı eşya istihkak olarak aynen verilir. Mütaakıp seneler için tecdidi icabeden eşyanın bedelleri, ataşelerin merbut oldukları elçilikler tarafından gösterilecek lüzuma göre Millî Müdafaa vekâletince takdir ve ataşelerin mensup oldukları daire bütçelerindeki melbusat tertibinden tediye olunur.

MADDE 5. — Hizmet erlerinden yabancı memleketlere gönderilen veya celbolunanlara 3441 sayılı kanunun 3 ncü maddesinin son fıkrasındaki derece maaşlı memurlar hakkındaki se-

Hü.

MADDE 5. — **Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.**

MADDE 6. — **Bu kanunun hükmünü icraya Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri memurdur.**

18 . X . 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	*H. Menemencioğlu*	*S. Arıkan*
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Fayık Öztrak	*Ş. Saracoğlu*	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	*A. F. Cebesoy*	*Sırrı Day*
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V
Dr. H. Alataş	*R. Karadeniz*	*Muhlis Erkmen*
Mü V.	Ti. V.	
C. K. İncedayı	*M. Ökmen*	

Ha. E.

miyelerinin üçte biri kadar gündelik verilir.

MADDE 6. — **İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.**

MADDE 7. — **İşbu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa, Hariciye ve Maliye vekilleri memurdur.**

M. M. E.	B. E.
seyahat masrafı (yevmiye hariç) verilir.	yahat masrafı (yevmiye hariç) verilir.
Bu erlere (30) liradan eksik maaş alan memurlara verilen yevmiyenin üç mislini geçmemek üzere Millî Müdafaa vekâletince takdir edilecek miktarda yevmiye verilir. Ekspresle seyahata mecbur oldukları takdirde seyahat esnasında maiyetinde bulunduğu askeri ataşenin aldığı yevmiye miktarı verilir.	Bu erlere (30) liradan eksik maaş alan memurlara verilen yevmiyenin üç mislini geçmemek üzere Millî Müdafaa vekâletince takdir edilecek miktarda yevmiye verilir.
MADDE 6. — Hariciye encümeninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 6.** — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.
MADDE 7. — Hariciye encümeninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 7.** — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa, Hariciye ve Maliye vekilleri memurdur.

Hükûmetin teklifine bağlı cetvel

1	aded sivil palto	6	çift çorap
1	» » elbise	1	» yün fanilâ
1	» » şapka	1	» eldiven
3	» frenk gömleği	1	» terlik
2	» kıravat	2	aded havlu
»	» don, gömlek çamaşır	6	» mendil
2	çift kundura	1	» bavul

Hariciye encümeninin değiştirişine bağlı cetvel

1	adad	sivil palto
2	»	» elbise
2	»	» şapka
4	»	» frenk gömleği
2	»	kıravat
4	kat	çamaşır
2	çift	kundura
6	»	çorap
2	aded	yün fanilâ
1	çift	terlik
1	»	eldiven
2	aded	havlu
6	»	mendil
1	»	esvap bavulu
1	»	el bavulu

Millî Müdafaa encümeninin değiştirişine bağlı cetvel

1	aded	sivil palto
2	»	» elbise
2	»	» şapka
4	»	» frenk gömleği
2	»	kıravat
4	kat	çamaşır
2	çift	kundura
6	»	çorap
2	aded	yün fanilâ
1	çift	terlik
1	»	eldiven
2	aded	havlu
6	»	mendil
1	»	esvap bavulu
1	»	el bavulu

S. Sayısı : 213

Fevkalâde ihtiyaçlar için yaptırılacak nafia inşaatına ait eşyanın gümrük vergilerinden muaf olarak yurda sokulması hakkında kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/844)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar dairesi müdürlüğü
Sayı : 6/2156

5 . VI . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Fevkalâde ihtiyaçlar için yaptırılacak Nafia inşaatlarına ait eşyanın gümrük vergilerinden muaf olarak yurda sokulması hakkında Nafia vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 2 . VI . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Fevkalâde ihtiyaçlar için yaptırılacak şose köprülere ve iskele ve limanlara ait eşyanın gümrük vergilerinden muaf olarak yurda sokulması hakkındaki kanun lâyihası esbabı mucibesi

Bugünkü dünya harbinin memleketimizdeki tesirleri dolayısiyle, iktisadi vesair fevkalâde ihtiyaçlarımız için yeni bazı yolların ve iskele ve limanların yapılmasına lüzum hâsıl olmuştur. Diğer taraftan bu inşaata lüzumlu makine, alât ve edevat vesair levazımın ve hattâ bazı ahvalde amelenın yiyeceğinin memleketimiz içinden temini mümkün olamıyarak hariçten getirilmesi icabetmektedir. Fakat bu gibi eşyanın serbest mubayaa suretiyle hariçten temini ekseri hallerde mümkün olamayıp bunlar için bazı hususi anlaşmalara başvurulması icabetmektedir. Bu gibi anlaşmalarda bazı makine ve eşyaların işi bittikten sonra geriye gönderilmesi şartının kabul edilmesi ve gümrük vergilerinin ve gümrük muamelelerinin mütaahhitlere yükletilmiyerek Hükûmetçe deruhte edilmesi zarureti ile karşılaşılmaktadır.

Fevkalâde ahvalin devam ettiği seneler zarfında iktisadi ve fevkalâde ihtiyaçlarımız için yapılacak şose köprüler ve iskele ve limanlara ait malzemelerin memleketimize sokulmasında tahsisat vesair muamelelerden dolayı gecikmeler olmaması için Vekiller Heyeti karar ve müsaadesiyle tesbit edilecek malzemenin 3729 sayılı kanunla Millî müdafaa malzemesi hakkında kabul buyurulmuş olan gümrük muafiyetlerinden istifade ettirilmesi çok lüzumlu ve faydalı görülerek ilişik kanun lâyihası tanzim edilmiştir.

Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.
Muvakkat encümen
Esas No. 1/844
Karar No. 1

15 . VI . 1942

Yüksek Reisliğe

Nafia vekilliğince hazırlanarak, İcra Vekilleri Heyetinin 2 . VI . 1942 tarihli kararıyle Yüksek Meclise sunulan ve Umumî Heyetin tarihli toplantısında muvakkaten kurulan Encümenimizce tetkiki tasvip buyurularak tevdi edilmiş olan, «Fevkalâde ihtiyaçlar için yaptırılacak şosa, köprülere ve iskele ve limanlara ait eşyanın gümrük vergilerinden muaf olarak yurda sokulması hakkındaki kanun lâyihası» ve mucip sebepleri Nafia adına Sayın Nafia vekili ve Gümrük ve inhisarlar vekilliği adına Gümrük ve inhisarlar Müsteşarı hazır bulunduğu halde okundu.

Encümenimizde tekrarlanan izahlara göre, günün dünya şartları içinde bir kat daha önem alan liman, iskele, yükletme, boşaltma, her nevi yol ihtiyaçlarımızın esaslı bir surette Hükûmetçe ele alınarak bunlardan bir kısmının Millî iktisadi faaliyetlerimizin kolaylaştırılması ve gelişimi bir kısmının yurdumuzun yüksek menfaatları bakımından biran önce yapılması, onarılması, cihazlandırılması, tamamlanmasında esaslı faydalar görüldüğü anlaşılmış ve bu maksada en iyi ve en kısa zamanda varabilmek için gerek millî durumumuza gerek Milletlerarası iktisat şartlarına uyacak bazı fevkalâde salâhiyet ve imkânlara mâlik edilmek zaruretiyle karşılaşıldığı görülmüştür.

Encümenimiz, Demiryolu politikamızın ana hedeflerine varmak üzere bulunduğu bir sıra da, bu istikametlerdeki çalışma ve başarılara da başlanabilmekteki büyük ve her bakımdan mevcut ehemmiyet ve kıymeti ve günün yurdumuza ve yurddışına ait şart ve imkânlarındaki hususiyeti gözönüne alarak teklifdeki isabete iştirak etmiş ve heyeti umumiyesiyle müzakereye değer görerek maddeler geçilmesine karar vermiştir.

Kanunun unvanı : Mucip sebepler lâyihasına, Encümenimizde verilen izahlara ve lâyihanın birinci maddesi hükümlerine nazaran aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

«Fevkalâde ihtiyaçlar için Nafiaca yaptırılacak inşa ve tesislerde tatbik olunacak muaflıklar hakkında kanun»

Birinci madde — Bu madde vuzuh, ilgili kanunların gerektirdiği şartlar ve tatbik kolaylıkları bakımından, ilişik teklifimizde görüleceği üzere müteaddit maddelere ayrılmak suretiyle yeniden yazılmıştır.

Maksut inşa ve tesisler için lüzumlu:

Her türlü makina, alet, edevat ve yedek ve yenileme parçaları;

İnşa ve idame bünyesine giren her nevi ve her cins maddeler;

Çalıştırılacakların barınması, korunması, yiyeceği ve giyeceğine ait her nevi ve her cins maddeler;

Motörlü, motörsüz nakil vasıtaları, ve bunların yedek ve yenileme parçaları, yağ ve yakacakları.

Tamamen muaflık şümulüne alınmış bulunmaktadır. Birinci maddedeki « Her çeşit yol » tabiriyle gereken kısımlarda demiryol ve dekovil de dahil olmak üzere bütün yol nevileri, «Cihazlandırılması» tâbiriyle her nevi sabit, mütecharrik vinçler ve benzerleri, «sabit ve sabih vasıtalar» tâbiriyle bilhassa boşaltma, yükleme, yanaşma ve taşıma vasıtalarının her nevi, «makine, alet» tâbiriyle her nevi inşa ve tesisler için zaruri makina ve aletler, silindir, dekovil, konkasör . . . gibi en ileri vesaitin her nevi kasdedilmiştir.

Madde 2. — Bu maddede «gümrükler» denilmiş olması, ilgili iki vekilliğin bu madde hükmü ile alâkalı tebliğ ve tebellüğe vezifeli teşkilâtlarını memur edebilmelerini temin içindir.

Madde 3. — ve Madde 4. — İlgili kanunlar icap ve imkânlarını temin mülâhazasiyle bu şekle kalbedilmişlerdir.

Muvakkat madde — Salâhiyetin İcra Vekilleri Heyetine verilmekte olduğu nazara alınarak tadilen kabul edilmiştir.

Madde 5. — Tadilen kabul edilmiştir.

Madde 6. — Aynen kabul edilmiştir.

Encümence yapılmış tadillere Hükûmetçe de iştirak edilmiş ve kanunun çeşitli bakımlardan arzettiği ehemmiyet dolayısiyle takdimen ve müstacelen müzakeresinin istirhamına da ittifakla karar verilerek Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	M. M.	Kâtip
Eskişehir	Manisa	Aydın
İzzet Arukan	*F. Kurdoğlu*	

Çorum	Gazianteb	İsparta
S. Köstekçioğlu	*A. Aksu*	*R. Ünlü*
İstanbul	Kayseri	Konya
	Ömer Tascıoğlu	*İ. Erdal*
Malatya	Manisa	Samsun
Nasuhi Baydar	*Osman Erçin*	*M. Ali Yörüker*

HÜKÛMETİN TEKLİFİ

Fevkalâde ihtiyaçlar için yaptırılacak Nafia inşaatlarına ait eşyanın gümrük vergilerinden muaf olarak yurda sokulması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Memleketin iktisadi faaliyetlerine ve fevkalâde ihtiyaçlarma yarıyacak Nafia inşaatları için ecnebi devletlerden temin edilen ve edilecek olan kredilere mahsuben veya bu mahiyetteki anlaşmalar ile hariçten getirilecek makina, alât, edevat ve sair levazım ile inşaat malzemeleri ve müstehlek malzeme ve bu inşaatta çalıştırılacakların yiyecek maddelerini gümrük vergisi ile gümrükte alman diğer vergi ve resimlerinden ve rıhtım resmiyle gümrük ardiye ücretinden muaf tutmağa ve bu makina, alât ve edevat ve levazımdan ihtiyaç kalmıyanların her türlü vergi ve resimden muaf olarak yurt dışına çıkarılmasma izin vermeğe İcra Vekilleri Heyeti salâhiyetlidir.

Bunlar Nafia vekâletinin bildirişi üzerine başkaca gümrük muamelelerine tabi tutulmaksızın yurda sokulur ve yurttan çıkarılır.

MUVAKKAT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

Fevkalâde ihtiyaçlar için Nafiaca yaptırılacak inşa ve tesislerde tatbik olunacak muaflıklar hakkında kanun

MADDE 1. — Memleket iktisadi menfaatları veya fevkalâde ihtiyaçları bakımından lüzum göreceği her çeşit yol, liman, iskele, köprülerin biran önce yapılması, onarılması, tamamlanması, cihazlandırılması için dış memleketlerden gerekli göreceği her türlü makina, alet malzeme, sabit ve sabih vasıta ile bu işlerde çalıştırılacakların barınmaları, korunmaları, yeygileri ve geygileri için lüzumlu her türlü maddeleri, nakliyat için zaruri her nevi vasıtaları ve gerekli mahruklar ve yedek ve yenileme parçalarını, Gümrük vergisi ve zamları, Hazine, Hususi idareler, Belediyelere ait her türlü vergi, resim, harç ve zamlardan muaf olarak yurda sokmağa İcra Vekilleri Heyeti salâhiyetlidir.

MADDE 2. — Birinci madde hükümlerine göre yurda sokulacak maddeler, Nafia vekilliğinin her defasmda bildirişi üzerine, Gümrüklerce hiç bir muameleye tâbi tutulmadan yurda sokulur.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerinden faydalandırılarak yurda sokulan maddelerin tahsis edildiği hususlarda kullanılması Nafia vekilliğince temin ve kontrol edilerek her takvim yılı sonunda o yıl içinde geçirilenlerin cins, miktar ve kıymetleri Gümrük ve inhisarlar vekilliğine bildirilir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerine göre yurda girmiş maddelerden ihtiyaç kalmamış olanları, Nafia vekilliğinin bildirişi üzerine hiç bir vergi ve resme ve başkaca izin almağa lüzum kalmaksızın tekrar yurt dışına çıkarılabilir.

Bunlardan yurt içinde muaflıktan faydalanmıyanlara satılacak veya devredilecekler, satıldıkları veya devredildikleri tarihteki hallerine göre temsil edilecekleri tarife üzerinden Gümrük ve sair girişe bağlı vergi ve resimlere tabidirler.

Devir ve satışlar, devir ve satıştan önce, Nafia vekilliğince Gümrüklere bildirilir.

MUVAKKAT MADDE — Birinci maddeye giren eşyadan bu kanunun neşri tarihine kadar gümrüklerden vergi ve resimleri tecil edilerek geçirilmiş olanlar bu hükümden istifade ettirilir.

MUVAKKAT MADDE. — Bu kanunun neşrinden önce gümrük vergisi ve resimleri tecil edilerek veya teminata bağlanarak yurda sokulmuş olup da bu kanunun birinci maddesinde yazılı maksatlarda kullanılmış veya kullanılacak olan maddeler hakkında, İcra Vekilleri Heyeti kararıyle bu kanun hükümleri tatbik olunabilir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren beş sene için muteberdir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer ve beş yıl müddetle yürürlükte kalır.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

MADDE 6. — Bu kanunun tatbikına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	*N. Menemencioğlu*	*A. R. Artunkal*
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Dr. A. F. Tuzer	*Ş. Saracoğlu*	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	*A. F. Cebesoy*	*Sırrı Day*
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	*R. Karadeniz*	*Muhlis Erkmen*
Mü V.	Ti. V.	
F. Engin	*M. Ökmen*	